

TIETO- JA TEKNIikka-ALOJEN
TYÖNANTAJALIITTO TIKLI ry:n
ja
SÄHKÖALOJEN AMMATTILIITTO ry:n

talotekniikka-alan
SÄHKÖASENNUSTOIMIALAN
työehtosopimus
2007 – 2010
(1.11.2007 – 30.4.2010)

SISÄLLYSLUETTELO

TALOTEKNIikka-ALAN SÄHKÖASENNUSTOIMIALAA KOSKEVA ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA.....	6
1 § SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA.....	13
2 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN LIITTEIDEN NOUDATTAMINEN	13
3 § TYÖRAUHAVELVOITE.....	13
4 § PAIKALLINEN SOPIMINEN	14
5 § TYÖSUHDE	14
Työsuhdeturva	15
Lomauttaminen	15
Irtisanominen	15
Vähentämisjärjestys.....	16
Työhönottopaikat	16
6 § TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	16
1. Työviikko ja työvuorokausi	16
2. Säännöllinen työaika.....	16
3. Työajan säännönmukainen sijoitus, vapaapäivät.....	16
4. Poikkeavasta työajasta maksettava korvaus	17
5. Tauot.....	17
6. Työvuoroluettelot, työajan siirtäminen.....	17
7. Paikallinen sopiminen työajoista	17
8. Arkipyhäkorvaus	18
9. Itsenäisyyspäivän palkka	18
10. Ylityö	18
11. Sunnuntaityö	19
12. Viikkolepo.....	19
13. Ylitöiden enimmäismäärät.....	19
14. Odottamattomat työt	19
15. Hälytysluontoinen työ.....	20
16. Varallaolo.....	20
17. Kehityskeskustelut	20
18. Ammatillinen koulutus	20
19. Työajan lyhentäminen.....	20
2 Soveltamisala	20
3 Vapaan määrä ja antaminen.....	21
4 Vapaasta ilmoittaminen - siirto.....	21
5 Menettely työsuhteen päättyessä	21
6 Ansionmenetyksen korvaus.....	22
7 Viikoittainen ylityö	22
8 Vaikutus vuosilomaan.....	22
7 § TYÖPALKAT	22
Palkkaustavat.....	22
A. Aikatyö.....	22
A.1 Henkilökohtainen aikapalkka	22
A.2 Erytistyölisä.....	23
A.3 Henkilökohtainen kokonaisansio	23
A.4 Henkilökohtaisen aikapalkan perusteena olevat perustuntipalkat	23
A.5 Kuukausipalkka	23
A.6 Sähköalan erikoisasantajien palkkausjärjestelmän mukainen aikapalkka.....	23
A.7 Erikoislisät	23
A.8 Nuoret työntekijät.....	24
A.9 Työntekijän työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin	24
TALOTEKNIikka-ALAN AIKAPALKKAUSJÄRJESTELMÄ	24
Johdanto	24
Työntekijän palkkaryhmän määräytyminen.....	24
Tehtävien vaatavuusryhmittelyn ja palkkaryhmittelyn käytännön toteutus	24
Tehtävien vaatavuusryhmittelyn määritelmät.....	25
Palkkaryhmä 5	25
Täsmennyksiä sähköasennusta koskeviin työn vaatavuusryhmittelyteksteihin.....	25
Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen.....	27
Sovellutusohje.....	27
Kehityskeskustelussa käydään läpi seuraavat seikat (matriisi):.....	28

Arviointimatriisin soveltaminen.....	28
Erityisiä määräyksiä.....	28
7 § B URAKKAPALKAT	29
1 YLEISTÄ.....	29
1.1 Työmaan selvitys.....	29
2 Urakan rajausta.....	29
2.1 Työn määrän rajausta.....	29
2.2 Suoritusajan rajausta.....	29
2.3 Muut rajausehdot.....	29
3 Työmaan tyypit.....	29
3.1 Uudisrakennustyöt.....	29
3.2 Muut urakalla tehtävät työt.....	30
4 Työstä sopiminen.....	30
4.1 Työmaasopimuksen solmiminen.....	30
5 Hinnoittelusäännöt.....	31
5.1 Urakkahinnoittelu.....	31
5.2 Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu.....	31
5.3 Urakkapalkka.....	32
5.4 Palkkaus ilman sopimista.....	33
5.5 Liittojen sopima poikkeus hinnoittelusääntöihin.....	33
5.6 Työhinnoittelun peruste.....	33
5.7 Takuupalkka.....	34
5.8 Neuvottelujen päättyminen.....	34
6 Lisä- ja muutostyöt.....	34
7 Urakkatyön kokonaisuuden sisältämät työt ja osapuolten velvoitteet.....	34
7.1 Yleistä.....	34
7.2 Työn osapuolilta vaatimat velvoitteet.....	34
8 Urakan selvitys.....	40
8.1 Urakkasumman laskeminen yksikköhinnoitellussa työssä.....	40
8.2 Valmistautuminen.....	40
8.3 Urakkalaskelma.....	40
8.4 Urakan selvitys.....	40
8.5 Mittaus.....	40
8.6 Työehtosopimuskausien huomioiminen.....	40
9 Urakkasumman maksaminen.....	41
9.1 Työn valmistuttua.....	41
9.2 Urakan selvitys ja jako.....	41
9.3 Selvittelyn ja maksun viivästyminen.....	42
10 Katkaistu urakka.....	42
10.1 Väliaikaisesti katkaistu urakka.....	42
10.2 Lopullisesti katkaistu urakka.....	42
11 Urakan ulkopuolella maksettavat korvaukset ja lisät.....	42
12 Urakkatyön keskeytyminen; urakkaan sisällyttömät työt.....	42
12.1 Urakkatyökohteessa.....	42
Urakkatyökohteen ulkopuolella.....	43
Keskeytystyön palkka.....	43
Urakan ulkopuoliset työtunnit urakassa.....	43
7 § C Urakkahinnoittelu 1.6.2002 –	44
8 § KORVAUSKESKITUNTIANSIO – JA KESKITUNTIANSIO	72
9 § ODOTUSAIKA JA SEN KORVAUS	72
10 § LISÄT JA NIIDEN MAKSUPERUSTEET	73
10.1 Ammattitutkintolisä.....	73
10.2 Erikoislisät.....	74
10.2.1 Erittäin likaisen ja erittäin raskaan työn lisä.....	74
10.2.2 Vaativan ja hankalan työn lisä.....	74
10.2.3 Autonkuljettajalisä.....	75
10.2.4 Yhdistelmälisä.....	75
11 § MATKAKUSTANNUKSET	75
A KORVAUKSET TYÖHÖNOTTOPAIKAN ULKOPUOLELLA TEHTÄVISTÄ TÖISTÄ	75
1 Ateriakorvauksen maksaminen.....	76
2 Päivärahan maksaminen.....	76
3 Matkakulujen korvaus.....	76
4 Matka-ajan korvaus.....	77
5 Majoituskorvaukset.....	78
6 Päivärahajärjestelmän soveltaminen eräissä tapauksissa.....	78

B Työnantajan järjestämä kuljetus	79
C Oman auton käyttö	79
Oman auton käyttöä koskeva sovellutusohje	79
D Työskentely ulkomailla	80
2 Ulkomaan päivärahat	80
3. Ns. rajanpintatyöt	81
Soveltamisohje	81
E Ennakkopidätys matkakustannuksista	81
G Paikallinen sopiminen	81
12 § TUNTIKORTIT	85
13 § PALKANMAKSUPÄIVÄ	85
14 § VUOSILOMA	85
LOMAPALKKASOPIMUS 2005	87
1 § Soveltamisala	87
2 § Vuosilomapalkka ja lomakorvaus	87
3 § Työssäolon veroinen aika	88
4 § Voimaantulo	88
15 § SAIRAUSAJAN PALKKAA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ	88
Lakisääteinen lääkärintarkastus	89
Muut lääkärintarkastukset	89
16 § TYÖTURVALLISUUSMÄÄRÄYKSET	90
17 § SOSIAALITILAT	90
18 § SUOJAVAATETUS	91
19 § LUOTTAMUSMIEHET	91
20 § ERIEILISYYDET JA NIIDEN RATKAISEMINEN	91
21 § TYÖVÄLINEET	91
22 § AMMATTIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERIMINEN	91
23 § ERINÄISIÄ KORVAUKSIA	92
1. Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen	92
2. Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä	92
3. Kutsunnasta aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen	92
4. Reserviharjoitusajan palkka	92
5. Omaisten kuolemantapaukset	92
6. Korvausten määrä ja korvausten saajat	92
7. Harjannostajaistilaisuudet	92
24 § RYHMÄHENKIVAKUUTUS	92
25 § SOPIMUKSEN VOIMASSAOLOAIKA	93
TALOTEKNIikka-ALAN SÄHKÖASENNUSTOIMIALAN YLEISSOPIMUS	94
1 LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ	94
Lähtökohtia	94
Perusoikeudet	94
Työnjohto-oikeus	94
Ennakoilmoitus työtaisteluista	94
Soveltamisala	94
Organisaatio- yms. muutokset	94
Lakiviittaukset	94
2 LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKALLA	95
Kehittämistoiminta	95
Yhteistoiminnan toteuttaminen	95
Tyky-toiminta	95
3 LUKU YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA YHTEISTOIMINTA- ORGANISAATIOT	95
3.1 Luottamusmiehiä koskevat määräykset	95
Valitseminen	95
Tehtävät	96
Neuvottelujärjestys	96
3.2 Työsuojelua koskevat määräykset	97
Tehtävät	97
Asiamies	97
Toimikunta	97
Soveltamisalan rajoitus	97
3.3 Ilmoitukset	97
4 LUKU LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	97
4.1 Vapautus työstä ja ansionmenetyksen korvaaminen	97
Vapautus	97

Luottamusmiehen ajankäyttö	98
Työsuojeluvaltuutetun ajankäytön laskeminen.....	98
Ansionmenetyksen korvaaminen	99
Pääluottamusmiehelle maksettava erilliskorvaus.....	99
4.2 Asema.....	100
Työsuhde	100
Toimitilat.....	100
Palkka- ja siirtosuoja	100
Ammattitaidon ylläpitäminen	100
4.3 Työsuhdeturva	100
Yksilösuoja	101
Ehdokassuoja	101
Jälkisuoja	101
Korvaukset.....	101
4.4 Varamiehet.....	101
5 LUKU TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET	101
Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot.....	101
Tiedot työkannasta ja ulkopuolisesta työvoimasta	102
Työaikakirjanpito	102
Tietojen luottamuksellisuus	102
Säädökset.....	102
Yritystä koskevat tiedot	102
Salassapitovelvollisuus.....	103
6 LUKU HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN	103
7 LUKU KOULUTUS	103
7.1 Ammatillinen koulutus	103
7.2 Yhteinen koulutus	104
7.3 Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat	104
7.4 Korvaukset.....	104
7.5 Sosiaaliset edut.....	105
8 LUKU ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ	105
Tilajan selvitysvelvollisuus ja vastuu	105
9 LUKU VOIMASSAOLO	106
VEROHALLITUKSEN PÄÄTÖS VUONNA 2008 VEROSTA VAPAAKSI KATSOTTAVIEN KILOMETRIKORVAUSTEN MÄÄRISTÄ.....	107
AAKKOSELLINEN ASIAHAKEMISTO	108

TALOTEKNIikka-ALAN SÄHKÖASENNUSTOIMIALAA KOSKEVA ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

Aika 13. marraskuuta 2007
Paikka Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI ry:n toimisto, Helsinki
Läsnä Harri Hietala Tikli ry puheenjohtaja
Ari Luodes Tikli
Elisa Ihalainen Tikli
Martti Alakoski Sähköliitto ry
Keijo Rimmistö Sähköliitto
Timo Punkki Sähköliitto

1 SOPIMUSKAUSI

Talotekniikka-alan sähköasennustoimialan uusi työehtosopimus on tänään allekirjoitettu ja se tulee voimaan 1.11.2007. Sopimuskausi päättyy 30.04.2010.

2 PALKANKOROTUKSET 1.11.2007

2.1 Henkilökohtaisia aikapalkkoja (PTP+HPO) korotetaan sen palkanmaksukauden alusta joka alkaa lähinnä 1.11.2007 alkavan palkanmaksukauden alusta yleiskorotuksella 5 %. Kuukausipalkkoja korotetaan 5 %.

2.2 Taulukkopalkat

Perustuntipalkkoja PTP korotetaan sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa lähinnä 1.11.2007 alkavan palkanmaksukauden alusta yleiskorotuksella, jonka suuruus on 5 %.

Taulukot 1.11.2007 alkaen

Pr	€/tunti
S	8,60
1	10,58
2	12,36
3	13,14
4	13,89
5	14,68

2.3 Henkilökohtaisen palkanosan muodostuminen

Henkilökohtainen palkanosa muodostuu siten, että työntekijän korotetusta aikapalkasta (PTP+HPO) vähennetään uusi perustuntipalkka. Jäljelle jäänyt erotus on työntekijän uusi henkilökohtainen palkanosa.

2.4 Kuukausipalkat sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa 1.11.2007.

Kaikkia kuukausipalkkoja korotetaan kohdassa 2.1 sanotulla tavalla. Uuden sovituksen kuukausipalkan tulee olla vähintään 175 x ko. työntekijän perustuntipalkka ja muunnetun kuukausipalkan 173 x hänen henkilökohtainen aikapalkkansa.

3 URAKKAPALKAT

Urakkapalkkoja korotetaan lähinnä 1.11.2007 alkavan palkanmaksukauden alusta.

Urakkahinnoittelukerroin on 1,149.

Vapaasti hinnoiteltuja, ns. könttäurakoita ja asuntourakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta 5 %.

3.1 Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu

Tavoiteansio on 1.1.2008 jälkeen tarjotuissa töissä 15,30 €

3.2 Urakka-alueen palkat

Lähiinnä 1.11.2007 alkavan palkanmaksukauden alusta.

3.3 Urakan takuupalkat, keskeytysajan-, neuvotteluajan- ja aloittamisvaiheen töistä maksettava palkka:

Urakan takuupalkat, keskeytysajan-, neuvotteluajan- ja aloittamisvaiheen töistä maksettava palkat ovat seuraavan taulukon mukaisina voimassa seuraavasti:

	1.11.2007	1.10.2009
Pr	€/tunti	€ / tunti
S	10,44	10,65
1	12,79	13,05
2	14,56	14,85
3	14,77	15,21
4	14,98	15,43
5	14,98	15,43

Työntekijän henkilökohtaisen aikapalkan (PTP+HPO) ollessa suurempi, kuin em. taulukon mukaan määräytyvä palkka, maksetaan työntekijälle henkilökohtainen aikapalkka.

3.4 Asuntotuotanto

Asuntolukumäärä/kpl	Työpalkkasumma €/asunto	
	putkitettu	putketon
3-15	852	812
16-30	816	773
31-	779	734

3.5 Käytettävät kertoimet

Asunnon koko m ²	Kerroin k.
Enintään	
30	0,75
40	0,95
yli 40-alle 90	1,00
Vähintään	
90	1,15
120	1,30
150	1,45
Yli 180 m ² sovitaan erikseen	

4 TYÖEHTOSOPIMUKSEN LISÄT

Korotettu työehtosopimuksen lisätaulukko tulee voimaan lähinnä 1.11.2007 alkavan palkanmaksukauden alusta:

Lisä	€/tunti
Iltavuorolisä	0,84
Yövuorolisä	1,68
Iltatyölisä	0,84
Yötyölisä	1,68
Työvuoron siirtoilmoituksen myöhästymislisä	1,97
Ammattitukintolisä	0,41

Erikoisammattitutkintolisä	0,75
Erittäin likaisen ja erittäin raskaan työn lisä	0,26
Vaativan ja hankalan työn lisä	1,38
Kärkimieslisä	
1-2	0,30
3-6	0,47
7-10	0,74
11-12	0,95
13-20	1,24
Yli 20	1,97
	€/päivä
Autonkuljettajalisä	2,14

5

URAKKAHINNOITTELU

Urakkahinnoittelutaulukon muutokset astuvat voimaan 1.1.2008 jälkeen tarjotuissa töissä.

TYÖRYHMÄT

Työehtosopimuksen kehittäminen ja yksinkertaistaminen

Osapuolet asettavat työryhmän, jonka tehtävänä on työehtosopimuksen rakenteen ja tekstien sekä urakkahinnoittelun kehittäminen ja yksinkertaistaminen.

KOROTUKSET 1.10.2008

Kohtia 2.1 – 2.4, 3.2 ja 3.4 sekä 4. korotetaan 4 %.

Urakkahinnoittelukerroin on 1,195.

Vapaasti hinnoiteltuja, ns. könttäurakoita ja asuntourakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta 4 %.

Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu

Tavoiteansio on 1.10.2008 jälkeen tarjotuissa töissä 15,90 €

KOROTUKSET 1.10.2009

Kohtia 2.1 – 2.4, 3.2 ja 3.4 sekä 4. korotetaan 3 %.

Urakkahinnoittelukerroin on 1,231.

Vapaasti hinnoiteltuja, ns. könttäurakoita ja asuntourakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta 3 %.

Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu

Tavoiteansio on 1.10.2009 jälkeen tarjotuissa töissä 16,30 €

6

HOITOVAPAA

6.1 Kokonaissuunnitelma

Liitot suosittelevat kokonaissuunnitelman laatimista vanhempainloman ja hoitovapaan käyttämisestä. TT ja SAK ovat laatineet yhteisen lomakemallin ilmoitusmenettelyn selkeyttämiseksi ja työ sopimuslain mukaisten oikeuksien varmistamiseksi. Lomakkeesta käyvät ilmi keskeiset vanhempainloman ja hoitovapaan käyttöönottoon liittyvät seikat. Lomaketta käyttäen suositellaan tehtäväksi kirjallinen kokonaissuunnitelma, josta ilmenevät perheen suunnitelmat vanhempainloman, isyysloman ja hoitovapaan käytöstä. Mikäli lain mukainen perusteltu syy vaatii ennakoilmoituksesta poikkeamista, uusi ilmoitus voidaan tehdä laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa.

6.2 Sairastuminen vanhempainloman tai hoitovapaan aikana

Työntekijällä on oikeus perustellusta syystä muuttaa vanhempainloman tai hoitovapaan ajankohtaa ilmoittamalla siitä työnantajalle viimeistään kuukautta ennen muutoksen toteuttamista tai niin pian kuin mahdollista. Mikäli työntekijä oman sairautensa tai muusta syystä aiheutuneen työkyvyttömyyden vuoksi keskeyttää vanhempainlomansa tai hoitovapaansa, perustuu työntekijän työstä poisolo työkyvyttömyyteen. Työnantajalla ei tällaisessa tapauksessa ole velvollisuutta maksaa sairausajan palkkaa ajalta, jonka vanhempainloma- tai hoitovapaajakso työsopimuslaissa säädettyyn määräaikaan mennessä tehdyn ilmoituksen mukaan olisi kestänyt.

6.3 Työnteko muualla vanhempainloman tai hoitovapaan aikana

Vanhempainloma tai hoitovapaa on tarkoitettu käytettäväksi lapsen hoitamiseen. Työskentely vapaan aikana on siten mahdollista vain, jos se voi tapahtua niin, ettei lapsen hoito esty tai häiriinny. Esimerkiksi iltatyö voi olla mahdollista, jos työ normaalisti on päivätyötä ja lapsen hoito on järjestetty iltaisin.

7 PÄÄLUOTTAMUSMIESTEN YHTEYSMIES

Usealla paikkakunnalla pysyvästi toimivassa ja kooltaan merkittävässä talotekniikka-alan yrityksessä tai useamman talotekniikka-alan yrityksen muodostamassa konsernissa voidaan sopia järjestelystä, jolla yritykseen tai konserniin valitaan talotekniikka-alan pääluottamusmiesten yhteysmies.

Sopimuksen yritys- tai konsernikohtaisesta pääluottamusmiesten yhteysmiehestä tekevät kirjallisesti työnantaja ja toimipaikkojen pääluottamusmiehet. Sopimuksessa on määriteltävä ainakin seuraavat asiat:

1. Valitaanko yhteysmieheksi joku toimipaikkojen pääluottamusmiehistä vai joku muu yrityksen tai konsernin työntekijä. Mikäli yhteysmieheksi valitaan pääluottamusmies, on samalla sovittava, toimiiko hän edelleen yhteysmiehen tehtävän ohella pääluottamusmiehenä.
2. Suorittavatko yhteysmiehen valinnan toimipaikkojen pääluottamusmiehet vai osallistuvatko valintaan kaikki yrityksen tai konsernin talotekniikka-alan työehtosopimuksen piiriin kuuluvat työntekijät.
3. Pääluottamusmiesten yhteysmiehen
 - toimikauden kesto
 - tehtävät ja työnjako pääluottamusmiesten kanssa
 - tietojen saanti
 - työstä vapautuksen määrä
 - palkka tai korvausperusteet
4. Mikäli pääluottamusmiesten yhteysmieheksi valitaan joku muu kuin jonkin toimipaikan pääluottamusmies, yhteysmiehen muut oikeudet, velvollisuudet ja työsuhteturva määräytyvät samoin kuin työehtosopimuksen osana noudatettavan yleissopimuksen mukaan ne määräytyvät toimipaikan pääluottamusmiehelle.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot pitävät tärkeänä ja seuraavat sopimuskauden aikana pääluottamusmiesten yhteysmiesjärjestelmän ja yleensäkin pääluottamusmiesten aseman kehittymistä erityisesti sellaisissa yrityksissä, joissa työehtosopimuksen piirissä on vähintään 500 työntekijä.

Asioiden seuranta tapahtuu ohjaavilla ja informatiivisilla keskusteluilla ao. yritysten johdon, pääluottamusmiesten ja liittojen edustajien välillä.

8 MENETTELYTAPAMÄÄRÄYKSIÄ

Vähentämisyjärjestystä koskeva kanneaika on sama kuin työsopimuksen päättämistä koskevissa riita-asioissa.

Työsuhdeturvaan liittyvien menettelytapamääräysten noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamaa hyvityssakkoseuraamusta. Hyvityssakkoa ei voida tuomita työnantajalle myöskään sellaisten velvollisuuksien rikkomisesta, josta voidaan tuomita vahingonkorvausta, korvausta taikka hyvitystä.

Allekirjoittaneet liitot pyrkivät työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti sopimaan viidänsä erimieliseksi jäänyt työsuhdeturva-asia yleisen oikeuden tai työtuomioistuimen ratkaistavaksi

9

YHTEISTYÖ KOTIMAISISSA KONSERNEISSA

Osapuolet ovat yksimielisiä siitä, että yrityksissä, jotka ovat osa suomalaista konsernia, tulee antaa vuosittain yhteinen selvitys henkilöstölle tai sen edustajille konsernin taloudellisesta tilasta. Selvityksestä tulee käydä ilmi konsernin tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät siltä osin kuin se toimii Suomessa. Tietojen antamisajankohdasta ja -tavasta päättää yritys.

10

SOSIAALISET EDUT

Sovittiin, että mikäli työnantaja on antanut tai hän ja työntekijät ovat keskenään sopineet suuremmista sosiaalisista eduista, kuten irtisanomisaika tms. kuin mitä nyt allekirjoitettu työehtosopimus työntekijälle antaa, ei näitä etuja työehtosopimuksen perusteella tule huonontaa.

11

TYÖEHTOSOPIMUKSEN SOVELLUTUSOHJEITA

11.1 Työsuojeluvaltuutetun toimeentuloturva työsopimuksen purkutapauksessa

Mikäli yleissopimuksessa tarkoitetun työsuojeluvaltuutetun työsopimus puretaan ja työsuojeluvaltuutettu riitauttaa purkamisen, on työnantajan maksettava työsuojeluvaltuutetulle yhden kuukauden palkkaa vastaava määrä, mikäli kanne asiassa nostetaan neljän viikon kuluessa työsopimuksen purkamisesta.

12

LUOTTAMUSMIEHEN JA KÄRKIMIEHEN TEHTÄVÄT

Luottamusmiehen ja kärkimiehen tehtäväalueiden rajan selventämiseksi liitot toteavat, että tähän liittyvät järjestely- ja suoritusteknilliset kysymykset kuuluvat kärkimiehelle/työntekijälle. Palkkaan ja muihin työehtoihin liittyvät kysymykset siirtyvät luottamusmiehen tehtäväpiiriin vasta, kun asiasta ei työnjohtoon kanssa ole päästy yhteisymmärrykseen.

Luottamusmiestä koskevat määräykset ovat alan yleissopimuksessa. Liite 2

13

LOMAUTUS JA TAKAISINOTTOVELVOLLISUUS

13.1 Vuorolomautus

Liitot toteavat, että lomautusjärjestelyjä harkittaessa tulee vuorolomautusmahdollisuus myös käsitellä yhtenä vaihtoehtona.

13.2 Työvoimaviranomaisille tehtävä tiedustelu

Tiedusteltaessa työvoimaviranomaiselta yhdeksän kuukauden aikana, onko sen välityksellä yrityksen entisiä työntekijöitä edelleen työtä vailla, on kiinnitettävä huomiota siihen, että tiedusteluajankohdan ja uuden työntekijän työsuhteen alkamisajankohdan väli ei muodostu sellaiseksi, että irtisanottujen työntekijöiden asema aiheuttomasti heikentyy.

14

KESKUSJÄRJESTÖJEN TEKEMÄT SOPIMUKSET

Jos keskusliitot sopimuskauden aikana sopivat muutoksista tai lisäyksistä niihin keskinäisiin sopimuksiin, jotka ovat tämän työehtosopimuksen liitteinä sellaisinaan, toteutetaan em. muutokset tai lisäykset myös tämän työehtosopimuksen piirissä keskusliittojen sopimasta ajankohdasta.

Mikäli keskusliitot edellisen asemasta sopivat muutoksista tai lisäyksistä sellaisiin tekemiinsä sopimuksiin, joiden perusteella allekirjoittaneet liitot ovat tehneet oman vastaavan sopimuksensa, ryhdytään välittömästi neuvottelemaan siitä, miten em. muutokset tai lisäykset saadaan liitetyksi edellä mainittujen allekirjoittaneiden liittojen välisiin sopimuksiin

15

SUOSITUS TYÖSSÄOPPIMISEN TOTEUTTAMISESTA

Sopijapuolet toteavat, että työssä oppijat eivät kuulu työehtosopimuksen soveltamisalan piiriin.

Sopijaosapuolet pitävät tärkeänä toteuttaa talotekniikka-alan perustutkintoja suorittavien opiskelijoiden 20 opintoviikon mittainen työssä oppiminen siten, että opiskelijoille annetaan mahdollisimman hyvät edellytykset oppia käytännön työelämän taitoja henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi osapuolet suosittelevat, että seuraavat asiat otettaisiin yrityksissä huomioon työssä oppimisen järjestämisessä:

Yrityksellä tulee olla yleiset edellytykset ottaa työmaille työssä oppijoita ja mahdollisuudet toteuttaa työssä oppiminen henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Työpaikkaohjaajaksi ryhtyminen on vapaaehtoista. Henkilön tulee olla tehtävään halukas ja motivoitunut.

Koulutus ohjaajan tehtävään tulee tehdä yhteistoiminnassa oppilaitosten kanssa ja siinä on syytä korostaa mm. turvallisen työskentelyn merkitystä osana henkilön ammattitaitoa.

Työpaikkaohjaustoiminnasta mahdollisesti johtuvien ansiotasomuutosten vaikutuksista tai muista palkkatekijöistä neuvotellaan paikallisesti.

17

TYÖRYHMÄT

Työehtosopimuksen kehittäminen ja yksinkertaistaminen

Osapuolet asettavat työryhmän, jonka tehtävänä on työehtosopimuksen rakenteen ja tekstien sekä urakkahinnoittelun kehittäminen ja yksinkertaistaminen.

Liitot asettavat työryhmän, jonka tehtävänä on luoda asuntotuotantoon uusi pistehintajärjestelmä 30.4.2008 mennessä. Siinä tapauksessa ettei työryhmä saavuta neuvottelutulosta, ratkaistaan asia lautakunnassa, johon kumpikin liitto nimeää yhden jäsenen. Osapuolet kutsuvat lautakuntaan ulkopuolisen puheenjohtajan. Ellei puheenjohtajasta päästä yksimielisyyteen, valtakunnansovittelija nimeää puheenjohtajan

18

SÄHKÖTYÖTURVALLISUUS

Tes 16§ Sähköturvallisuusvalvoja:

Työryhmä neuvottelee sopimuskauden aikana viranomaismääräysten vaikutuksesta.

19

URAKKATYÖRYHMÄ

Liitot korostavat ns. jatkuvan neuvottelumenettelyn tärkeyttä urakkatyöhön liittyvien asioiden ratkaisemisessa sopimuskauden aikana. Tässä tarkoituksessa liitot asettavat pysyvän neuvottelukunnan, joka käsittelee ne urakkatyötä koskevat erimielisyydet, joita ei ole saatu ratkaistua liittojen toimistojen välillä.

Mikäli neuvottelukunta ei pääse yksimielisyyteen käsiteltävästä erimielisyyssasiasta, voidaan se saat-
taa ratkaistavaksi liittojen tapauskohtaisesti sopimalla tavalla välimies- tai sitä vastaavassa menet-
telystä taikka, ellei näistä sovita, työtuomioistuimessa.

Liitot valitsevat neuvottelukuntaan yhtä monta jäsentä. Neuvottelukunnan puheenjohtajaksi nimeävät
liitot vuorovuosina jonkun neuvottelukunnan jäsenistä. Neuvottelut aloitetaan jommankumman osa-
puolen aloitteesta. Neuvottelukunnan toiminnasta ja välimies- tai vastaavasta menettelystä aiheutu-
vat kulut jaetaan tasan liittojen kesken.

Neuvottelukunnan tehtävänä on lisäksi seurata ja tutkia urakkatyömenetelmien kehittämistä, uusien
asennusmateriaalien ja artikkeleiden käyttöönoton tarvetta sekä selvitysten pohjalta tehdä päätöksiä
ja ehdotuksia tarvittavista muutoksista työehtosopimuksen urakkatyömääräyksiin ja urakkahinnoit-
teluun.

Neuvottelukunnan yksimielisesti esittämät muutokset on liittojen hyväksyttävä työehtosopimuksen tai
urakkahinnoittelun osaksi neuvottelukunnan esittämästä ajankohdasta lukien.

20 TYÖEHTOSOPIMUKSEN KEHITTÄMINEN

Tulopoliittisen ratkaisun mukaisesti liitot nimeävät työryhmän keskusjärjestöjen esityksen mukaisesti.

Työryhmän tehtävänä on kehittää alakohtaista työehtosopimusta ja tarvittavia toimenpiteitä työllisyy-
den, tuottavuuden ja toimivien työpaikkakohtaisten ratkaisujen ja hyvien käytäntöjen edistämiseksi.

Työryhmä kehittää myös paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisäämistä.

Tämän työryhmän tehtävänä on yksinkertaistaa työehtosopimuksen rakennetta ja neuvotella mah-
dollisista palkkausjärjestelmän vaatimista muutoksista.

21 TYÖEHTOSOPIMUKSEN VOIMAANTULOEHTO JA VOIMASSAOLO

Neuvottelujen mukainen työehtosopimus tulee voimaan 1.11.2007 ja on voimassa 30.4.2010 saak-
ka.

22 PYÖRISTYKSET

Sopimuskauden mukaiset palkkamääriin tulevat prosentuaaliset lisät lasketaan ja niitä koskevat
tarkistukset suoritetaan siten pyöristäen, että 49/100 snt tasoitetaan lähinnä alempan ja 50/100 snt
lähinnä ylempään.

23 PÖYTÄKIRJAN PÄTEVYYS JA ALLEKIRJOITTAMINEN

Todettiin, että tällä pöytäkirjalla on sama voima kuin varsinaisella työehtosopimuksella.

Helsingissä 13. marraskuuta 2007

TIETO- JA TEKNIikka-ALOJEN TYÖNANTAJALIITTO TIKLI RY

Harri Hietala

SÄHKÖALOJEN AMMATTILIITTO ry

Martti Alakoski

Keijo Rimmistö

1 § SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA

- 1 Tämän työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI ry:n talotekniikka-alalla toimiviin jäsenyrityksiin ja niiden työntekijöihin, jotka suorittavat rakennuksissa tai rakennelmissa tahi niihin liittyen
 - sähkö- ja automaatioasennustöitä, edellisiin liittyviä tietoliikenteen (yleiskaapelointi) ja turvatekniikan asennustöitä
 - samoin kuin mainituissa töissä asennettujen laitteiden huolto-, kunnossapito- ja ylläpitotöitä.

Tätä työehtosopimusta sovelletaan myös jäljempänä 7 §:ssä mainitulla tavalla talotekniikka-alalla toimiviin sellaisiin yrityksiin ja niiden työntekijöihin (ns. erikoisasentajat), jotka suorittavat esim. elektro- niikka-, radio- ja televisioasennustöitä sekä huolto-, kunnossapito- ja ylläpitotöitä taikka edellä mainittuja vastaavia erikoisasennustöitä.

Edellä mainittuja erikoisasentajia koskevia sopimusmääräyksiä sovelletaan niihin talotekniikka-alalla toimivien, ensimmäisessä kappaleessa mainittujen yritysten osastoihin tai toimintayksikköihin, joiden osalta kyseiset yritykset ovat jäsenenä Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI ry:n jäsenyhdistyk- sissä.

Pöytäkirjamerkintä 1.

Tätä työehtosopimusta sovelletaan lisäksi ilmastointiasentajiin, joihin yritys on soveltanut tai ryhtyy myöhemmin soveltamaan sähköasennusalan palkkataulukkoja, lukuun ottamatta urakkamääräyksiä.

- 2 Tieto ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI ry:llä on työehtosopimuslain 8 §:n mukainen valvontavel- vollisuus edellä tarkoitettujen, tämän työehtosopimuksen työehtosopimuslain mukaisessa sidottuus- piirissä olevien jäsenyritystensä osalta.
- 3 Tähän työehtosopimukseen lain mukaan sidotut ovat velvolliset tarkoin noudattamaan kaikkia tämän työehtosopimuksen määräyksiä sellaisinaan.
- 4 Tähän työehtosopimukseen ei voi tehdä rinnakkaisopimuksia kuin osapuolten suostumuksella.

2 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN LIITTEIDEN NOUDATTAMINEN

Liitteenä olevat sopimukset ja sitovat asiakirjat ovat tämän työehtosopimuksen osia.

Liite 1 Lomapalkkasopimus (sivu 87)

Liite 2 Yleissopimus (sivu 93)

3 § TYÖRAUHAVELVOITE

- 1 Tämä työehtosopimus sitoo 1 §:ssä mainittuja työnantajajärjestöjä ja kyseisessä pykälässä mainituin rajoituksin niiden jäsenyrityksiä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet näiden yhdis- tysten jäseniä.
Tämä työehtosopimus sitoo myös allekirjoittaneita työntekijäjärjestöjä ja niiden alayhdistyksiä sekä työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet näiden yhdistysten jäseniä.
- 2 Tämän sopimuksen voimassa ollessa ei saa toimeenpanna työehtosopimuksen määräyksiin kohdistuvia työehtosopimuslain tarkoittamia työtaistelutoimenpiteitä.
- 3 Liitot ja niiden alayhdistykset ovat velvolliset huolehtimaan siitä, etteivät niiden jäseninä olevat yhdistyk- set, työnantajat tai työntekijät, joita sopimus koskee, ryhdy työtaistelutoimenpiteisiin eivätkä muutoin- kaan riko työehtosopimuksen määräyksiä.
Liitot ja niiden alayhdistykset ovat velvollisia välittömästi ryhtymään kaikin käytettävissä olevin keinoin toimenpiteisiin uhkaavan työtaistelun estämiseksi tai rikkoutuneen työrauhan palauttamiseksi.
Samoin liitot ovat velvollisia ryhtymään heti työehtosopimusrikkomuksesta tai alkavasta rikkomisesta tiedon saatuaan kaikin käytettävissä olevin keinoin toimenpiteisiin rikkomisen estämiseksi tai lopettami- seksi.
- 4 Sähköalojen ammattiliitto ry:n mahdollisesti hyväksymä lakko jollakin toisella sen toiminta-alalla ei koske allekirjoittaneiden työnantajajärjestöjen jäsenyritysten tämän työehtosopimuksen soveltamispiirissä ole- via työntekijöitä.

4 § PAIKALLINEN SOPIMINEN

Tähän työehtosopimukseen sidotuissa järjestäytyneissä yrityksissä on mahdollista sopia paikallisesti asioista, joista työehtosopimukseen on otettu erillinen maininta ja viitattu tähän paikallisen sopimisen pykälään (4 §).

Työntekijöitä yleisesti koskevista asioista sovitaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestelmän mukaisesti työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Yksittäistä työntekijää tai työryhmää koskevista asioista sovitaan työnantajan ja asianomaisen työntekijän tai työryhmän kesken.

Luottamusmiehen tekemä sopimus sitoo kaikkia niitä työntekijöitä, joita luottamusmiehen on katsottava edustavan.

Yksittäisen työntekijän tai työryhmän tekemä sopimus ei voi olla ristiriidassa luottamusmiehen tekemän samaa asiaa koskevan sopimuksen kanssa. Luottamusmiehen tekemä sopimus ei myöskään voi olla ristiriidassa pääluottamusmiehen tekemän samaa asiaa koskevan sopimuksen kanssa.

Muu kuin pääluottamusmiehen kanssa tehty sopimus on työnantajan annettava tiedoksi pääluottamusmiehelle.

Paikallinen sopimus on tehtävä kirjallisesti, mikäli toinen sopijaosapuoli sitä pyytää tai työehtosopimuksen paikallista sopimista koskevassa määräyksessä edellytetään kirjallista sopimista. Paikallinen sopimus on työehtosopimuksen osa ja sitä sovelletaan senkin jälkeen, kun työehtosopimuksen voimassaolo on muutoin lakannut.

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi.

Toistaiseksi voimassa oleva paikallinen sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Määräajaksi solmittu paikallinen sopimus voidaan työehtosopimuksen lakattua irtisanoa kuukauden kuluessa uuden työehtosopimuksen voimaantulon jälkeen kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

Edellä olevasta poiketen paikallinen sopiminen tapahtuu pääluottamusmiehen kanssa seuraavissa asioissa:

- paikallinen sopiminen muun kuin kirjallisen muodon käyttämisestä sovittaessa työajoista paikallisesti, TES 6 § 7 (sivu 17)
- paikallinen sopiminen lääkärintarkastuksiin liittyvistä menettelytavoista, TES 15 § (sivu 89)
- paikallinen sopiminen yhdistelmällisän muodostamisesta sekä erikoislisät ja niiden maksuperusteet (sivu 75)

Niissä tilanteissa, joissa ei ole viitattu työehtosopimuksen 4 §:ään, työehtosopimukseen kirjoitettu mahdollisuus sopia toisin yrityksessä tarkoittaa myös järjestäytymättömiä yrityksiä.

5 § TYÖSUHDE

1. Työnantajalla on oikeus ottaa ja erottaa työntekijä sekä määrätä työn johtamisesta.
2. Työhönoton yhteydessä on osapuolten laadittava kahtena kappaleena kirjallinen työsopimus, josta selviävät työsopimuslaissa tarkoitetut työsuhteen ehdot ja muut työsopimuslain selvitettäväksi määräämät tiedot, jollei niitä anneta erikseen kirjallisesti, kuten:
 - henkilötiedot (työnantajan ja työntekijän koti- tai liikepaikka)
 - pääasialliset tehtävät
 - työsopimuksen kesto:
 - a) toistaiseksi voimassa oleva (nk. vakituinen)
 - b) määrätyksi kalenteriajaksi tai määrättyä työaata varten (nk. tilapäinen) määräaikaisuuden kesto ja peruste
 - koeaika*
 - noudatettava työehtosopimus
 - työhönottopaikka
 - työntekopaikka tai jos työntekijällä ei ole pääasiallista kiinteää työntekopaikkaa, selvitys niistä periaatteista, joiden mukaan työntekijä työskentelee eri työkohteissa

- työnteon alkamisajankohta
- palkan ja muun vastikkeen määräytymisperusteet (palkka, palkkaryhmä)
- palkanmaksukausi
- säännöllinen työaika
- vuosiloman määräytyminen
- irtisanomisaika tai sen määräytymisen peruste

* Koeajan pituus on toistaiseksi voimassaolevissa tai vähintään kuusi (6) kuukautta kestävässä määräaikaisissa työsuhteissa enintään kolme (3) kuukautta ellei työnantaja järjestä työntekijälle työ sopimuslain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua koulutusta. Kuusi kuukautta lyhyemmissä määräaikaisissa työsuhteissa koeaika saa olla enintään puolet työ sopimuksen kestoajasta.

Työnantaja voi lomauttaa työntekijän määräajaksi lomautusilmoitusaikaa noudattamalla samoilla perusteilla, joilla työ sopimus voitaisiin irtisanoa tai purkaa työntekijästä johtuvasta syystä.

3. Työhön otettaessa työnantaja ilmoittaa työntekijälle luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun nimet sekä tarvittavat yhteystiedot.

Työsuhdeturva

Allekirjoittaneet liitot ovat sopineet, että talotekniikka-alalla työskentelevien työntekijöiden työsuuhdeturva ja siihen liittyvät menettelytavat määräytyvät tämän sopimuksen osana noudatettavan työ sopimuslain mukaan jäljempänä olevin poikkeuksin.

Lomauttaminen

1. Työnantaja voi peruuttaa lomautusilmoituksen tai siirtää kerran lomautuksen toimeenpanoa tarvitsematta noudattaa uutta lomautusilmoitusaikaa. Ilmoitus peruutuksesta tai siirrosta on tehtävä viimeistään työn päättymispäivää edeltävänä työpäivänä ensisijaisesti kirjallisesti tai milloin se ei kohtuudella ole mahdollista, muuten todistettavasti.
2. Työnantaja ja työntekijä voivat sopia tilapäisestä työstä lomautuksen kestäessä, jolloin lomautus voi jatkua välittömästi työn tekemisen jälkeen ja ilman eri lomautusilmoitusaikaa.
3. Mikäli lomautettuna oleva työntekijä kutsutaan ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen ja hän suostuu siihen tulemaan, lomautuksen jatkuessa koulutuksen jälkeen ei lomautuspäiviä lasketa uudelleen vuosilomalain 7 §:n 2 momentin 7-kohdan mukaisiksi (30 lomautuspäivää) työssäolopäivien verosiksi päviksi.

Irtisanominen

1. Työnantajan irtisanoessa

Irtisanomisajaksi voidaan sopia vähintään 14 vuorokautta. Työsuhteen kestänyt 8 vuotta, lyhyemmäksi kuin 1 kuukaudeksi sovittu irtisanomisaika, muuttuu 1 kuukaudeksi.

Ellei muuta ole sovittu, noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
alle 1 vuosi -	14 vuorokautta
1 vuosi, mutta alle 3 vuotta	1 kk
3 vuotta, mutta alle 5 vuotta	2 kk
5 vuotta, mutta alle 10 vuotta	3 kk
10 vuotta tai enemmän	4 kk
Työntekijän irtisanoessa	14 vuorokautta

Jolleivät työnantaja ja työntekijä työnantajan irtisanottua työ sopimuksen 7 luvun 3 ja 4 tai 7 §:ssä tarkoitetuilla perusteilla ole sopineet muuta, työntekijällä on oikeus vapaaseen täydellä palkalla osallistukseen irtisanomisaikanaan julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) tarkoitettuun työllistymisohjelman laatimiseen, sen mukaiseen työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen, harjoitteluun ja työssä oppimiseen tai oma-aloitteeseen tai viranomaisaloitteeseen työpaikan hakuun ja työhaastatteluun tai uudelleensijoitusvalmennukseen.

Työllistymisvapaan pituus määräytyy työsuhteen pituuden mukaan seuraavasti

- 1) enintään 5 työpäivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt enintään 4 vuotta
- 2) enintään 10 työpäivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt vähintään 4, mutta alle 8 vuotta
- 3) enintään 20 työpäivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt vähintään 8 vuotta

Työntekijän on ennen työllistymisvapaan tai sen osan käyttämistä ilmoitettava siitä ja vapaan perusteesta työnantajalle niin hyvissä ajoin kuin mahdollista sekä pyydettyä esitettävä luotettava selvitys kunakin vapaan perusteesta.

Työllistymisvapaan käyttämisestä ei saa aiheutua työnantajalle merkittävää haittaa.

2. Irtisanomisajanpalkkaa vahingonkorvausluonteisesti maksettaessa ja maksettaessa korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä vahingonkorvausten määrän laskemisessa perusteena käytetään työehtosopimuksen korvauskeskituntiansiota.

Vähentämisjärjestys

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä. Tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kesto aikaan ja työntekijän huoltovelvollisuuden määrään.

Työhönottopaikat

Työhönottopaikalla tarkoitetaan sellaista yrityksen toimintaorganisaatioon liittyvää pysyväisluontoista toimipaikkaa (pää- tai haaratoimistoa), jossa työntekijä on työhön otettu.

6 § TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Työsuhteissa noudatetaan työaikalain määräysten ohella tässä sovittuja työaikaa koskevia ehtoja.

1. Työviikko ja työvuorokausi

Työviikko alkaa maanantaina. Työvuorokausi alkaa päivätyössä säännöllisen työvuoron alkaessa, ellei yrityksessä toisin sovita.

2. Säännöllinen työaika

1. Säännöllinen työaika voidaan järjestää seuraavasti:
 - Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.
 - Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös siten, että se keskimäärin on 40 tuntia viikossa enintään 2 viikon pituisena ajan jaksona edellyttäen, että siitä on ilmoitettu vähintään 2 viikkoa ennen em. ajanjakson alkua.
 - Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia keskimääräisestä työajasta jäljempänä tässä pykälässä mainitulla tavalla.
2. Vuorotyö on työtä, joka on laissa tarkoitettulla tavalla järjestetty kahteen tai useampaan työvuoroon. Iltatyötä on työ, jota tehdään yrityksessä käytössä olevasta työajasta poikkeavana työaikana. Yötyötä on työ, joka tehdään klo 23.00-06.00 välisenä aikana. Vuorotyöjärjestelmää tulee käyttää vain pakottavissa tapauksissa. Yötyön teettäminen muissa kuin työaikalain 26 §:n tarkoittamissa tilanteissa edellyttää lisäksi työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaoston lupaa.

3. Työajan säännönmukainen sijoitus, vapaapäivät

1. Työ alkaa päivätyössä yleensä aikaisintaan klo 07.00 ja päättyy viimeistään klo 17.00. Työajan sijoitus voidaan sopia muiden työmaalla työskentelevien ammattiryhmien työajan mukaiseksi.
2. Mikäli työntekijän ei ole ennen työn aloittamista välttämätöntä käydä työhönottopaikassa, alkaa ja loppuu vuorokautinen työaika työmaalla. Tarveaineiden ja työkalujen haku sekä palautus samoin kuin työstä mahdollisesti johtuvat selvittelyt suoritetaan työaikana.
3. Noudatettaessa 40 tunnin viikoittaista työaikaa työntekijällä tulee olla sunnuntain lisäksi toinen vapaapäivä, joka on lauantai, elleivät erityiset syyt vaadi työn tekemistä lauantaina.

Erityisten syiden niin vaatiessa vapaapäivä voi olla myös liikkuva, jolloin sen tulee ilmetä etukäteen

laaditusta työvuoroluettelosta. Edellä oleva ei kuitenkaan koske keskeytymätöntä vuorotyötä.

Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia muunlaisestakin vapaapäivien sijoittelusta.

- Arkipyhäviikolla lauantapäivät ovat vapaapäiviä elleivät erityiset syyt muuta vaadi. Joulun- ja juhannusaatot ovat vapaapäiviä.

4. Poikkeavasta työajasta maksettava korvaus

	1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
iltavuorolisää	0,84 €/h	0,87 €/h	0,90 €/h
yövuorolisää	1,68 €/h	1,75 €/h	1,80 €/h
iltatyölisää iltatyössä, joka ei ole vuorotyötä eikä ylityötä klo 17.00-23.00	0,84 €/h	0,87 €/h	0,90 €/h
yötyölisää yötyössä, joka ei ole vuorotyötä eikä ylityötä klo. 23.00-06.00	1,68 €/h	1,75 €/h	1,80 €/h

5. Tauot

- Kahdeksantuntisen työvuoron puoliväliin sijoitetaan tunnin kestävä ruokailutauko, jota ei lueta työajaksi. Yksivuoroisessa päivätyössä ruokailutauko on sijoitettava klo 11.00-13.00 väliseksi ajaksi. Yrityksessä voidaan sopia puolen tunnin ruokatauosta.
- Työntekijällä on oikeus pitää 8 tunnin työaikana työvuoron ensimmäisellä ja toisella puoliskolla yksi 12 minuutin pituinen kahvitauko. Ne luetaan työajaksi.
- Suoritettaessa yli-, ilt- ja yötyötä on työntekijälle annettava joka kahden tunnin kuluttua 12 minuutin pituinen lepotauko ruokailua tai virkistystä varten. Mikäli yli tunnin kestävä ylityö alkaa välittömästi tavalisen työajan päätyttyä, on työntekijällä oikeus pitää 12 minuutin tauko jo ennen ylityön aloittamista. Edellä mainitut tauot luetaan työajaksi.

6. Työvuoroluettelot, työajan siirtäminen

- Etukäteen laadittavasta työvuoroluettelosta on käytävä ilmi työajan alkaminen ja päättyminen sekä päivittäiset ja viikoittaiset lepoajat.
- Poikkeavaa työajan järjestelyä (vuoro-, ilt- tai yötyötä) varten on työvuoroluettelot laadittava ja ilmoitettava kolme päivää ennen ensimmäistä työvuoroa.

Mikäli muutetun työajan noudattamisen ja sitä koskevan ilmoituksen väliin jää vähemmän kuin kolme työvuoroa, työntekijälle on maksettava ensimmäiseen viiteen vuoroon sijoittuvilta aiemmasta työajasta poikkeavilta työtunneilta

1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
1,97 €/h	2,05 €/h	2,11 €/h

Ilt- ja yötyölisää ei makseta yhtä aikaa edellä mainitun lisän kanssa.

- Paikallisesti 4 §:n mukaisesti sovittua keskimääräiseksi järjestettyä työaikaa varten on työvuoroluettelo laadittava siten, että vähintään kolmen viikon työvuorot ovat tiedossa etukäteen.

Edellä tarkoitettua työvuoroluetteloita muutetaan ensisijaisesti sopimalla. Mikäli asiasta ei voida sopia, työnantajalla on oikeus muuttaa työvuoroluetteloita töiden järjestelyyn liittyvästä painavasta syystä. Tällöin tulevat noudatettaviksi edellä olevat 2-kohdan määräykset.

- Mikäli työntekijälle maksetaan ansionmenetyksen korvausta yli sen ajanjakson, jonka ajaksi työvuoroluettelo on laadittu, katsotaan yli menevien päivien työvuorojen olevan 8 tunnin mittaisia. Muulloin ansionmenetyksen korvaus maksetaan työvuoroluettelon mukaisesti.

7. Paikallinen sopiminen työajoista

- Työajoista 4 §:n mukaisesti paikallisesti sovittaessa noudatetaan seuraavia menettelytapoja:

Paikallisen sopimuksen tulee olla aina kirjallinen, mikäli 4 §:n mukaisesti ei ole pääluottamusmiehen kanssa muuta sovittu.

Sopimuksen työajoista on oikeutettu tekemään pääluottamusmies ja työryhmä. Työryhmän sopimus ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa pääluottamusmiehen tekemän sopimuksen kanssa. Työryhmällä tarkoitetaan tässä yhteydessä yhtä tai useampaa työntekijää, jotka työskentelevät yhdessä samassa työkohteessa.

Mikäli sopijapuolena on työryhmä, työnantajan on annettava sopimus viipymättä tiedoksi pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle.

Työntekijä, joka ei itse ole ollut sopijana, on oikeutettu noudattamaan aikaisempaa työaikaansa, jos hän ilmoittaa siitä työnantajalle viimeistään kahta päivää ennen paikallisen sopimuksen soveltamista.

2. Paikallisesti voidaan 4 §:n mukaisesti sopia seuraavista työaikaan liittyvistä asioista:

- 1) Säännöllinen työaika voidaan sopia keskimääräiseksi siten, että se tasoittuu enintään 26 viikon aikana samaan työtuntimäärään kuin päivätyössä vastaavana aikana. Viikoittainen työaika voi tällöin olla enintään 50 tuntia ja päivittäinen enintään 10 tuntia.

Sovittaessa säännöllinen työaika keskimääräiseksi on työtä varten ennakolta määriteltävä aika, jonka kuluessa säännöllinen työaika tasoittuu säädettyyn keskimäärään (= tasoittumisjärjestelmä).

Työntekijän lomautus ei voi alkaa ennen kuin työaika on tasoitettu samaan työtuntimäärään, kuin päivätyössä vastaavana aikana. Jos työntekijän työsuhde päättyy kesken tasoittumisjakson muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä niin, ettei tasoittumisvapaata anneta ennen työsuhteen päättymistä, maksetaan sellaisilta tehdyiltä säännöllisiltä työtunneilta, jotka ylittävät päivätyössä vastaavana aikana kertyvän työtuntimäärän, 50 %:lla korotettu palkka keskituntiansion mukaan.

- 2) Vapaapäivien sijoittelusta.
- 3) Poikkeavasta työajasta (ilta- ja yötyö) maksettavasta korvauksesta.
- 4) Säännöllisen työajan alkamis- ja päättymisajoista.
- 5) Työvuoroluettelon muuttamisesta työaika keskimääräistettäessä.
- 6) Tasaavasta palkanmaksusta keskimääräistä työaika käytettäessä.

8. Arkipyhäkorvaus

1. Tuntipalkkaiselle työntekijälle, jonka työsuhde on yhtäjaksoisesti kestänyt vähintään 6 viikkoa ennen arkipyhää maksetaan uudenvuodenpäivältä, loppiaiselta, pitkäperjantailta, toiselta pääsiäispäivältä, vappupäivältä, helatorstailta, juhannusaatolta, jouluaatolta, ensimmäiseltä ja toiselta joulupäivältä arkipyhäkorvauksena jäljempänä mainituin edellytyksin korvauskeskituntiansion mukainen palkka työtuntijärjestelmän mukaisilta säännöllisiltä työtunneilta, mikäli mainitut arkipyhät muuten olisivat olleet hänen työpäiviään tai työajan tasoittumispäiviään tai poissaoloon on ollut työnantajan lupa.
2. Tämän sopimuksen 6 §:n 7-kohdan mukaisesti sovittua työtuntijärjestelmää tekeville työntekijöille maksetaan arkipyhäkorvaus 8 tunnilta korvauskeskituntiansion mukaan laskettuna.
Arkipyhäkorvaus maksetaan kun arkipyhä sijoittuu päiväksi, jota edeltävältä tai seuraavalta päivältä työntekijälle maksetaan palkkaa tai korvausta jonkin tämän työehtosopimuksen kohdan mukaan tehdystä työstä tai ansionmenetyksestä.
Arkipyhäkorvaus maksetaan myös taloudellisista ja tuotannollisista syistä toimeenpannun kestoaltaan määräaikaisen lomautuksen alkamista seuranneen kahden ensimmäisen viikon ajalle sisältyvältä arkipyhältä.
Arkipyhän jommallakummalla puolella voi olla myös vapaapäivä (esim. lauantai tai sunnuntai).
4. Mikäli työntekijä on mainittuna arkipyhänä työssä, maksetaan hänelle palkka samojen perusteiden mukaan kuin sunnuntaityöltä eikä arkipyhäkorvausta suoriteta.

9. Itsenäisyyspäivän palkka

Työpäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivältä maksetaan lain mukaisin perustein määräytyvä palkka, jolloin palkanmääräytymisperusteena sovelletaan työehtosopimuksen korvauskeskituntiansiota.

Kun itsenäisyyspäivä sattuu työntekijän sairausloman sisään sille ajalle, jolta työnantajalla on palkanmaksuvelvollisuus, maksetaan työntekijälle työpäiväksi sattuvalla itsenäisyyspäivältä palkka.

10. Ylityö

1. Vuorokautisella ylityöllä tarkoitetaan 6 § 2.1-kohdassa mainitun säännöllisen vuorokautisen työajan 8 tunnin lisäksi työvuorokauden aikana tehtyä työtä.

Mikäli työaika on 6 § 7-kohdan mukaisesti järjestetty siten, että se on keskimäärin työntekijän säännöllisen viikkotyöajan pituinen, vuorokautista ylityötä on se työ, joka ylittää työvuoroluettelon mukaisen vuorokautisen työajan.

Vuorokautisesta ylityöstä maksetaan työpalkan lisäksi ylityölisää, jonka suuruus kahdelta ensimmäiseltä tunnilta on 50 % ja seuraavilta tunneilta 100 % korvauskeskituntiansiosta.

2. Viikoittaisella ylityöllä tarkoitetaan työtä, joka ylittää työehtosopimuksen 6 § 2.1- kohdan mukaan määräytyvän säännöllisen viikoittaisen 40 tunnin työajan. Viikoittaiseen ylityöhön ei lasketa mukaan saman työviikon aikana tehtyä vuorokautista ylityötä.

Mikäli työaika on 6 § 7-kohdan mukaisesti järjestetty siten, että se on keskimäärin työntekijän säännöllisen viikkotyöajan pituinen, viikoittaista ylityötä on se työ, joka ylittää työvuoroluettelon mukaisen viikoittaisen työtuntimäärän.

Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan työpalkan lisäksi ylityölisää, jonka suuruus kahdeksalta ensimmäiseltä tunnilta on 50 % ja seuraavilta tunneilta 100 % korvauskeskituntiansiosta.

3. Itsenäisyyspäivän, joulun, uudenvuodenpäivän, loppiaisena, pääsiäisenä, vapunpäivän ja helatorstain jälkeisenä lauantaina ja sunnuntaina kuten myös pääsiäislauantaina, juhannuspäivänä tehtävästä työstä maksetaan palkkaa kuten viikoittaisesta ylityöstä.
4. Matkustaminen yrityksessä käytössä olevana työaikana rinnastetaan työaikaan, vuorokautista ja viikoittaista työaikaa laskettaessa. Matkustusaikaa ei kuitenkaan lueta varsinaiseksi työajaksi.
5. Mikäli työntekijä osallistuu työnantajan lähettämänä ammattiinsa liittyvään koulutukseen, katsotaan tähän säännöllisenä työaikana käytetty aika työaikaan rinnastettavaksi ajaksi viikoittaista ylityötä laskettaessa.
6. Työntekijän säännöllisenä työaikana työnantajan kanssa sovittujen luottamusmiehen tai työsuojeluvallatuetun tehtävien hoitamiseen käyttämä aika rinnastetaan työaikaan ylityötä ja viikkolepokorvausta laskettaessa.
7. Mikäli säännöllisen työajan lyhennys riippuu työnantajasta maksetaan ylityöstä - jota tehdään lyhentyneestä työpäivästä huolimatta - ylityölisää säännöllisen työajan päätyttyä, kuten muistakin ylityötunneista.
8. Ylityölisät samoin kuin sunnuntaiylityölisät ja viikkolepokorvaus maksetaan korvauskeskituntiansion perusteella.

Tulkinta: Edellä mainittuina viikonloppuina (la-su) tehty viikkoilytyö korvataan siten, että 8 ensimmäistä tuntia on 50 % ja seuraavat 100 % korvauskeskituntiansiosta.

11. Sunnuntaityo

Sunnuntaina tai kirkollisena juhlapäivänä tehdystä työstä maksetaan työpalkan ja mahdollisten ylityölisten lisäksi lain mukaisena sunnuntaityökorotuksena kultakin työtunnilta lisä, jonka suuruus on 100 % korvauskeskituntiansiosta

12. Viikkolepo

Mikäli työntekijälle ei työviikon aikana ole ollut mahdollista antaa työaikalain edellyttämää yhtäjaksoista 35 tunnin viikoittaista vapaa-aikaa (viikkolepo), korvataan viikkolevon aikana tehty työ maksamalla ko. tunneilta korvauskeskituntiansion mukainen korvaus tai antamalla vastaava määrä palkallista vapaata kuukauden kuluessa työn suorittamisesta.

13. Ylitöiden enimmäismäärät

Työaikalain mukaisena ylitöiden enimmäismäärän tarkastelujaksona käytetään kalenterivuotta. Tätä määräästä sovelletaan vain tähän työehtosopimukseen sidotuissa järjestäytyneissä yrityksissä.

14. Odottamattomat työt

Milloin työntekijälle yrityksessä käytännössä olevana työaikana ilmoitetaan, että hänen tulisi työpaikalta välillä poistuttuaan palata työhön kello 18.00-06.00 välisenä aikana, maksetaan hänelle valmistautumis- ja peseytymiskorvauksena yhden tunnin perustuntipalkka.

Varsinaiselta työajalta maksetaan palkka lain ja tämän työehtosopimuksen mukaan.

Lyhyemmältä kun yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka.

15. Hälytysluontoinen työ

1. Mikäli työntekijä kutsutaan takaisin työhön hänen jo työmaalta poistuttuaan, maksetaan hänelle valmistautumis- ja peseytymiskorvauksena kahden tunnin perustuntipalkka.
2. Varsinaiselta työajalta maksetaan 100 %:n lisä (sisältää ylityölisän) kuitenkin enintään siihen asti, kunnes yrityksessä käytännössä oleva työaika seuraavana aamuna alkaa. Mikäli työ suoritetaan sunnuntaina tai muuna lepopäivänä, jatkuu em. 100 %:n lisä koko työn ajan päättyen kuitenkin kuten edellä on sanottu. Em. palkan lisäksi suoritetaan työntekijälle lain ja tämän työehtosopimuksen kulloinkin määrittelemät sunnuntaityö- tms. lisät ja mahdollinen viikkolepokorvaus.
3. Hälytysluontoisessa työssä matkustusaika luetaan työaikaan.
4. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka.
5. Em. 100 %:n lisä maksetaan korvauskeskituntiansion perusteella.

16. Varallaolo

Varallaolosta on yrityksessä sovittava kirjallisesti ja sopimuksesta on käytävä ilmi varallaolon kesto ja sen luonne.

Varallaolosta sovittaessa on sovittava myös siitä suoritettavasta korvauksesta. Korvauksen määrässä on otettava huomioon varallaolosta työntekijän vapaa-ajan käytölle aiheutuvat rajoitukset. Jos työntekijä on varallaolon aikana velvollinen oleskelemaan asunnossaan, josta hänet voidaan tarvittaessa kutsua työhön, varallaoloon käytetystä ajasta on vähintään puolet korvattava joko rahassa tai vastaavalla säännöllisenä työaikana annettavalla palkallisella vapaa-ajalla.

Varallaoloaika ei lueta työaikaan. Varallaoloajan pituus ja varallaolon toistuvuus eivät saa haitata kohtuuttomasti työntekijän vapaa-ajan käyttöä.

17. Kehityskeskustelut

Kehityskeskusteluun käytetystä ajasta maksetaan työntekijälle palkkaa seuraavasti:

- aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikatyöpalkka
- urakkatyöstä tulevalle urakan keskeytyslisäpalkka

18. Ammatillinen koulutus

Ammatilliseen koulutukseen käytetystä ajasta maksetaan palkkaa seuraavasti:

- aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikatyöpalkka
- urakkatyöstä tulevalle urakan keskeytyslisäpalkka

19. Työajan lyhentäminen

Sellaisen kokoaikaisen- tai osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän, jonka säännöllinen työaika määräytyy sähköasennusalan työehtosopimuksen 6 §:n mukaisesti, työajan lyhennyksen kokonaiskertymä kuu-kautta kohti on 8 tuntia 20 minuuttia ja työaika lyhennetään kalenterivuositain enintään 100 tunnilla.

Edellytyksenä kuitenkin on, että työntekijällä on työsopimuksen mukaan oikeus enintään 30 päivän vuosilomaan ja että vuosittaista työaika lyhentävät ainoastaan kirkolliset juhlapyhät, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

Tulkinta: Kokoaikaisella työntekijällä tarkoitetaan tässä henkilöä, jonka säännöllinen työaika on vähintään 7 tuntia/päivä 35 tuntia/viikko

2 Soveltamisala

Sellaisen työntekijän, jonka säännöllinen työaika määräytyy sähköasennusalan työehtosopimuksen 6 §:n mukaisesti, työaika lyhennetään kalenterivuositain enintään 100 tunnilla.

Edellytyksenä kuitenkin on, että työntekijällä on työsopimuksen mukaan oikeus enintään 30 päivän vuosilomaan ja että vuosittaista työaika lyhentävät ainoastaan kirkolliset juhlapyhät, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

3 Vapaan määrä ja antaminen

Vapaan kertymisen määräytymiskausi on kalenterivuosi. Vapaata kertyy työntekijälle alla olevan taulukon mukaisesti niiltä lomanmääräytymiskaukuisilta, joilta hänelle vuosilomalain 6 §:n ensimmäisen momentin mukaan muodostuu oikeus vuosilomaan. Työssäolopäivien veroisina ei kuitenkaan pidetä sanotun lain 7 §:n 2 momentin kohdissa 1, 5 ja 8 mainittuja päiviä.

Työssäolopäivien veroisiksi päiviksi luetaan myös SAK/EK(162/2005) lomapalkkasopimuksen 3 §:ssä tarkoitetut päivät.

Lomanmääräytymis-
kuukausia

Työajan lyhennyskertymä

1 kk	8 h 20 min
2 kk	16 h 40 min
3 kk	25 h
4 kk	33 h 20 min
5 kk	41 h 40 min
6 kk	50 h
7 kk	58 h 20 min
8 kk	66 h 40 min
9 kk	75 h
10 kk	83 h 20 min
11 kk	91 h 40 min
12 kk	100 h

Mikäli työajan lyhennyksen maksamis- tai antamistilanteessa kertymä on vajaita tunteja, pyöristetään kertynyt lyhennysvapaa lähimpään täyteen tuntiin.

Mikäli säännöllinen työaika on lyhyempi kuin 8 tuntia päivässä ja/tai 40 tuntia viikossa, lasketaan työajan lyhennys keskimääräisen työajan suhteessa. Esimerkiksi 7 tunnin työpäivää keskimäärin tekevällä henkilöllä työajanlyhennyskertymä on $7/8 \times 8$ tuntia 20 minuuttia = 7 tuntia 18 minuuttia.

Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Vapaa annetaan työpäivinä (8 h), mikäli työnantajan ja työntekijäin välillä ei muusta sovita.

Vapaapäiviä ei saa määrätä pidettäväksi päivänä, jonka työntekijä on muusta syystä saanut vapaapäiväksi.

4 Vapaasta ilmoittaminen - siirto

Vapaapäivästä ilmoitetaan vähintään 14 vuorokautta ennen, jos vapaajakso on yli työpäivän mittainen ja vähintään 7 vuorokautta ennen, jos on kyse yksittäisestä päivästä.

Työnantajalla on oikeus siirtää vapaapäivää ja myös tällöin noudatetaan 7 vuorokauden ilmoitusaikaa.

Jos työntekijä joutuu pakottavasta syystä työhön vapaapäivänään työn olematta työehtosopimuksessa tarkoitettua hälytystyötä.

- hänelle ilmoitetaan joko uusi vapaapäivä tai
- työajalta maksetaan 100 %:lla korotettua palkkaa.

Mikäli työntekijä vapaapäivän ilmoittamisen jälkeen estyy sen pitämisestä sellaisen syyn perusteella, josta työnantaja on velvollinen korvaamaan ansionmenetyksen muiden sopimusmääräysten perusteella, ei uutta vapaapäivää anneta tilalle.

Jos työnantaja taloudellisista ja tuotannollisista syistä lomauttaa hänet ennen kuin siirretty vapaapäivä on annettu, vapaapäivä on kuitenkin annettava ennen lomautuksen alkamista.

5 Menettely työsuhteen päättyessä

Jos työntekijän työsuhde päättyy eikä kertynyttä vapaata ole siihen mennessä annettu, maksetaan työntekijälle kertynyttä vapaata vastaava palkka korvauskeskituntiansion mukaan. Jos työntekijän työsuhde päättyy ja hänelle on annettu ja maksettu vapaata enemmän kuin sitä on kertynyt, työntekijä on velvollinen maksamaan takaisin sen määrän, joka hänelle tästä syystä on liikaa suoritettu. Työnantaja saa pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta palkasta.

6 Ansionmenetyksen korvaus

Vapaapäiviltä suoritetaan korvaus korvauskeskituntiansion mukaan. Kuukausipalkkaiset saavat kuukausipalkkansa vähentymättömänä. Maksamisen edellytyksenä on, että työntekijä on ollut työssä työtuntijärjestelmän mukaisesti viimeisenä vapaapäivää edeltäneenä ja myös sen jälkeen lähinnä seuraavana työpäivänä, tai toisena näistä, jos poissaolo on johtunut työnantajan luvasta tai työntekijän sairaudesta tai reservinharjoituksesta tai muusta niihin verrattavasta syystä.

Työntekijälle on annettava mahdollisuus vapaan pitämiseen.

Maksettaessa edellisen vuoden pitämättömät työajan lyhennyspäivät maaliskuun lopussa todetaan menettelyn olevan työehtosopimuksen mukainen.

7 Viikoittainen ylityö

Jos työntekijä tekee työtä vapaapäivänään (esim. lauantai-sunnuntai) sillä viikolla, jolla hän pitää tämän sopimuksen mukaisen työajanlyhennysvapaan, maksetaan näiltä tunneilta ylityölisä kuten viikoittaisesta ylityöstä.

8 Vaikutus vuosilomaan

Vapaapäivät ovat vuosilomalain tarkoittamia työssäolopäivien veroisia päiviä vuosiloman pituutta määrättäessä.

7 § TYÖPALKAT

Palkkaustavat

Tämän työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevan työntekijän palkkaa kutsutaan määräytymistavan mukaan aikapalkaksi tai urakkapalkaksi.

Työstä käytetään vastaavasti nimitystä aikatyö tai urakkatyö.

Palkkiopalkkaus sisältyy urakkatyömääräyksiin.

Työnantaja voi täydentää työehtosopimuksen mukaan maksettavia palkkoja tulospalkkioilla, jonka perusteena ovat yleensä toiminnalliset tavoitteet kuten tuottavuus- ja kehitystavoitteiden saavuttaminen ja voittopalkkioilla, joka olennaisilta osiltaan tai kokonaan perustuu taloudelliseen tulokseen kuten liikevaihtoon, käyttökatteeseen ja liiketulokseen.

Koko tulos- ja voittopalkkio maksetaan työntekijälle kertakorvauksina eikä niitä oteta erikseen huomioon laskettaessa työntekijän vuosilomapalkkaa ja korvausta, ylityötä ja työaikakorvauksia tai työehtosopimuksen mukaan määräytyviä muita palkkoja, lisiä ja korvauksia. Tulos- ja voittopalkkioliisiin ei sovelleta työehtosopimuksen palkankorotusmääräyksiä.

Edellä mainitun tulos- ja voittopalkkiojärjestelmän käyttöönotto, muuttaminen ja lopettaminen käsitellään yhteistoimintamenettelyssä. Käteisen voittopalkkion ja voitonjakoerän osalta noudatetaan Eläketurvakeskuksen ohjeita vuodelta 1995.

Jos tulospalkkio jaetaan työntekijöiden kesken työntekijöiden tekemien työtuntien suhteessa, otetaan tulospalkkio huomioon laskettaessa työntekijän vuosilomapalkkaa ja -korvausta, ylityötä ja työaikakorvauksia tai työehtosopimuksen mukaan määräytyviä muita palkkoja, lisiä ja korvauksia.

Muissa tapauksissa koko tulos- ja voittopalkkio maksetaan työntekijälle kertakorvauksena eikä sitä oteta erikseen huomioon laskettaessa edellisessä kappaleessa mainittuja eriä.

Tulos- ja voittopalkkioliisiin ei sovelleta työehtosopimuksen palkankorotusmääräyksiä.

A. Aikatyö

A.1 Henkilökohtainen aikapalkka

Jokaiselle työsuhteeseen tulevalle työntekijälle on määriteltävä henkilökohtainen aikapalkka.

Työntekijälle, jonka palkkauksessa sovelletaan kohdan A.5 mukaista sovittua kuukausipalkkaa ja nuorelle työntekijälle, joita koskeva vähimmäispalkka määräytyy kohdan A.8 mukaan, ei kuitenkaan määritellä henkilökohtaista aikapalkkaa.

Työntekijän henkilökohtainen aikapalkka muodostuu palkkaryhmän mukaisesta perustuntipalkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta.

Työntekijän palkkaryhmään perustuva perustuntipalkka määräytyy vertaamalla työntekijän osaamista töiden vaatimusryhmittelyteksteihin.

A.2 Erityistyölisä

Edellä mainitun henkilökohtaisen aikapalkan lisäksi voidaan työntekijän kanssa sopia erillistä työkohdetta koskevasta erityistyölisästä. Erityistyölisää koskeva sopimus on voimassa määräajan tai toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus on irtisanottavissa kolmen kuukauden irtisanomisajalla, mikäli muusta irtisanomisajasta ei ole sovittu.

A.3 Henkilökohtainen kokonaisansio

Henkilökohtainen aikapalkka lisättynä mahdollisella erityistyölisällä, erikoisllisillä ja ammattitutkintolisällä muodostaa työntekijän henkilökohtaisen kokonaisansion.

A.4 Henkilökohtaisen aikapalkan perusteena olevat perustuntipalkat

Perustuntipalkat lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta

	1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
Pr	€/tunti	€/tunti	€/tunti
S	8,60	8,94	9,21
1	10,58	11,00	11,33
2	12,36	12,85	13,24
3	13,14	13,67	14,08
4	13,89	14,45	14,88
5	14,68	15,27	15,73

A.5 Kuukausipalkka

Jatkuvaa aikatyötä tekevän työntekijän palkka voidaan sopia maksettavaksi sovittuna kuukausipalkkana tai muunnettuna kuukausipalkkana.

Sovitun kuukausipalkan tulee vastata määrältään vähintään sen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän mukaisen palkkaryhmän, jota työntekijään sovellettaisiin, jos hän tekisi työtä kysymyksessä olevan palkkausjärjestelmän mukaisella palkalla, perustuntipalkan ja luvun 175 tuloa.

Muunnettu kuukausipalkka muodostetaan siten, että työntekijälle kohdan A.1 määräysten mukaan määritely henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan luvulla 173.

Jos työntekijän säännöllinen viikoittainen työaika on lyhyempi kuin 40 tuntia, käytetään kertoimena

- sovituksessa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 175 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä
- muunnetussa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 173 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä.

Työajan lyhennysvapaat pidetään kertymän mukaisesti työnantajan määrääminä työpäivinä kuukausipalkkaa vähentämättä.

A.6 Sähköalan erikoisasantajien palkkausjärjestelmän mukainen aikapalkka

Sähköalan erikoisasantajien aikapalkka koostuu perustuntipalkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta.

Sähköalan erikoisasantajien palkkaryhmä määritetään vertaamalla työntekijän osaamista talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän kaikille toimialoille yleisiin sekä yrityskohtaisesti sovittaviin töiden vaativuusryhmittelyteksteihin.

Työntekijän henkilökohtainen palkanosa määräytyy noudattaen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmää koskevia periaatteita.

A.7 Erikoislisät

Työehtosopimuksen asianomaisten määräysten mukaisilla edellytyksillä (10 §), maksetaan edellä kohdissa A.1, A.2, A.5, A.6 ja A.8 mainittujen aikapalkkojen lisäksi toimialakohtaiset erikoislisät ja ammattitutkintolisä.

A.8 Nuoret työntekijät

Kohdan A. palkkamääräyksiä ei sovelleta alle 18 vuotiaisiin, jotka eivät ole suorittaneet työsopimuksen mukaista ammattialaansa koskevaa ammattikoulututkintoa tai eivät ole oppisopimussuhteessa.

Työehtosopimuksen mukainen vähimmäispalkka nuorelle työntekijälle, joka ei edellä olevan mukaisesti ole tämän työehtosopimuksen yleisten palkkamääräysten piirissä on 80 % talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän palkkaryhmän S mukaisesta perustuntipalkasta.

Edellä olevan vähimmäispalkan ohella nuorelle työntekijälle maksetaan tämän työehtosopimuksen määräysten mukaisilla edellytyksillä erikoislisät (kohta A.7). Henkilökohtaista palkanosaa ei makseta tässä tarkoitetun vähimmäispalkan yhteydessä.

A.9 Työntekijän työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin

Kohdan A. palkkamääräykset koskevat täysin työkykyisiä työntekijöitä.

Mikäli työntekijän invaliditeetti vaikuttaa oleellisesti työkykyyn, voidaan työntekijän palkkauksessa työehtosopimuksen määräyksistä poiketen käyttää sopimuspalkkausta. Palkkauksesta tulee sopia kirjallisesti työsopimusta tehtäessä.

TALOTEKNIikka-ALAN AIKAPALKKAUSJÄRJESTELMÄ

Johdanto

Talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän tavoitteena on kannustaa työntekijöitä ammattitaitonsa kasvattamiseen ja luoda mahdollisuuksia yrityskohtaisen palkkapolitiikan kehittämiseksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi aikapalkkausjärjestelmä tulee ensisijaisesti toteuttaa yrityksessä työnantajan ja työntekijöiden välisessä yhteistoiminnassa sopien ja pyrkiä lopputulokseen, joka kohtelee työntekijöitä tasapuolisesti ja on työnteon kannalta motivoiva.

Työntekijän palkkaryhmän määrytyminen

Työsopimusta solmittaessa suoritetaan alustava palkkaryhmän määrittäminen vertaamalla työntekijän osaamista jäljempänä oleviin sähköasennus-alan perusluokitus- sekä toimialakohtaisiin töiden vaativuusryhmittelyteksteihin.

Lähetetyn työntekijän palkkaryhmäksi määritellään ensimmäiseksi kolmeksi kuukaudeksi vähintään palkkaryhmä kaksi.

Samassa yhteydessä määritetään työntekijälle henkilökohtainen palkanosa, jota sovelletaan väliaikaisena siihen saakka, kunnes työntekijän palkkaryhmän tarkemman määrittelyn yhteydessä hänen henkilökohtainen palkanosansa määritetään noudattaen samoja perusteita kuin yrityksen muiden työntekijöiden osalta.

Kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen solmimisesta tulee suorittaa tarkempi palkkaryhmän määrittely. Tässä yhteydessä työntekijän tulee esittää sellainen aikaisempi työhistoriansa, jolla voi olla vaikutusta määrittelyä tehtäessä. Tällöin on mahdollista, että alustavasti määritetty palkkaryhmä voi nousta tai laskea.

Talotekniikka-alan työehtosopimuksen vaativuusryhmittelyn mukaisesti talotekniikka-alan sähköasennustehtävissä toimiva työntekijä sijoitetaan osaamisen laajuudesta riippuen palkkaryhmiin S – 5.

Ellei palkkaryhmämäärittystä ole tehty lainkaan, työntekijälle maksetaan palkkaryhmä 2 mukainen palkka hänen tekemästään työstä.

Palkkaryhmän tarkemman määrittelyn yhteydessä määritetään työntekijän henkilökohtainen palkanosa jäljempänä esitettävän kehityskeskustelumenettelyn perusteella.

Tehtävien vaativuusryhmittelyn ja palkkaryhmittelyn käytännön toteutus

Työtehtävien osaamista koskeva vaativuusryhmittely tehdään työnantajan ja työntekijöiden edustajan (edustajien) kanssa yrityksessä sovittavalla kokoonpanolla.

Työntekijän palkkaryhmän määrittelyn tekevät työnantajan edustaja, joka on mahdollisimman hyvin perehtynyt yrityksen työntekijöiden palkkauksen ja henkilöstöpolitiikan kokonaishallintaan, ja asianomainen työntekijä. Mikäli ryhmittelystä tällöin syntyy erimielisyyttä työntekijä voi kutsua mukaan luottamusmiehen. Jos yrityksessä ei päästä ryhmittelystä yksimielisyyteen, asia siirretään liitojen välillä ratkaistavaksi.

Tehtävien vaativuusryhmittelyn määritelmät

SÄHKÖASENNUS- JA ILMASTOINTIALAN YLEISET JA TOIMIALAKOHTAISET TÖIDEN VAATIVUUSRYHMITTELYTEKSTIT

Perusluokitus	Sähkö	Ilmastointi
Työssä perehdytään toimialan tavallisimpiin tarvikkeisiin ja asennustapoihin. Perehdyttämisaika enintään 24 kk	Työ tehdään mallin mukaan toisen asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista.	Työ tehdään mallin mukaan toisen asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista
1. Työssä vaaditaan perustietämys toimialan tavallisimmista tarvikkeista ja asennustavoista	1. Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä heikkovirta- tai vahvavirta-asennuksista	1. Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä IV-asennuksista.
2. Työssä vaaditaan toimialan määräysten ja työpiirustusten ja asennustapojen hyvä osaaminen ja tunteminen.	2. Tehtävä koostuu työselityksen ja työpiirustusten mukaan tehtävistä heikkovirta- ja vahvavirta-asennuksien kokonaissuorituksista (pois lukien järjestelmien koestamiseen ja käyttöön liittyvät mittaukset) tai tehtävä käsittää em. alueella heikkovirta- tai vahvavirta-alueen kunnossapitotehtävät	2. Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustusten mukaan tehtävistä IV- ja koneasennuksista tai tehtävä koostuu IV-kunnossapitotehtävistä.
3. Työssä vaaditaan toimialan kahden osaamisalueen hallinta ja omatoiminen toteutusosaaminen projekti- ja kunnossapitotoiminnoissa.	3. Tehtävä koostuu työselityksen ja työpiirustuksen mukaan tehtävistä rakennusten kiinteistö – sähköverkon heikkovirta- ja vahvavirta-asennuksista (pois lukien järjestelmien koestamiseen ja käyttöön ottoon liittyvät mittaukset) tai tehtävä käsittää em. alueen heikkovirta- ja vahvavirta kunnossapitotehtävät	3. Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustuksen mukaan tehtävistä IV-asennuksista ja vaativista koneasennuksista tai tehtävä käsittää IV- ja koneasennusten kunnossapitotehtävät
4. Työssä vaaditaan itsenäinen kokonaisvaltainen osaaminen toimialan rakennus- tai teollisuuden kone- ja laiteasennuksissa.	4. Tehtävä koostuu erikoisrakennusten (toimenpideoasastoja esim. kirurgiaosastoja käsittävien sairaaloiden, voimalaitosten – teollisuuden tms.) vahvavirta- ja heikkovirtakokonaistoimituksista kiinteistö- tai prosessisähköistyksissä ja lisäksi näiden rakennusten erikoisjärjestelmien asennus-, ja muutostöistä tai näiden kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta.	4. Tehtävä koostuu vaihtelevien projektien kuten toimisto/liikerakennusten isojen tuotantolaitosten, urheiluhallien ja kalliosuojien asennusten- ja muutostöiden tai kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta.

Palkkaryhmä 5

Tehtävät edellyttävät pr 4 teknisen osaamisen lisäksi eri osa-alueita suorittavan suurehkon työryhmän itsenäistä johtamista ja vastuuta työryhmän tehtävien mukaisista kokonaissuorituksista tai itsenäistä ja laaja-alaista asiakasvastuuta huolto- ja kunnossapitotehtävissä.

Lisäksi edellytetään osoitettua taloudellista ajattelutapaa sekä tuottavuuden kehittämiskykyä asennustekniikoihin tai laitteiden teknisiin toimintoihin liittyen.

Työssä tai tehtävässä vaaditaan palkkaryhmän 4 laajempaa ammattitaitoa, joka edellyttää jatkokoulutusta tai pitkäaikaista kokemusta.

Täsmennyksiä sähköasennusta koskeviin työn vaativuusryhmittelyteksteihin

Työntekijän osaamisen arvioinnissa sovelletaan kaikille toimialoille yhteisten sekä toimialakohtaisten työn vaativuusryhmittelytekstien ohella liittojen sopimia seuraavia täsmennyksiä sähköasennusalaa koskeviin työn vaativuusryhmittelyteksteihin.

Palkkaryhmässä 2 työntekijän osaamisen edellytetään käsittävän seuraavien vahvavirta- tai heikkovirta-alueen töiden suorittamisen itsenäisesti työselityksen ja työpiirustusten mukaan

Vahvavirta-asennukset	tai	Heikkovirta-asennukset
1.Johtoteiden asennus 2.Johtojen asennus 3.Keskusten asennus 4.Kojeiden asennus 5.Kytkenät 6.Valaistusasennus		<p>Piirustusten mukaiset verkostojen asennukset ja kytkennät.</p> <p>Vaativuutena kolmen riittävän laaja-alaisen heikkovirtajärjestelmän verkostojen asennukset ja kytkennät piirustusten mukaisesti.</p> <p>Yrityskohtaisessa palkkausjärjestelmätyöryhmässä sovitaan ne heikkovirtajärjestelmät, jotka täyttävät em. laaja-alaisuuden ja joista työntekijän tulee osata kolme.</p> <p>Edellä mainitun laaja-alaisuuden täyttävät esimerkiksi seuraavat järjestelmät: puhelin-, atk-, paloilmoin- ja kulunvalvontajärjestelmät.</p>

Palkkaryhmässä 3 työntekijän osaamisen edellytetään käsittävän seuraavien vahvavirta- ja heikkovirta-alueen töiden suorittamisen itsenäisesti työselityksen ja työpiirustusten mukaan

Vahvavirta-asennukset	ja	Heikkovirta-asennukset
1.Johtoteiden asennus 2.Johtojen asennus 3.Keskusten asennus 4.Kojeiden asennus 5.Kytkenät 6.Valaistusasennus		<p>Piirustusten mukaiset verkostojen asennukset ja kytkennät.</p> <p>Vaativuutena kolmen riittävän laaja-alaisen heikkovirtajärjestelmän verkostojen asennukset ja kytkennät, piirustusten mukaisesti.</p> <p>Yrityskohtaisessa palkkausjärjestelmätyöryhmässä sovitaan ne heikkovirtajärjestelmät, jotka täyttävät em. laaja-alaisuuden ja joista työntekijän tulee osata kolme.</p> <p>Edellä mainitun laaja-alaisuuden täyttävät esimerkiksi seuraavat järjestelmät: puhelin-, atk-, paloilmoin- ja kulunvalvontajärjestelmät.</p>

Palkkaryhmässä 4 työntekijän osaamisen edellytetään käsittävän erikoisrakennusten, erikoiskohteiden ja niiden erikoisjärjestelmien vahvavirta- ja heikkovirta-alueen töiden suorittamisen itsenäisesti ja kokonaisvaltaisesti työselityksen ja työpiirustusten mukaan

Vahvavirta-asennukset	Ja	Heikkovirta-asennukset
1. Johtoteiden asennus 2. Johtojen asennus 3. Keskusten asennus 4. Kojien asennus 5. Kytkenät 6. Valaistusasennus Koestus / käyttöönotto - eristysvastusmittaukset - releiden koestus - piirikoestus		<p>Piirustusten mukaisten verkostojen ja laitteiden asennukset ja kytkennät sekä koestus ja käyttöönotto.</p> <p>Vaativuutena kolmen riittävän laaja-alaisen heikkovirtajärjestelmän verkostojen asennukset ja kytkennät piirustusten mukaisesti sekä järjestelmien koestamiseen - ja käyttöönottoon liittyvien mittauksen ja ohjelmointitoimenpiteiden suorittaminen järjestelmän omalla ohjelmointimekanismilla.</p> <p>Yrityskohtaisessa palkkausjärjestelmätyöryhmässä sovitaan ne heikkovirtajärjestelmät, jotka täyttävät em. laaja-alaisuuden ja joista työntekijän tulee osata kolme.</p> <p>Edellä mainitun laaja-alaisuuden täyttävät esimerkiksi seuraavat järjestelmät: puhelin-, atk-, paloilmoin- ja kulunvalvontajärjestelmät.</p>

Työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt toteavat vielä täsmennyksinä edellisiin, että:

- Käyttöönottomittaukset eivät sisälly työn vaativuusryhmittelytekstien asettamiin osaamisvaatimuksiin.
- Neljännen palkkaryhmän osaamisvaatimuksiin sisältyvä ohjelmointi tarkoittaa laitteiston yhteydessä olevan ohjelmointilaitteen avulla tehtävää, esimerkiksi paloilmoitusaikajärjestelmän, murtohälytys- tai muun tällaisen laitteiston käyntiin ohjelmointia, ei varsinaista tietokoneohjelmointia.
- Talotekniikka-alan aikapalkkausta koskevat työn vaativuusryhmittelytekstit perustuvat sähköasentaja koskevilta osiltaan vahvavirta- ja heikkovirtatöiden soveltamiseen. Jos yritys suorittaa myös muita tämän työehtosopimuksen piiriin kuuluvia sähköalan töitä, tulee yrityksessä sopia näihin töihin soveltuvista töiden vaativuusryhmittely teksteistä, joita yrityksessä käytetään talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmää sovellettaessa.

Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen

Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyssä tulee huomioida yrityksen kilpailukyvyyn parantaminen ja työntekijöitä motivoivan palkkausjärjestelmän yrityskohtainen luominen. Henkilökohtaisen palkanosan suuruus ratkaistaan yrityksessä oheisen matriisin ja käytyjen kehityskeskustelujen perusteella. Jokaiselle työntekijälle on kuitenkin maksettava henkilökohtaista palkanosaa.

Kehityskeskustelun perusteella työntekijän on voitava kehittää itseänsä asetettujen tavoitteiden mukaan ja näin parantaa henkilökohtaista palkkaustaan.

Työsuhteen kestäessä esimiehen ja työntekijän tulee vuosittain, ellei paikallisesti toisin sovita, käydä kehityskeskustelu, jonka perusteella työntekijän henkilökohtainen palkanosa määritetään. Vuoropuhelun on oltava avointa ja siinä on läpikäytävä työntekijän nykytilanne ammattitaidon, koulutuksen ja työyhteisöön sopeutumisen kannalta.

Kehityskeskustelu voi johtaa vain henkilökohtaisen palkanosan paranemiseen tai pysymiseen ennallaan. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa työnantajalla olisi oikeus päättää työntekijän työsuhde tämän käytännön perusteella, voidaan kehityskeskustelun jälkeen matriisin yksittäiseen kohtaan tai yksittäisiin kohtiin perustuvaa arviointia alentaa. Työntekijän henkilökohtainen palkanosa alenee tällöin samassa suhteessa.

Sovellutusohje

Mikäli yrityksen HPO-järjestelmää ei ole päivitetty vuoden 2002 HPO-leikkausten jälkeen, tulee henkilökohtainen palkanosa neuvotella yrityksessä ajan tasalle 30.6.2008 mennessä.

Henkilökohtaisen palkanosan tulee olla yrityksessä vähintään puoli vuotta työskennelleellä työntekijällä 1.7.2008 lukien palkkaryhmässä S - 1 vähintään 38 senttiä ja palkkaryhmässä 2 – 5 vähintään 48 senttiä, ellei yrityksessä ole käytössä päivitettyä HPO-järjestelmää.

Henkilökohtaisen palkanosan tulee olla yrityksessä vähintään puoli vuotta työskennelleellä työntekijällä 1.10.2009 lukien palkkaryhmässä S - 1 vähintään 48 senttiä ja palkkaryhmässä 2 – 5 vähintään 58 senttiä, ellei yrityksessä ole käytössä päivitettyä HPO-järjestelmää.

Henkilökohtaista palkanosaa koskeva matriisi on yrityksessä neuvoteltava työehtosopimuksen määrämällä tavalla ja siten, että jokainen asentaja saa samalla pistemäärällä järjestelmän mukaisesti saman senttimäärän henkilökohtaista palkanosaa. Järjestelmään tehtyjen muutosten ja leikkausten johdosta yrityksessä voidaan yhdessä sopien neuvotella pistejärjestelmä uudelleen, henkilön HPO tasoa alentamatta.

Esimiehen ja työntekijän tulee käydä neuvotellun matriisin mukaiset kehityskeskustelut viimeistään 30.6.2008 mennessä.

Kehityskeskustelussa käydään läpi seuraavat seikat (matriisi):

TEKIJÄ	Tekijöiden kuvaus	1	2	3	4	5
1 Työmäärä	- on aikaansaapa työssään					
2 Työn laatu	- sitoutuneisuus yrityksen laatujärjestelmiin ja/tai laatumormeihin - joutuu harvoin korjaamaan huolimattomuudesta tai ennakoitavista virheistä johtuvia puutteita					
3 Yhteistyökyky	- kykenee työskentelemään onnistuneesti muiden kanssa					
4 Asiakaslähtöisyys	- ottaa vastuun asiakkaasta - edustaa yritystä myönteisellä tavalla					
5 Kehityskyky	- halu ja kyky oppia uusia asioita, tehtäviä ja menetelmiä					
6 Taloudellisuus	- kustannustietoisuus					
7 Erikoisosaaminen	- ammatillisen erikoistehtävälueen osaaminen, joka ei sisälly perusluokituksessa huomioituun ja joka tuo lisäarvoa yritykselle					
8 Yrityskohtainen	- (joku työntekijän ominaisuus jolla on merkitystä työnteon kannalta)					
9 Yrityskohtainen						

Arviointimatriisin soveltaminen

Jollei yrityksessä ole muuta sovittu, arviointimatriisin pystysarakkeet ovat pisteitä ja kultakin vaakariviltä kertyvien pisteiden painoarvo on sama.

Riviltä kertyvä pisteluku kolme osoittaa, että työntekijän asianomainen ominaisuus vastaa keskimääräistä tasoa. Jos pisteluku on alhaisempi, työntekijän asianomainen ominaisuus on alle keskimääräisen tason. Kolmea suurempi pisteluku osoittaa vastaavasti työntekijän asianomaisen ominaisuuden olevan yli keskimääräisen tason.

Jos yritys toimii useammalla paikkakunnalla tai useammassa toimipaikassa, tulee kaikkiin työntekijöihin soveltaa samoja henkilökohtaisen palkanosan määräytymisperusteita. Henkilökohtainen palkanosa voi kuitenkin saman yrityksen eri paikkakunnilla olevissa toimipaikoissa olla eri suuruinen.

Työntekijän palkkaryhmän muuttuessa säilyy työntekijän henkilökohtainen palkanosa entisen suuruisena.

Erityisiä määräyksiä

1. Varastomiehet ja autonkuljettajat

a. Itsenäistä työtä tekevät varastomiehet ja autonkuljettajat sijoitetaan palkkaryhmään 2 ja

b. toisen ohjauksessa työskentelevät varastomiehet ja autonkuljettajat sijoitetaan palkkaryhmään 1.

2. Ammattikoulusta ilman alan ammattiosaamisen näyttöä valmistuneet, oppisopimussuhteeseen alan perustutkinnon suorittamiseksi tulevat, sekä 18-vuotta täyttäneet toimialan ammattikoulutusta vailla olevat sijoitetaan työhön tullessaan palkkaryhmään S.

Sähköalan ammattiin perehtymässä olevien ammattikoulutusta vailla olevien harjaantuminen on järjestettävä siten, että palkkaryhmä 1:n edellyttämät taidot saavutetaan viimeistään 24 kk:n kuluttua ja 3-vuotisen ammattikoulun ilman alan ammattiosaamisen näyttöä suorittaneiden siten, että palkkaryhmä 1:n edellyttämät taidot saavutetaan viimeistään 6 kk:n kuluttua.

Aikuiskoulutuksen perustutkinnon näyttötutkintona suorittanut ja sen jälkeen vuoden alalla työskennellyään, työntekijä sijoitetaan palkkaryhmään 1.

Alan kolmivuotisen ammattikoulun ammattiosaamisen näytöllä suorittaneet työntekijät sijoitetaan palkkaryhmään 1 ja viimeistään 6 kuukauden kuluttua palkkaryhmään 2.

	Oppisop. ilman koulutusta	a-koulu ilman näyttöä	a-koulu näytöllä
Pr S	24 kk ↓	6 kk ↓	----
Pr 1		vuosi ↓	6 kk ↓
Pr 2			

- Sisääntulopalkkaryhmän 24 kuukauden työssäoloa kertyy kesätöissä vain 18 vuotta täyttäneille.
- Luottamusmiehelle annetaan tiedot yritys- tai toimipaikkakohtaisesta työntekijöiden palkkaryhmiin jakautumisesta, henkilökohtaisen palkanosan suuruuden jakautumisesta keskimäärin ja mahdollisen pistepohjaisen järjestelmän muodostumisesta.

Jos syntyy epäselvyyttä lähetetyn työntekijän palkkaryhmittelystä, luottamusmiehelle on annettava aineisto, jonka perusteella palkkaryhmittely on tehty.

7 § B URAKKAPALKAT

1 YLEISTÄ

1.1 Työmaan selvitys

Mikäli työ täyttää seuraavien kohtien mukaiset rajausehdot urakkatyön tekemiseksi, työntekijälle on varattava mahdollisuus suorittaa työ urakkatyönä seuraavia määräyksiä noudattaen.

2 Urakan rajaus

2.1 Työn määrän rajaus

Urakkaan sisältyvien töiden rajaus on voitava tehdä ennen työn aloittamista käyttäen apuna työstä laadittua sähkötyöselitystä tai rakennustapaselostusta sähkötöiden osalta ja sähköpiirustuksia.

Työ on silloinkin rajattavissa, kun esim. teollisuuslaitoksen saneerauksen yhteydessä työn laajuudesta on käytettävissä laitteiden sijoituspiirustuksia tai piirikaavioita sekä keskuksista syöttöjohtojen paikat.

2.2 Suoritusajan rajaus

Työstä tulee suoritusajan osalta olla riittävän tarkka arvio.

2.3 Muut rajausehdot

Urakkatyönä ei tehdä seuraavia töitä, elleivät urakalla tekemisestä ole osapuolet yhteisesti sopineet:

- laskutyönä tilatut työt
- työt, jotka tehdään tilaajan työnjohdon alaisuudessa
- asuinrakennukset, joissa 1-2 asuntoa. Mikäli työkohte on tilattu kiinteään hintaan, työ tehdään urakkamääräysten mukaan, elleivät osapuolet muusta sovi.

Tätä sopimuskohtaa ei ole tarkoitettu sovellettavaksi siten, että on aihetta epäillä tarkoituksena olevan urakkatyön kiertäminen. Epäselvissä tilanteissa liitot selvittävät asian kiireellisesti.

3 Työmaan tyypit

Ennen urakkatyön sopimista on sopijaosapuolten todettava työmaan tyyppi sekä sen soveltuvuus hinnoittelusääntöihin, seuraavan jaottelun perusteella:

3.1 Uudisrakennustyöt

Pääsääntöisesti uudisrakennustyön piiriin kuuluvat kiinteistöjen sähköverkon sähköasennustyöt.

Uudisrakennuksella tarkoitetaan sähköasennuskohdetta (rakennusta tai rakennelmaa)

- jota aikaisemmin ei ole sähköistetty
- joka rakennetaan tai on rakennettu käyttöpaikalleen ja se täyttää urakkahinnoittelun kokonaisurakka-periaatteen
- rakennuksen tai sen osan saneeraus sähkötöiden osalta, kun saneerauskohde on purettu sähköasennusten osalta ennen uuden asennuksen aloittamista

- rakennelman tai rakennuksen sisältämät varsinaiseen tuotantoon liittyvien laitehankintojen sähköasennustyöt (esim. koneasennukset teollisuuslaitoksissa)

3.2 Muut urakalla tehtävät työt

Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi:

- rakennuksen tai sen osan saneeraus sähkötöiden osalta, kun saneerauskohteen sähköasennuksiin liitetään uusia sähköasennuksia
- laivasähköasennukset
- erillisesti asennettavat järjestelmät
- osatoimitustyö, jossa kokonaisurakkaperiaate ei toteudu
- muut urakalla sovituksi tehtävät työt

4 Työstä sopiminen

Sopimisaikaa lyhytaikaisissa töissä on enintään 10 työpäivää ja muissa enintään 30 työpäivää.

Lyhytaikaiseksi työksi katsotaan työ, jonka kesto on enintään 30 miestyöpäivää (240 h).

Neuvotteluajan alkamishetkestä on osapuolten sovittava.

Neuvottelu-aika alkaa kulua kun työntekijä on merkannut tuntikorttiinsa 3.1 tai 3.2 mukaiselle työlle tunteja ja työnjohto on sen hyväksynyt.

Liitot antavat neuvotteluapua, jos edellä mainittujen neuvottelu-aikojen kuluessa ei ole mahdollista päästä ratkaisuun.

Urakan keskeytyslisätyistä sekä urakasta neuvoteltaessa ja työn aloittamisvaiheen töistä maksetaan työmaalla työskenteleville ja neuvottelijoille seuraavan taulukon mukainen palkka lähinnä sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa 1.11.2007

	1.11.2007 €/tunti	1.10.2009 €/tunti
Pr		
S	10,44	10,65
1	12,79	13,05
2	14,56	14,85
3	14,77	15,21
4	14,98	15,43
5	14,98	15,43

Työntekijän henkilökohtaisen aikapalkan (PTP+HPO) ollessa suurempi kuin em. taulukon mukaan määräytyvä palkka, maksetaan työntekijälle henkilökohtainen aikapalkka.

4.1 Työmaasopimuksen solmiminen

Jos kohdan 2 rajausehdot mahdollistavat työn tekemisen urakkatyönä, siitä on sovittava seuraavasti.

Osapuolten kesken tehdään työstä kirjallinen työmaasopimus. Työnantajan velvollisuus on esittää työstä työmaasopimus työryhmälle. Sopimusta tehdään kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle. Sopimuksen allekirjoittavat työnantajan edustaja ja työryhmän puolesta kärkimies sekä työryhmän valtuuttama työntekijä.

Työnantaja toimittaa työmaasopimuksesta kopion luottamusmiehelle hänen sitä pyytäessään.

Urakkatyötä varten ovat liitot laatineet työmaasopimuslomakkeen.

Työmaasopimuksella on määriteltävä vähintään seuraavat asiat:

- urakkaan sisältyvät työt
- suoritusvaatimukset sekä työn laatutaso
- suoritusajan rajaus
- urakkatyön edellytykset ja millä tavoin ne järjestetään
- palkanmuodostusperusteet
- urakan seurantajärjestelmä sekä työn kestäessä maksettava urakkapalkan osuus
- uudisrakennuksen arvioitu työn hinta / muun urakkatyön arvioitu hinta/ köntän hinta

5 Hinnoittelusäännöt

5.1 Urakkahinnoittelu

Työehtosopimuksessa on yksikköhintoihin perustuva urakkahinnoittelu.

5.1.1 Kokonaisurakkaperiaate

Urakkahinnoittelu on laadittu kokonaisurakkaperiaatteella, jolle on ominaista se, että urakkahinnoittelun taulukoiden hintojen epätasaisuudet tasaavat toisensa. Tästä syystä uudisrakennuksen työmäärä sovi-
taan ja lasketaan yhtenä urakkana.

Mikäli työmäärä on niin laaja, että se sisältää erillisiä rakennuksia tai selvästi rajattavissa olevia koko-
naisuuksia, joissa kussakin toteutuu kokonaisurakkaperiaate, ne voidaan kukin sopia erilliseksi ko-
konaisurakaksi.

5.1.2 Uudisrakennustyön hinnoittelu

Uudisrakennustyöt tehdään sähköasennusalan urakkahinnoittelun mukaisella palkanmuodostusperiaat-
teella.

5.2 Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu

Työstä sovittaessa on todettava seuraavien palkanmuodostusperusteiden soveltuvuus kyseessä
olevaan työkokonaisuuteen:

- sähköasennusalan urakkahinnoittelun kohdan 5.1 mukainen työ
- työkohtaisesti sovittu yksikköhinnoittelu
- kokonaishintaurakka (könttä) tulee sopia siten, että normaalilla urakkatyövauhdilla saavutetaan vähin-
tään tavoiteansio

1.1.2008	1.10.2008	1.10.2009
15,30 €/h	15,90 €/h	16,30 €/h

joka kasvaa työsuorituksen lisääntyessä. Takuupalkka em. töissä on mainittu kohdassa 5.3.

Urakkaa sovittaessa on selvitettävä millä tavoin lisä- ja muutostyöt vaikuttavat kokonaishintaan.

5.2.1 Asuntotuotanto

Asuntotuotannon urakkapalkka koskee asuinkerrostaloja ja samaan työurakkaan sisältyviä rivitaloja,
pois lukien kohteet, joissa on sähkölämmitys.

Pelkästään rivitaloja koskevat kohteet tehdään 3.1 tai 5.5 kohtien mukaisella palkanmuodostusperiaat-
teella.

Asuntojen urakkapalkkaus määräytyy rakennuksen asuntojen lukumäärän perusteella seuraavasti
lähinnä sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa 1.11.2007.

Asuntolukumäärä/kpl	Työpalkkasumma €/asunto	
	putkitettu	putketon
3-15	852	812
16-30	816	773
31-	779	734

Asunnot, jotka ovat tarjotut ennen 1.12.2007 lähinnä sen palkanmaksukauden alusta, joka alkaa
1.10.2008

Asuntolukumäärä/kpl	Työpalkkasumma €/asunto	
	putkitettu	putketon
3-15	886	844
16-30	849	804
31-	810	763

Käytettävät kertoimet

Asunnon koko m ²	Kerroin k.
Enintään	
30	0,75
40	0,95
yli 40-alle 90	1,00
Vähintään	
90	1,15
120	1,30
150	1,45
Yli 180 m ² sovitaan erikseen	

Työnhintaan sisältyy seuraavat mahdolliset työt:

- rakennuksen huolto-, yhteisten tilojen ja ulkoalueiden sähkötyöt kuten lämmityspistorasiat ja ulko- ja pylväsvalaistus
- työryhmän asentamien tarvikkeiden pakkaus- ja johtojätteiden kuljettaminen työskentelypaikasta työmaalla osoitettuihin koontipaikkoihin.

Putketon/ putkitettu asennustapa määritetään työmaasopimuksesta sovittaessa.

Mahdolliset rakennuksen yhteydessä olevat liike- tai toimisto- ja esim. palvelutalojen yhteistilat samoin kuin autohallit sovitaan kohdan 3.1 tai 5.5 mukaan.

Tämän kohdan mukaan tehtyjen töiden takuupalkka on kohdan 5.3 mukainen

(1.12.2007 jälkeen tarjotuissa töissä):

Asuntohinnoitteluun kuuluu vahvavirtajärjestelmien lisäksi puhelin/yleiskaapelointi, antennijärjestelmä ja ovipuhelinjärjestelmä tai vaihtoehtoisesti joku näitä vastaava järjestelmä.

Muista heikkovirtalisäjärjestelmistä hintaa korotetaan 16 €/piste. Tällainen piste voi olla esim. rakennuksen asunnossa oleva vedenmittauspiste, paloilmoinpiste, turvaloposte tms.

Hinnoittelussa tulee paikallisesti sovittavalla tavalla ottaa huomioon normaalia suurempi valaisin- ja valopistemäärä ja pesutiloja laajempi lattioiden mukavuuslämmitys.

Asuntohinnoitteluun ei kuulu asuntokohtaisen jäähdytyksen tai ilmastoinnin vaatimat ohjaukset tai muut sähköiset asennukset, jotka suoritetaan paikallisesti sopien vähintään urakan keskeytyslisäpalkalla.

5.3 Urakkapalkka

Urakkatyötä tehtäessä työntekijän urakkapalkka määräytyy työn tuottavuuden mukaan.

Työaikainen urakkapalkka muodostuu perustuntipalkasta ja urakkaennakosta. Urakkaennakosta sovi-
taan työmaasopimuksessa.

Työaikainen urakkapalkka on vähintään urakan takuupalkan suuruinen.

Urakkatyön tuottoa tulee seurata työn aikana siten, ettei urakalla lasketusta työn tuottavuudesta jää sisälle urakkavoittona maksettavaksi 15 % suurempaa osuutta.

Urakkatyössä on takuupalkka seuraavan taulukon mukainen tehtyä työtuntia kohti ilman kohdan 5.6.4 mukaisia palkanosia.

Urakan takuupalkat lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta

	1.11.2007 €/h	1.10.2009 €/h
Pr		
S	10,44	10,65
1	12,79	13,05
2	14,56	14,85
3	14,77	15,21
4	14,98	15,43
5	14,98	15,43

Työntekijän henkilökohtaisen aikapalkan (PTP+HPO) ollessa suurempi, kuin em. taulukon mukaan määräytyvä palkka, maksetaan työntekijälle henkilökohtainen aikapalkka.

Näitä palkkoja sovelletaan myös asuntotuotantoon.

5.4 Palkkaus ilman sopimista

Uudisrakennuskäsitteen (kohta 3.1) mukaisen urakatyön kyseessä ollessa työryhmä tai työryhmän jäsen voi kuukauden kuluessa urakan selvitysajan umpeuduttua esittää jälkilaskennan kohteesta edellyttäen, että

- työmaasopimusta ei urakan rajauksineen ja palkanmuodostusperusteineen ole tehty kohdan 4.1 tarkoittamalla tavalla tai urakkaa ei ole laskettu eikä kohdan 9.2 mukaista urakanjakoselvitystä ole tehty selvitysaikojen kuluessa.

Mikäli työtä ei ole laskettu ja urakanjakoselvitystä eikä erimielisyysmuistiota tehty em. määräaikojen kuluessa, maksetaan tällaisesta työstä urakan takuupalkkaa kohdan 5.3 mukaisesti.

Tämän kohdan mukaisesti toimitaan myös, lukuun ottamatta jälkilaskentaa kun kyseessä on 3.2 kohdan mukainen urakatyö.

Kuitenkin asuntotuotannon osalta noudatetaan kohtien 5.2.1 ja 5.3 määräyksiä.

5.5 Liittojen sopima poikkeus hinnoittelusääntöihin

Ne yritykset, jotka ovat TIKLI ry:n jäseniä ja joissa on pääluottamusmies voivat paikallisesti sopien toteuttaa työn tuottavuutta ja työn organisoitajia kehittävää palkkausmuotoa. Sopiminen tapahtuu yrityksissä työnantajan, pääluottamusmiehen ja työryhmien kesken kirjallisesti.

Muuten kuin kirjallisesti tehty ja osapuolten allekirjoittama sopimus on mitätön.

Työmaakohtaisesti kärkimiehellä työryhmän edustajana on oikeus tehdä paikallisia sopimuksia työehtosopimuksen mukaan hänelle kuuluvissa asioissa. Mikäli sopimusoikeutta halutaan em. aluetta laajemmaksi, on asiasta sovittava työnantajan ja pääluottamusmiehen välillä.

Liittojen sopima poikkeus yleissitoviin hinnoittelusääntöihin on tehtävä siten, että työnantajan edustajalla on yksilöity kirjallinen esitys palkkaustavasta/palkkaus-tapavaihtoehdoista. Jos tässä neuvottelussa ei synny tulosta eli ko. työmaata koskevaa työmaasopimusta, on neuvottelun lopputulos kuitenkin kirjattava ja se, miksi neuvottelutulosta ei syntynyt.

Liitot toteavat, että em. tavoitteiden saavuttamiseksi käytävissä neuvotteluissa keskeisesti parannetaan työntekijöiden työn tekemiseen liittyviä edellytyksiä niin, etteivät työntekijät joudu työehtosopimuksen hengen vastaisesti kohtuuttoman rasituksen kohteeksi.

Tämä sopimuskohta ei koske asuntotuotantoa pois lukien pelkät rivitalokohteet

5.6 Työhinnoittelun peruste

5.6.1 Sähköasennusalan tuottavuuspalkkaurakka

Työhinnoittelun perustana on sähköasennusalan urakkahinnoittelu sekä työaikaan perustuva palkka.

Työlle määritellään urakkahinnoittelulla kokonaishinta, joka perustuu työhön laskettuun asennustarvikemäärään. Asennustarvikemäärällä määritellään urakkaan sisältyvä työpalkkakokonaisuus. Mikäli näin määritelty kokonaisuus muuttuu, on sovittava millä tavoin muuttuvat materiaalmäärät vaikuttavat urakan kokonaishintaan. Muissa kuin uudisrakennuksissa määritellään työpalkka asennustarvikemäärän tai tarvikemäärän ja sovittujen kokonaishintojen perusteella.

Sellaisissa töissä, joissa ei hinnoiteltuja asennustarvikkeita käytetä ollenkaan, määritellään työpalkka sovitun kokonaishinnan perusteella.

Näin saadusta kokonaishinnasta lasketaan uudisrakennuksissa sähköasennusalan urakkahinnoittelulla maksettavaksi A % ja muissa kuin uudisrakennuksissa määritellystä kokonaishinnasta B %. Em. prosentit sovitaan yrityksissä. Työn aikana maksetaan urakatyön ennakkona vähintään urakan takuupalkka.

5.6.2 Aikatyö

Mikäli uudisrakennuksen tai muun urakatyöksi luokiteltavan työn palkanmuodostusperusteeksi sovitaan aikatyö, on tästä aina tehtävä työmaakohtainen sopimus, josta käy selville pätevä peruste palkkausmuodon valinnalle.

5.6.3 Joku muu paikallisesti sovittu palkkaustapa

5.6.4 Palkkiopalkat

Tuottavuuspalkaksi urakka- ja aikatyössä voidaan paikallisesti sopia erinäisiä säästö-, tulos- ja tuotanto-

palkkioita, jotka pohjautuvat kokonaiskustannus-, asennusmateriaali- tai työn läpimenoajan säästöihin.

5.7 Takuupalkka

5.6 kohdan mukaisissa palkkaustavoissa takuupalkka on ilman 5.6.4 kohdan mukaisia palkanosia vähintään työehtosopimuskohdan 5.3 mukainen.

5.8 Neuvottelujen päättyminen

Mikäli sopimusta ei paikallisesti synny, on työehtosopimus sellaisenaan voimassa kaikilta osiltaan.

6 Lisä- ja muutostyöt

Yleistä

Muutos- ja lisätyöt ovat työmaasopimuksen perustana olevista piirustuksista työselityksistä tai ohjeista poikkeavasti suoritettu työ. Sovitun urakkatyökokonaisuuden lisä- ja muutostöiden hinnoittelu suoritetaan seuraavin periaattein:

- 6.1 Muutokset ja lisätyöt, jotka ovat tiedossa ennen työn tai työvaiheen aloitusta, lasketaan urakasta sovitulla hinnoittelulla. Tällaiset työt ja työvaiheet on sovittava ja kirjattava ne työmaasopimukseen liitteellä.
- 6.2 Sellaiset muutos- ja lisätyöt, jotka aiheuttavat jo valmiin asennustyön purkua, on todettava ja sovittava, millä palkkauksella purkutyö suoritetaan. Samassa yhteydessä on sovittava, millä palkkausperusteella varsinainen muutos- tai lisätyö suoritetaan.
- 6.3 Kokonaishintaurakoissa on kohdassa 5.2. määrätty lisä- ja muutostyöt selvitettäväksi samoin kuin se, millä tavoin niiden vaikutus huomioidaan kokonaishinnassa ja työmäärässä. Ko. kokonaishintaurakassa voivat lisä- ja muutostyöt vaikuttaa joko sovittua työmäärää lisäävästi tai vähentävästi, joten tosiasiallisen työmäärän toteamiseksi on työn alussa ja sen kestäessä tehtävä liitesopimus työmaasopimukseen jokaisesta lisä- ja muutostyöstä.
- 6.4 Kohdan 6.2 ja 6.3 työt voidaan sopia tehtäväksi työstä sovitulla Urakkahinnoittelulla, tai vähintään 4 kohdan mukaisella palkalla.

7 Urakkatyön kokonaisuuden sisältämät työt ja osapuolten velvoitteet

7.1 Yleistä

Sopijaosapuolet ovat velvollisia yhteisesti huolehtimaan urakkatyön yleisestä edistymisestä siten, ettei urakkatyön sopimuksellinen luonne vaarannu.

Urakkatyö on pyrittävä suorittamaan oikea-aikaisesti kunkin työkohteen edistymisen mukaisessa järjestyksessä.

Työsuoritusten ammattitaidollinen vaatavuus arvioidaan ennalta.

Työntekijöitä urakkatyöhön sijoitettaessa edellytetään, että heidän ammattitaitonsa vastaa työsuoritusten vaatavuutta.

7.2 Työn osapuolilta vaatimat velvoitteet

7.2.1 Urakkaan sisältyy

Työryhmän ja kärke miehen tehtäviin kuuluu:

- oman työnjohdon ja urakkaryhmän kesken käytävät työtä koskevat neuvottelut
- toisten työryhmien edustajien kanssa käytävät työtä koskevat neuvottelut
- tilaajan edustajien (esim. työnvalvojan, suunnittelijan) kanssa käytävät neuvottelut
- neuvotteluilla tarkoitetaan edellä olevista kohdista käytäviä keskusteluja pääsääntöisesti työmaalla ja puhelinkeskusteluja, jotka koskevat lähinnä työn suoritustapoja ja -järjestystä
- työaika- ja määräselvitysten (tunti- ja työkorttien) täyttäminen, työ- maakirjanpito ja työpalkkalaskenta

Työn luonteeseen ja normaaliin suoritukseen sisältyvät ennalta ja yleisesti tiedossa olevat valmistautumis-, suoritus-, keskeytys- ja lopetusosat "Odotusaika ja sen korvaus" -kohdassa mainittua odotusaikaa lukuun ottamatta.

Työsuoritusten edellyttämä liikkuminen työmaa-alueella sekä työntekijän henkilökohtaisiin tarpeisiin käyttämä aika, mikäli ao. työtä koskevassa työmaasopimuksessa ei toisin ole sovittu.

Työmaasopimuksen, piirustusten, työselityksen ja annettujen työohjeiden vastaisesti asennettujen kohteiden korjaaminen, jotka ao. tarkastuksessa on määrätty korjattavaksi.

Osallistuminen tarkastukseen, jossa todetaan kertaalleen osatoimituksen tai työkokonaisuuden vastavuus työmaasopimukseen, piirustuksiin, työselitykseen ja sähköturvallisuusmääräyksiin.

7.2.2 Työnjohto ja työohjeet ja piirustukset

Työnantajan tehtävät

Työryhmän ja kärkimiehen tehtävät

<p>Työnantaja huolehtii tarpeellisesta työn-johdosta ja työohjeiden antamisesta niin hyvissä ajoin, että eri työvaiheet voidaan työpaikalla järjestellä tarkoituksenmukaisesti. Työmaa-, urakointi- tai aikataulukokouksissa tehdyt päätökset, jotka vaikuttavat sähkötöiden suorittamiseen, on välittömästi saatettava tiedoksi kärkimiehelle.</p>	<p>Vaativuustasoltaan 1 - 2 asuinhuoneen sähköistyksen tai vastaavan muun urakkatyön suorittamiseksi ei välttämättä tarvita yksityiskohtaisia piirustuksia.</p>
<p>Työstä tai työvaiheesta on hyvissä ajoin ennen sen alkua toimitettava työmaalle tarpeelliset työpiirustukset sekä työstä mahdollisesti laadittu työselitys.</p>	<p>Työsuoritukseen liittyviin piirustuksiin, työselityksiin ja muihin oheisiin perehtymiseen käytetty aika.</p>
<p>Piirustukset tehdään suomalaisten piirustusstandardien mukaisesti. Mikäli joudutaan suorittamaan ulkomaisten toimittamien laitteiden asennuksia tai muuten poikkeamaan suomalaisten standardien mukaisista piirustuksista, on työnantaja velvollinen antamaan riittävän opastuksen.</p>	<p>Mikäli työn aikana on työpiirustuksiin tehtävä muutoksia, on muutoksen aiheuttajan merkittävät ne työpiirustuksiin.</p> <p>Työaikaiset piirustukset ao. merkintöineen on annettava työnantajan käyttöön loppupiirustusten tekemistä varten.</p>
<p>Erilaisten järjestelmien, keskusten, kojeiden ja kojeyhdistelmien asennusta varten on annettava riittävät asennus-, kokoonpano- ja kytkentäpiirustukset sekä toimintaselostukset.</p>	<p>Työnteknillinen suunnittelu ja valvonta työselityksen ja työpiirustusten sekä työmaan yleisen työsuoritusjärjestyksen mukaisesti.</p>
<p>Urakkatyömailla tulee asentajilla olla käytettävissä myös mitoitettut rakennus-kalustopiirustukset sekä muiden urakoitsijoiden ja toimittajien laitteiden asennuspiirustukset ja toimintaselosteet siinä laajuudessa, kun se on tarpeellista sähkötöiden suorittamiseksi.</p>	<p>Milloin työntekijä havaitsee työohjeissa puutteellisuuden tai virheen, on hän velvollinen ilmoittamaan tästä työnjohdolle ensitilassa.</p>
	<p>Mikäli rakenteellisista tai muista perusteluista syistä on poikettava piirustuksista tai käytettävä toista asennustapaa, siitä on ilmoitettava työnjohdolle.</p>
	<p>Työssä on työntekijän noudatettava oman työnjohdon antamia ohjeita siten, että työn lopputulos täyttää sähköturvallisuus- ja muut vastaavat määräykset.</p>

7.2.3 Asennustarvikkeet, niiden tilaukset ja varastointi

Työnantajan tehtävät	Työryhmän ja kärkimiehen tehtävät
Urakkatyön suorittaminen edellyttää kunkin työvaiheen kaikkien asennus-tarvikkeiden toimittamista työmaalle oikea-aikaisesti, että työntekijä voi välttyä aikatappioilta, jotka aiheuttavat työvaiheen jakaantumisen osatyövaiheisiin tarvikkepuutteen takia.	Tarvikkeiden tuhlaminen sekä perusteeton, annetuista ohjeista ja määräyksistä poikkeaminen, josta on aiheutunut vahinkoa työnantajalle, saattaa johtaa korvausvaatimukseen työnantajan taholta.
Työnantaja määrittää työhön tarvittavien tarvikkeiden lajit, laadut ja määrät. Työnantaja huolehtii niiden tilaamisesta urakkaryhmän kanssa sovitun tarvikkeiden toimittamisohjelman ja täydennystilauksien mukaisesti. Toimittamisohjelman tulee olla riittävän tarkka ja laadittu ennen kunkin työvaiheen aloittamisesta. Työnantaja antaa kärkimiehelle ohjeet, mistä ja miten tilaaminen suoritetaan (yleisesti tilaukset tehdään kirjallisesti.)	Sopiminen tarvikkeiden toimittamisohjelmasta ja täydennystilauksista. Huolehtia siitä, että työhön sen eri vaiheissa tarvittavista tarvikkeiden täydennystilauksista ilmoitetaan hyvissä ajoin työnantajalle tai hänen edustajalleen. Tarviketoimitusohjelmien toimituserien täydennystilauksista
Toimitusohjelman tulee molempien osapuolten yhteisesti sovittaa ja ajoittaa työn edistymisen mukaan.	Toimitusohjelmaa tulee molempien osapuolten yhteisesti sovittaa ja ajoittaa työn edistymisen mukaan.
Asennustarvikkeiden mukana toimitetaan lähetysjärjelmän määrän mukainen lähetysohje, johon on merkittävä koodinumeroita lisäksi myös tarvikkeiden nimitys yleisen käytännön mukaisesti.	Tiedot vastaanotetuista tarvikkeista on ensitilassa ilmoitettava työnantajalle tämän käyttämän tarvikkehuollon seurantaohjelmien mukaisesti. Seurantaohjelmien tietoja saavat työntekijät käyttää työmaakirjanpidossaan. Ohjelmasta johtuvat työntekijöiden toimenpiteet on pyrittävä rajoittamaan mahdollisimman vähäisiksi.
Työmaalle on työnantajan osoitettavat riittävät ja tarkoituksenmukaiset sähköasennustarvikkeiden varastotilat. Pinta-alaltaan laajoissa sekä tilavuudeltaan suurissa työkohteissa on päävaraston lisäksi järjestettävä tarpeellinen määrä alavarastoja. Ne on sijoitettava rakennusalueelle siten, etteivät tarvikkeiden ja työvälineiden siirtomatkat asennuskohteisiin muodostu kohtuuttoman pitkiksi.	Työnmaan varastojen ja alavarastojen hoito sekä tarvikkeiden palautus asennuskohteista varastoihin kuuluu urakkaan. Tarvikkeet vastaanotetaan ja siirretään urakkar ryhmän toimesta työmaa- ja alavarastoihin tai asennuspaikalle huomioon ottaen 7.2.4 kohdan aputyövelvoite.
Osan varastotiloista tulee olla kylmänä vuodenaikana lämmitettyjä.	
Tarvikkeet toimitetaan työnantajan toimesta urakkaryhmän kanssa sovituille purkauspaikoille.	Purkauspaikoista sopiminen
Työnantaja palkkaa erikseen ja riittävänäjoissa työmaaavarastonhoitajat sellaisen työmaaavaraston hoitoa varten, jota pääasiallisesti käyttää pitkäaikaisesti (väh.2 kk) yli 20 työntekijää.	Pientehtäviä ovat mm. tarvikkeiden pakkauksista purkaminen, kaapeleiden ja ryhmäjohtojen työnaikaiset merkinnät, työn viimeistelyyn liittyvät kokeiden oikaisut ja asennon tarkistukset.
	Työn valmistuttua ja työnantajan määräyksestä johtuen tulee työmaalta palauttaa kaikki jäännöstarvikkeet. Urakkahintaan sisältyy palautettujen tarvikkeiden järjestely palautuskuntoon, lajittelu ja pakkaus sekä palauttamisen edellyttämät siirrot työmaalla. Painavien esineiden siirrossa sisältyy urakkaan vain valvonta.

Katso viereinen jäännöstarvikkeiden mittaus	<p>Jäännöstarvikkeiden mittauksen, laskennan ja palautusluettelon laatimisen voivat suorittaa työnantaja ja työntekijä yhdessä tai erikseen. Milloin näitä tehtäviä suoritetaan työnantajan toimeksiannosta, maksetaan niistä korvaus urakan ulkopuolella urakan keskeytyslisän mukaisena palkkana.</p> <p>Mittaus on saatettava päätökseen kahden viikon kuluessa urakan päättymisestä.</p> <p>Mittaustuloksesta vastaavien henkilöiden allekirjoittama palautusluettelo tai sen jäljennös on annettava molemmille osapuolille.</p>
---	--

HUOM!
Mikäli työryhmän työtehtäviä lisätään 7.2.3 kohdassa mainittuja lisätilauksia enemmän, sovitaan siitä työmaasopimuksen liitteellä, josta ilmenee, millä tavoin lisääntynyt työmäärä on hinnoiteltu.

7.2.4 Aputyöt

Työnantajan tehtävät

Työryhmän ja kärkimiehen tehtävät

Työnantaja huolehtii tarvittavista aputyösuorituksista.	
Työnantaja osoittaa työryhmän käyttöön riittävästi aputyövoimaa siten, että vähintään seuraavat toiminnot suoritetaan aputyövoimaa käyttäen:	
Kojeet, jotka painavat yli 25 kg sekä yli 40 kg painavat tarvikkeet siirretään varastoihin ja asennuspaikoille aputyövoimaa käyttäen. Samaa sovelletaan myös hankalasti käsiteltäviin tarvikkeisiin, joita voivat olla esim. suuret tarvike-, valaisin- ja johtotie-erät, keskukset sekä kaapelikelat.	
Suuren tarvike-erän siirto on kysymyksessä silloin, kun siirretään esim. VR:n lavallisen tai häkillisen verran tarvikkeita tai valaisimia. Asennuspaikalla tarkoitetaan sitä aluetta, johon edellä mainitun suuruinen tarvike-erä asennetaan.	

HUOM!
Mikäli työnantajan velvoitteesta poiketaan, on siitä erikseen sovittava työmaasopimuksen liitteellä. Samassa yhteydessä on sovittava aputöiden palkanmaksuperusteista, kuitenkin vähintään 4 kohdan mukaisesti.

7.2.5 Työtelineet ja työvälineet

Työnantajan tehtävät

Työryhmän ja kärkimiehen tehtävät

Työnantaja järjestää työryhmän käyttöön työsuorituksissa tarvittavat ja työryhmän kanssa sovitut työhön soveltuvat pukit ja telineet.	<p>Työtelineiden tarpeen ilmoittaminen ja yhtä työntekijää varten rakennettujen kevyiden telineiden siirto.</p> <p>Urakkahinnoittelun osassa 22 määriteltyjen siirrettävien telineiden siirto. Muista telineiden siirroista sovitaan työkohtaisesti.</p>
Työnantaja asettaa työntekijöiden käyttöön riittävästi tarkoituksen-, ajanmukaisia ja turvallisia työ- ja apuvälineitä	Työvälineiden tilaaminen ja vastaanottaminen sekä niiden siirrot tai siirron valvonta sekä työvälineistä huolehtiminen työmaalla.

Työntekijä huolehtii kuittaamisestaan työvälisestä ja on niistä vastuussa.

7.2.6 Työryhmä

Työryhmän haitalliset vaihtelut ja erityisesti työvoimatarpeen ruuhkautuminen työsuoritusajan lopulle on estettävä yhteisin toimenpitein.

Työvoiman lisäämistä urakkatyömaalle ei tule suorittaa yksinomaan sillä perusteella, että yrityksen työntekijöitä on vapautunut muilta työmailta ja he ovat työtä vailla.

Edellä sanottuun rinnastettavia muita tilanteita, jotka johtavat työmaalla jo olevien asentajien urakansioiden alenemiseen tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Urakkaryhmää muodostettaessa on niihin pyrittävä sijoittamaan palkkaryhmiin S - 4 kuuluvia työntekijöitä.

Työntekijöitä, jotka kuuluvat muuhun kuin palkkaryhmiin S-4 ei tule sijoittaa urakkaryhmään ellei työryhmän kanssa toisin sovita, eivätkä he osallistu urakkaan eikä urakan jakoon.

Työnantaja määrittelee työryhmän kokoonpanon ja sopii siinä työn kestäessä suoritettavista muutoksista kärke miehen kanssa. Työnantaja vastaa myös siitä, että työn kestäessä tehtävät muutokset eivät vaaranna urakatyön sopimuksellista luonnetta, eivätkä aiheuta aikatappiota urakkatyösuorituksiin.

7.2.7 Kärkimies

Työnantajan on nimettävä kuhunkin alkavaan rakennuskohteeseen kärkimies, joka edustaa työryhmää työmaalla. Kärkimiehelle ei kuulu varsinaiseen työnjohtoalueeseen kuuluvat tehtävät.

Kärkimiehen tulee olla yritykseen työsuhteessa oleva henkilö.

Kärkimiehiä nimettäessä yrityksen työntekijöiden näkemykset huomioidaan.

Työntekijä voi toimia vain yhden työryhmän kärkimiehenä kerrallaan. Poikkeuksena on tapaus, jolloin kärkimies uudelle työmaalle siirtyessään hoitaa ylimenovaiheessa kärkimiestehtäviä molemmilla työmailta.

Kärkimiehelle nimetään varamies hänen joutuessaan tilapäisesti jättämään tehtävänsä. Varamiehen nimeämisen yhteydessä työryhmälle ilmoitetaan toimenpiteen syy sekä sovitaan varamiehen kärkimiestehtävän kesto aika.

Varamiehellä on tehtävässä oloaikanaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuin vakinaisella kärkimiehelläkin.

Neuvottelut toisesta kärkimiehestä on aloitettava kun työryhmän jäsenmäärä ylittää kahdeksan asentajaa. Kun työryhmän jäsenmäärä ylittää 11, on nimettävä toinen kärkimies.

Suuriin työkohteisiin voi olla tarpeellista nimetä useampia kärkimiehiä. Tällaisesta menettelystä sovitaan erikseen.

Työryhmään nimetylle ensimmäiselle kärkimiehelle tai hänen varamiehelleen maksetaan kärkimieslisää jäljempänä mainittujen tehtävien hoitamisesta seuraavan taulukon mukaan.

Nimettävälle toiselle kärkimiehelle maksetaan alla olevan taulukon mukaisesti enintään

1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
0,95 €/h	0,99 €/h	1,02 €/h.

Työryhmän jäsenmäärä	1.11.2007 €/h	1.10.2008 €/h	1.10.2009 €/h
1- 2	0,30	0,31	0,32
3 - 6	0,47	0,49	0,50
7 - 10	0,74	0,77	0,79
11 - 12	0,95	0,99	1,02
13 - 20	1,24	1,29	1,33
yli 20	1,97	2,05	2,11

Urakkaryhmän jäsenmäärän kohotessa kolmeen korvataan urakkaryhmälle osa ensimmäisen kärkimiehen työajasta urakan keskituntiansion mukaan urakan ulkopuolella seuraavasti:

Työryhmän jäsenmäärä

3 - 6	10 %
7 - 10	20 %
11 - 15	30 %
16 - 20	40 %
yli 20	50 %

Mikäli talotekniikka-alan työnjohdon pääasiallinen sijoituspaikka on työkohteessa, ei urakan ulkopuolisia prosentteja makseta. Kärkimieslisän maksun aloittaminen tai lisän suuruuden muuttuminen työryhmän jäsenmäärän noustessa taulukon seuraavan portaan vähimmäismäärään edellyttää, että työryhmän jäsenmäärä säilyy vähintään viikon ajan taulukon edellyttämänä vähimmäismääränä.

Mikäli työryhmän jäsenmäärä laskee, muuttuu kärkimieslisän suuruus kahden viikon portaissa siten, että seuraavan portaan edellyttämää lisää aletaan maksaa kun em. aika on kulunut. Kärkimieslisän maksamisperusteiden kiertämisenä pidetään sellaista menettelyä, jossa kärkimies työn kestäessä vaihdetaan pelkästään kärkimieslisän suuruuden muuttumisen vuoksi.

Matka- ja odotusajalta tms. ei kärkimieslisää makseta.

7.2.7.1 Kärkimiehen tehtävänä on

Töiden jakaminen työntekijöille ja töiden suoritusteknillinen ohjaus ja valvonta.

Kirjoittaa työryhmänsä tarviketilaukset tarpeen mukaan.

Otaa vastaan ja kuittaa työmaalle toimitetut tarvikkeet.

Valvoa työryhmänsä työtuntien jakautumisen ja oikea määrä eri laskutusperusteisiin, ja että työtunnit tulevat oikein merkityiksi työnantajalle jätettävään ns. tunti-ilmoitukseen.

Huolehtii, että työsuhteessa oleville urakkaryhmän jäsenille toimitetaan 9.2 kohdan tarkoittama urakanjakoselvitys.

Milloin työkohteeseen ei ole valittu omaa työsuojeluasiamiestä, kärkimies valvoo työntekijäin edustajana työryhmänsä työterveydellisistä - ja työturvallisuusolosuhteista, sekä neuvottelee niistä tarvittaessa työstä vastaavan henkilön ja työnantajansa työsuojelusta vastaavan henkilön kanssa.

Näiden tehtävien hoitamista varten työnantaja antaa kärkimiehelle ja työsuojeluasiamiehelle (joka ei ole koulutus sopimuksen piirissä) riittävän kirjallisen materiaalin ja tarvittavan opetuksen.

Osallistua työryhmänsä työhön siinä määrin kuin se kärkimiestehtävien hoitamisen lisäksi on mahdollista.

HUOM!

Kärkimiehelle tai työryhmän edustajalle ei ilman erikseen sovittavaa korvausta kuulu edustaa työnantajaansa esim. työmaa-, urakointi- tai aikataulukokouksissa.

Mikäli työryhmän työtehtäviä lisätään osallistumisella työmaa- tai urakoitsijakokouksiin, sovitaan siitä työmaasopimuksen liitteellä, josta ilmenee, millä tavoin lisääntynyt työmäärä on hinnoiteltu.

Sopimuksesta tulee ilmetä, millaista taloudellista sopimusvaltaa kärkimies voi käyttää ko. kokouksien yhteydessä.

Mikäli kärkimiehen muita tehtäviä lisätään, sovitaan siitä työmaasopimuksen liitteellä, josta ilmenee, millä tavoin lisääntynyt työmäärä on hinnoiteltu.

Kärkimiehen lisätehtäviä voivat tämän poikkeussäännön perusteella olla esim.

- työmaakokouksiin ja urakoitsijakokouksiin osallistuminen
- tarvikkehuolto ja tarvikemääritys
- työvälينهolto
- telineistä ja nostimista sekä niiden turvallisuudesta huolehtiminen
- laadusta ja tarkastuksista huolehtiminen oikea-aikaisesti.
- yms.

8 Urakan selvitys

8.1 Urakkasumman laskeminen yksikköhinnitellussa työssä

Yksikköhinnitellulla työllä tarkoitetaan tässä tapauksia, joissa urakkasumma muodostuu Urakkahinnittelun tai työkohtaisesti sovittujen yksikköhintojen perusteella.

8.2 Valmistautuminen

Jo urakkatyön kestäessä tulee osapuolten aloittaa työmäärän tarkistus niin, että urakkasummasta voidaan määrääjässä olla yksimielisiä.

8.3 Urakkalaskelma

Osapuolten on sovittava jo työtä aloitettaessa tehdäänkö urakkalaskelma yhdessä tai erikseen.

Yksikköhinnitellusta työstä muodostuva lopullinen urakkapalkka lasketaan työn valmistuttua tehdyn työmäärän perusteella laatimalla urakkalaskelma.

Työmäärää todettaessa käytetään mm. seuraavia perusteita:

- työmaasopimusta liitteineen
- tarvikkeiden lähetys- ja palautusluetteloita
- työstä tehtyjä loppupiirustuksia
- työnjohdon ja työntekijän työnaikaisia muistiinpanoja ja työmaakirjanpitoa
- muita mahdollisia perusteita, kuten työmaalla suoritettuja mittauksia.

Mikäli muusta ei ole sovittu, tulee Urakkahinnittelun mukaan tehdyn työn loppulaskelma laatia Urakkahinnittelun taulukoiden mukaisessa järjestyksessä osasummia käyttäen kuitenkin siten, että yksityiskohtaiset asennushinnat voidaan tarkistaa (esim. keskus, koje, valaisin jne.).

Em. urakkalaskelma laaditaan Urakkahinnittelun yksikköhinnoin (ilman kertoimia).

Osapuolten laatiessa urakkalaskelmat erikseen voi eritellen loppulaskelmansa ensiksi valmiiksi saanut esittää sen toiselle osapuolelle, joka on velvollinen antamaan esittäjälle todisteen laskelman esittämispäivästä.

8.4 Urakan selvitys

Mikäli osapuolet tekevät loppulaskelmat erikseen, määrittellään lopullinen urakkahinta laskelmia vertaamalla.

Mikäli laskelmien alustavan vertailun yhteydessä osapuolet toteavat eroavuudet pieniksi, voidaan lopullinen urakkasumma sopia ilman tarkempaa vertailua. Yksityiskohtaisempaa vertailua varten on kummallakin osapuolella oikeus käydä läpi toisen osapuolen edellisen kohdan mukaiset laskelmat.

Ellei vertailu johda yksimielisyyteen, on osapuolten yhteisesti yksilöitävä eroavuudet laatimalla eroavaisuusmuistio ja oikaistava laskelmien mahdolliset virheet.

Mikäli lopullisesta urakkasummasta ei voida sopia, laaditaan erimielisyysmuistio, johon kirjataan laskelmien erimielisyydet ja osapuolten mahdolliset kannanotot.

Työryhmä voi valita keskuudestaan urakan selvittäjän, jos työmaan kärkeä siirretään toiselle työmaalle ennen kuin urakka on selvitetty.

8.5 Mittaus

Mikäli yksimielisyyttä urakan loppusummasta ei muuten saavuteta, tulee osapuolten suorittaa eroavuuksikohdista mittaus ja laskenta kaikki hinnoittelukohteet käsittävistä piirustuksista sekä kontrollimittaukset työkohteessa todellisilta asennuspaikoilta. Ennen mittaukseen ryhtymistä on kirjallisesti sovittava työvoimien määrä ja huomioimistapa. Mittauksen lopputulos on lopullinen ratkaisu kiistaan.

Mittausta varten ovat liitot laatineet yhteisen lomakkeen.

8.6 Työehtosopimuskausien huomioiminen

8.6.1 Urakkahinnittelun mukainen palkka

Selvitetyn urakkalaskelman perusteella saatu urakkahinta korjataan työehtosopimuksien mukaisilla kertoimilla seuraavasti:

Urakkahinta jaetaan hinnoittelukausien mukaisiin kauden urakkahintoihin tehtyjen työtuntien suhteessa.

Näin lasketut hinnoittelukausien urakkahinnat korotetaan ko. hinnoittelukauden korotuskertoimella. Näin saadut hinnoittelukausien urakkahinnat lasketaan yhteen. Aikatyö- ja/tai ukl-palkat otetaan mukaan urakan jakoon, ellei muusta ole sovittu ja ne lisätään jaettavaan urakan kokonaishintaan urakkavoittokerrointa laskettaessa, joka jaetaan jakoperustepalkkojen ja tehtyjen tuntien suhteessa kullekin asentajalle.

Esimerkki urakatyönä tehtyjen töiden jakamisesta

1 Kausikerroin	=	$\frac{\text{Kauden urakanjakoon osallistuvat tunnit}}{\text{Kaikkien kausien urakanjakoon osallistuvat tunnit}}$
1 Kauden urakkahinta	=	Kausikerroin x koko urakkahinta x kauden korotuskerroin
2 Kausikerroin	=	$\frac{\text{Kauden urakanjakoon osallistuvat tunnit}}{\text{Kaikkien kausien urakanjakoon osallistuvat tunnit}}$
2 Kauden urakkahinta	=	Kausikerroin x koko urakkahinta x kauden korotuskerroin
Urakan kokonaishinta	=	1. kauden urakkahinta + 2. kauden urakkahinta + kausien (1 ja 2) aikatyö- ja/tai ukl-palkat
Urakkavoittokerroin	=	$\frac{\text{Urakan kokonaishinta}}{\text{Asentajien urakanjakoon osallistuvat tunnit x jakoperusteet}}$
Asentajan osuus	=	Urakkavoittokerroin x asentajanjakoperuste x asentajan urakanjakoon osallistuvat tunnit
Asentajan loppupohjat	=	Asentajan osuus - (maksetut ennakot + välipohjat)

Jos urakka jakautuu useamman kuin kahden eri korotuskertoimen alueelle, niin seuraavat kaudet lasketaan urakan kokonaishintaan kuten esim. kausi 2.

8.6.2 Muut urakalla tehtävät työt

Muun urakalla sovitun urakan määrä tarkistetaan työehtosopimuksen mukaisten palkantarkistusten osalta kuten työehtosopimuksessa on mainittu. Työt selvitetään ja maksetaan kuten kohdassa 8 on mainittu.

9 Urakkasumman maksaminen

9.1 Työn valmistuttua

Mikäli osapuolet urakan kestäessä ovat väärin arvioineet urakan tuottavuuden ja loppuselvityksessä todetaan ennakoita maksetun enemmän kuin urakan loppusumma edellyttää, oikaistaan virhe urakan selvityksen yhteydessä tai myöhemmin maksettavissa palkkaerissä työehtosopimuksen 2 luku 17 §:n määrittelemällä tavalla.

9.2 Urakan selvitys ja jako

Sen jälkeen kun työ on valmistunut ja urakkalaskelmat on esitetty, on se osa urakkasummasta, josta osapuolet ovat yksimielisiä, jaettava ja maksettava työntekijöille normaalin palkanmaksun yhteydessä viivyttämättä.

Urakkasumman jäljelle jäänyt osa on kokonaan selvitettävä 30 työpäivän aikana em. ajankohdasta. Lyhytaikaisissa töissä on loppuselvittelyn tapahduttava 10 työpäivän aikana em. ajankohdasta.

Mikäli työmaasopimuksessa yhteisesti sovittua urakan selvitystä ei ole tehty edellä mainittujen selvitysaikojen kuluessa tulee asia saattaa selvitettäväksi työehtosopimuksen mukaisessa neuvottelujärjestyksessä.

Lopullisen urakkasumman selvitykseen tarvittavasta ajasta kuuluu urakkaan 10 työpäivää luettuna työn valmistumisesta ja urakkalaskelman esittämisestä. Lyhytaikaiseksi työksi katsotaan työ, joka on alle 30 miestyöpäivää. (240h)

Urakkahinta jaetaan työhön osallistuneiden työntekijöiden kesken suhteessa heidän jakoperustetuntipalkkaansa ja siihen työtuntimäärään, jonka kukin on tehnyt ko. urakassa.

Jakoperustepalkkana käytetään työntekijän perustuntipalkkaa ellei kohdasta 9.2.1 muuta johdu.

Urakan jakamisessa oli pa jakoperusteena perustuntipalkka tai 9.2.1 mukainen jakoperustetuntipalkka, käytetään työntekijöiden työn alussa voimassa olleita em. palkkoja, ellei kyseessä ole palkkaryhmän noususta johtuva muutos.

Urakkasumma on kokonaisuudessaan selvittelyn jälkeen maksettava seuraavan normaalin palkanmaksun yhteydessä.

Työryhmän jäsenille, on annettava lopullisen urakkasumman maksamisen yhteydessä kirjallinen urakanjakoselvitys, edellyttäen että työntekijä on tämän työmaasopimuksessa hyväksynyt. Urakanjakoselvityksestä tulee selvittää kunkin työntekijän urakkaan tehdyt tunnit, PTP, kausikerroin, urakkavoittokerroin, maksetut urakkaennakot, jakoperuste ja loppupohjina maksetut määrät. Vastaavat tiedot annetaan luottamusmiehelle hänen niitä pyytäessään.

9.2.1 Muu urakanjakoperustepalkka

Yrityksen tai sen toimipisteen toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa olevat työntekijät voivat enemmistö päätöksellä, siitä työnantajalle kirjallisesti ilmoittamalla, sopia jakoperustepalkan perustuntipalkasta 9.2 kohdasta poiketen.

Päätös urakan jakamisesta koskee seuraavan 12 kuukauden aikana aloitettavia urakkatyökohteita.

9.3 Selvittelyn ja maksun viivästyminen

Urakan loppuselvittelyn viivästyessä yli kohdassa 9.2 mainitun aikamäärän (10 työpäivää) maksetaan ylittävältä ajalta em. työhön osallistuvalla työntekijällä niin kuin urakan keskeyttävistä töistä.

Mikäli urakkasumman jäljelle jääneen osan maksaminen viivästyy sovituista selvittelyajoista (30/10 työpäivää) ja normaalista palkanmaksuajasta, on tähän summaan lisättävä korkoa korkolain mukaisesti, mikäli ei toisin sovita.

10 Katkaistu urakka

10.1 Väliaikaisesti katkaistu urakka

Väliaikaisena pidetään katkaisua silloin, kun urakka keskeytyy tilaajasta johtuvasta syystä ennalta tiedettävästi, enintään kolmen (3) kuukauden ajaksi ja sama urakkaryhmä jatkaa työtä keskeytyksen jälkeen. Tällöin tehty työmäärä lasketaan vertaamalla tehtyä tuntimäärää arvioituun kokonaistuntimäärään. Em. tavalla laskettu osuus maksetaan kuten urakkasumma ja otetaan huomioon urakkaa selvitettyäessä.

10.2 Lopullisesti katkaisu urakka

Urakka on lopullisesti katkaistu, jos keskeytyksen jälkeen sama urakkaryhmä saman työnantajan palveluksessa ei voi jatkaa työtä. Urakka katsotaan lopullisesti katkaistuksi myös silloin, kun keskeytys jatkuu yli kolme (3) kuukautta.

Urakka on lopullisesti katkaistu silloin, kun voidaan todeta, että sitä ei voida enää jatkaa.

Katkaistun urakan urakkasumma määräytyy ja selvitetään kuten normaalisti päättynyt urakka.

11 Urakan ulkopuolella maksettavat korvaukset ja lisät:

Urakkahintaan ja -aikaan ei tule sisällyttää erikseen mainittujen toimintojen lisäksi:

- matka-ajan palkkoja ja matkakustannuksia
- päivä- ja ruokarahoja
- yli- ja sunnuntaityölisä
- TES:n kohdan erikoislisiä
- tarvikkeiden kuljetuskustannuksia
- tilaajan tai päätoteuttajan järjestämät perehdytystilaisuudet
- työnantajan määräämän perehdyttäjän perehdyttämiseen käyttämä aika

12 Urakkatyön keskeytyminen; urakkaan sisällyttämättömät työt

12.1 Urakkatyökohteessa

Työntekijä joutuu tilapäisesti keskeyttämään aloittamansa urakan työnantajan määräyksestä urakkakohteessa suoritettavan, mutta urakkaan kuulumattoman työn tähden.

Tällaisia töitä ovat:

1. Tarvikkeiden siirrot kohdassa 7.2.3 tarkoitettujen varastojen välillä tai siirtojen valvonta.
2. Tarvikevarastojen siirrot paikasta toiseen tai varastojen siirron valvonta ja näistä aiheutuneet varastojen järjestelyt.
3. Työmaalta palautettavien jäännöstarvikkeiden mittaaminen, laskenta ja palautusluettelon laatiminen työnantajan toimeksiannosta.
4. Tarvikkeiden nouto-, palautus- ja kuljetustehtävät urakkakohteen ulkopuolella.
5. Piirustuksista ja työselityksistä poikkeavasti suoritettaviksi vaadittavat lisätyöt ja muutokset.
6. Aikaisempien asennusten purku- ja korjaustyöt.
7. Osallistuminen muihin kuin työn lopputarkastuksiin.
8. Väli-, loppu- tai jälkitarkastusten yhteydessä määrätyt lisä- ja korjaustyöt, jotka eivät johdu työntekijän tekemästä virheestä tai virheellisestä asennustavasta.
9. Tulitöistä johtuvat järjestelyt, sekä jälkivalvonta.
10. Käyttöturvatiiedoista aiheutuvat järjestelyt, kuten suojaus yms. toimenpiteet.
11. Työturvallisuuslain 14§:n mukainen opastus
12. Sähköturvallisuustoimien valvonta.
13. Jännitetyö ja ns. lähityö jännitteisissä laitteissa.
14. Käyttöönottomittaukset
15. Pakkaus- yms jätteen ”siivoaminen”

Urakkatyökohteen ulkopuolella

Työntekijä joutuu väliaikaisesti keskeyttämään aloittamansa urakan jossain toisessa työkohteessa suoritettavan työn tähden palaten takaisin työn valmistuttua urakkatyökohteeseen.

Keskeytystyön palkka

Suorittaessaan edellisissä kohdissa mainittuja töitä, joita ei voida suorittaa urakalla, maksetaan työntekijälle näistä töistä 4 kohdan mukaan.

Urakan ulkopuoliset työtunnit urakassa

Urakkatyökohteessa suoritettujen aikatyön suhteen voidaan myös sopia, että aikatyöpalkoilla korotetaan lopullista urakkasummaa ennen sen ositusta, jolloin aikatyötunnit otetaan huomioon osituksessa urakatyötuntien veroisina.

Sama määräys koskee myös muita 4 kohdan mukaan maksettavia palkkoja.

7 § C Urakkahinnoittelu 1.6.2002 –

OSA		SIVU
	PÖYTÄKIRJA	42
21	JOHDANTO	43
22	MÄÄRITELMIÄ	45
23	KESKUSTEN ASENNUS	47
24	KOJEIDEN ASENNUS	49
25	KESKUSTEN JA KOJEIDEN KYTKENTÄ	51
26	PUTKITUS JA SIIHEN LIITTYVIÄ TÖITÄ	54
27	JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS	56
28	UPOTETTAVIEN TAI PINNALLIS- TEN RASIOIDEN/ RASIAKOJEIDEN JA PISTOLIIT- TIMIEN ASENNUS JA KYTKENTÄ SEKÄ YLEISKAPELOINTI	58
29	VALAISIMIEN ASENNUS	61
30	JOHTOTEIDEN ASENNUKSET	63
31	HINNOITTELUN TÄYDENNYSSOSA	64
	JOHTOJEN VERTAILUTAULUKKO	66

TIETO- JA TEKNIikka-ALOJEN TYÖNANTAJALIITTO TIKLI ry
SÄHKÖALOJEN AMMATTILIITTO ry

SÄHKÖTÖIDEN URAKKAHINNOITTELU

Tieto- ja Tekniikka-alojen Työnantajaliitto TIKLI ry ja Sähköalojen ammattiliitto ry (Sähköliitto) ovat sopineet työehtosopimuksen sähkötöitä koskevasta urakkahinnoittelusta seuraavaa:

- 1 Lähtökohtana urakkahinnoittelulle on ollut heikkovirta- ja vahvavirtatyö- taulukoiden yhdistäminen samoin kuin taulukoiden hintojen saattaminen koskemaan suurempia tehtäväkokonaisuuksia. Tarkoituksena on myös välttyä asennettavien materiaalien ja laitteiden työhinnittelun yksityiskohtien monimutkaisilta, aina liittotasolle johtavien tulkintakysymysten syntymiseltä.
- 2 Urakkahinnoittelu ei muuta alan alihankintakäytäntöä eikä sitä näin ollen käytetä kohteissa, jotka tehdään useamman urakoitsijan toimesta tai useampana osaurakkana eri järjestelmien osalta.
Urakkahinnoittelua voidaan käyttää edellä mainitun kaltaisissa kohteissa urakkamääräysten sopimismenetel-lyn mukaisesti (esim. 3.2 kohta).
Urakkahinnoittelu ei myöskään muuta yrityksissä sovittua tai muuten sovellettua aliurakoitsijakäytäntöä. Tällä tekstillä ei muuteta työehtosopimuksen ulkopuolisen työvoiman sopimusta (UTS).

TIETO- JA TEKNIikka-ALOJEN TYÖNANTAJALIITTO TIKLI ry
SÄHKÖALOJEN AMMATTILIITTO ry

OSA	21 JOHDANTO																														
2101	HINNOITTELUN VOIMASSAOLO JA HINTATASO																														
10	Tämä urakkahinnoittelu liittyy Tieto- ja Tekniikka-alojen Työnantajaliitto TIKLI ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto ry:n väliseen sähköasennusalan työehtosopimukseen ja on sen suhteen voimassa samat aika- ym. määräykset kuin työehtosopimuksessakin.																														
20	Sopimuskauden aikana tapahtuvat urakkahinnoittelun lisäykset tai muutokset on sovittava liittojen kesken.																														
30	Tämä urakkahinnoittelu otetaan käyttöön 1.6.2002 jälkeen tarjottujen töiden osalta. Kertoimet tulevat voimaan alla olevien korotuspäivien lähinnä (aikaisintaan edellinen maanantai) alkavan palkanmaksukauden alusta. <table border="0"> <tr> <td>1.11.2007 lähtien</td> <td>1.10.2008 lähtien</td> <td>1.10.2009 lähtien</td> </tr> <tr> <td>kerroin on 1,149</td> <td>kerroin on 1,195</td> <td>kerroin on 1.231.</td> </tr> </table> Vapaasti hinnoiteltuja, ns. kόνttäurakoita ja asuntourakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta <table border="0"> <tr> <td>1.11.2007 lähtien</td> <td>1.10.2008 lähtien</td> <td>1.10.2009 lähtien</td> </tr> <tr> <td>5 %, 1.10.2008</td> <td>4 %</td> <td>3 %.</td> </tr> </table>	1.11.2007 lähtien	1.10.2008 lähtien	1.10.2009 lähtien	kerroin on 1,149	kerroin on 1,195	kerroin on 1.231.	1.11.2007 lähtien	1.10.2008 lähtien	1.10.2009 lähtien	5 %, 1.10.2008	4 %	3 %.																		
1.11.2007 lähtien	1.10.2008 lähtien	1.10.2009 lähtien																													
kerroin on 1,149	kerroin on 1,195	kerroin on 1.231.																													
1.11.2007 lähtien	1.10.2008 lähtien	1.10.2009 lähtien																													
5 %, 1.10.2008	4 %	3 %.																													
31	Tämän urakkahinnoittelun taulukoita käytetään 1.1.2008 jälkeen tarjotuissa töissä.																														
2102	URAKKAHINNOITTELUN RAKENNE																														
10	Jokainen urakkahinnoittelun hinta voidaan ilmaista numerokoodilla, jonka muodostaa kolme numero-ryhmää (esim. 2710.11.4)																														
20	Hinnoittelu on jaettu 11 osaan. Kussakin osassa on taulukoita, joiden mukaan ko. työ hinnoitellaan.																														
30	Hinnoittelun numerointi <table border="0"> <tr> <td></td> <td>Taulukon numero</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Taulukon rivi</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Taulukon sarake</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2710.11.4</td> <td>Sarake:</td> <td>Työnimike</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Rivi:</td> <td>Alusta, poikkipinta tai vastaava</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Taulukko:</td> <td>Työn laatu</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Osa:</td> <td>Taulukoiden yleisnimitys</td> </tr> <tr> <td>Esim:</td> <td>Taulukko 2710</td> <td>Johtojen ja johtimien asennus</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Rivi 11:</td> <td>Johdinpoikkipinta 2,5 mm² tai pienempi</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Sarake 4:</td> <td>Oikaistuna johtotielle</td> </tr> </table>		Taulukon numero			Taulukon rivi			Taulukon sarake		2710.11.4	Sarake:	Työnimike		Rivi:	Alusta, poikkipinta tai vastaava		Taulukko:	Työn laatu		Osa:	Taulukoiden yleisnimitys	Esim:	Taulukko 2710	Johtojen ja johtimien asennus		Rivi 11:	Johdinpoikkipinta 2,5 mm ² tai pienempi		Sarake 4:	Oikaistuna johtotielle
	Taulukon numero																														
	Taulukon rivi																														
	Taulukon sarake																														
2710.11.4	Sarake:	Työnimike																													
	Rivi:	Alusta, poikkipinta tai vastaava																													
	Taulukko:	Työn laatu																													
	Osa:	Taulukoiden yleisnimitys																													
Esim:	Taulukko 2710	Johtojen ja johtimien asennus																													
	Rivi 11:	Johdinpoikkipinta 2,5 mm ² tai pienempi																													
	Sarake 4:	Oikaistuna johtotielle																													

2103	LISÄSELVITYKSIÄ
10	Urakkahinnoittelu on laadittu käytettäväksi rakennustyömaaolosuhteissa vahva- ja heikkovirta-asennustöihin. Yli 1 kV:n suurjänniteasennuksissa urakkahinnoittelua voidaan käyttää tapauskohtaisesti sopien.
20	Urakkahinnat edellyttävät, että työntekijällä on käytettävissä eri työtapoihin soveltuva ajanmukainen ja riittävä työkaluvarustus.
21	Työryhmän työkaluvarustus pitää olla siten mitoitettu, ettei työkalujen puuttuminen saa aiheuttaa luonnollisen työsuoritusjärjestyksen muuttumista, hankaloitumista tai odottamista.
22	Urakkahinnat edellyttävät aputyövoiman käyttöä raskaiden esineiden ja telineiden siirrossa.
23	Mikäli työ suoritetaan sellaisilla asennustavoilla, tarvikkeilla tai työvälineillä, joita ei ole hinnoittelussa mainittu, verrataan työtä lähinnä vastaavaan työmäärään. Mikäli käytettävät asennustavat, tarvikkeet tai työvälineet nopeuttavat tai hidastavat työsuoritusta, voidaan taulukkokohtaisia hintoja sopien muuttaa ylös- tai alaspäin urakkamääräysten 5.5 kohdan sopimismenettelyjä hyväksi käyttäen.
30	Taulukoiden käyttö edellyttää, että niiden mukaan hinnoiteltava työ suoritetaan valmiilla asennustarvikkeilla ja osilla.
31	Keskuksien, kojeiden, valaisimien yms. asennushintaan sisältyy aihoiden aukaisu, mikäli se voidaan suorittaa ilman porausta. Tämä ei koske laippa-aihoita.
32	Tämän urakkahinnoittelun asennushintoihin sisältyy sähköturvallisuuden osalta kosketeltavien osien jännitteettömyyden koestus kertaalleen. Tämä toimenpide voidaan tehdä ns. Schukotesteri-/ duspoltetauksena tai käyttöönottotarkastusohjeiden määrittämällä jatkuvuudenmittauksella. Hinnoitteluun ei sisälly dokumentointia kokeilusta.

OSA 22 MÄÄRITELMIÄ**2201 ASENNUSTAVAT JA -ALUSTAT**

- 10 Uppoasennukset**
Uppoasennuksella tarkoitetaan sellaista asennustapaa, jossa putket ja rasiat ovat rakennusaineessa tai sillä peitetyt. Jos peitetty asennus on tehty pinta-asennustavoilla, käytetään vastaavaa hinnoittelua.
- 11 Rakenteilla peitetyt ja kiinnitetyt uppoasennukset**
Putki tai putkinippu kiinnitetään rakenteeseen proppaamalla tai pulttipistoolilla ampumalla eikä työssä käytetä samaa täsmällisyyttä kuin pinta-asennustyössä (kuorilaatat, alakattojen yläpuoliset asennukset, tms.).
- 20 Pinta-asennukset**
Määritelmien 21, 22 ja 23 mukaiset asennustavat ovat tämän hinnoittelun mukaiset varsinaiset pinta-asennustavat, jolloin esim. johtojen kiinnitys alustaan tapahtuu säännöllisin n. 20 – 100 cm välein (20 - 25 kertaa johdon halkaisija) ja putkien kiinnitys vastaavasti.
Asennettaessa johtoja, putkia ja kojeita eri alustoille kuuluu urakkahintoihin myös mahdollinen kiinnityspisteiden merkkäus. Kiviaineeseen ja metalliin kiinnityksiä varten tarvittava rei'itys tehdään sopivalla koneella.
- 21** Asennuksella **puuhun** tarkoitetaan sellaista johtojen, putkien, rasioiden ja kojeiden kiinnitystapaa, jossa kiinnitys suoritetaan ilman erillistä reiän porausta. Tämän määritelmän mukaisia alustoja ovat lisäksi mm:
- kaikki sellaiset alustat, joissa kiinnitysrei'itys tai kierteistys on valmiina
- liukuruuvi-, haka- tai muu vastaava kiinnitys
- suoritettaessa kiinnityksiä metalliin porakärkiruuvilla ja kiinnitys suoritetaan työkoneella, jossa on portaaton nopeuden säädin sekä säädettävä vääntö-tiukkuuden laukaisin.
Kun ainevahvuus on yli 3 mm, kiinnitys porakärkiruuvilla hinnoitellaan kohdan 23 mukaisesti
- 22** Asennuksella **kiviaineeseen** tarkoitetaan sellaista johtojen, putkien, rasioiden ja kojeiden kiinnitystapaa, jossa suoritetaan rakenteeseen kiinnityksen vaatima rei'itys alustaan. Tämän määritelmän mukaisia alustoja ovat mm:
- elementti- ja tavallinen betoni
- erilaiset kevytbetonit, kuten leca ja mineritti
- erilaiset tiilet; kuten reikä-, hiekkakivi- ja siporex
- kipsilevyt levyankkurilla
- lujalevyt
- pulttipistoolilla ampumalla suoritettu kiinnitys
- liimaamalla
- 23** Asennuksella **metalliin** tarkoitetaan sellaista johtojen, putkien ja kojeiden kiinnitystapaa, jossa suoritetaan reiän poraus metalliin tai vastaaviin alustoihin ja kiinnitys tapahtuu popniitillä, peltiruuvilla, ankkurilla, läpipultilla tai vastaavalla.

Tämän määritelmän mukaisia vastaavia alustoja ovat mm:
- kaakeli- ja keramiikkalaatat
- ns. klinkkeritiilet
- luonnonkivi
- hitsaamalla suoritettu kiinnitys
- porakärkiruuvilla yli 3 mm ainevahvuuteen kiinnitys
- 30 Johtoteille asennukset**
- 31 Oikaistuna johtoteille, johtokouruun tai valaisinripustuskiiskoon** on asennustapa, jossa johdot oiotaan yhdensuuntaisiksi ja vain välttämättömät risteilyt sallitaan. Niitä sidoksia, joita asentajat omaa työtään helpottaakseen käyttävät esim. hyllyjen kulmapaikoissa, ei katsota kiinnikkeiksi.
- 32 Kiinnitettynä johtoteille** on asennustapa, jossa johdot oiotaan yhdensuuntaisiksi vierekkäin ja tarvittaessa päällekkäin. Johtojen kiinnittäminen suoritetaan 20 – 100 cm välein joko yksittäin tai nippuun.
- 33 Kiinnitettynä johtoteille määrätäisyydelle** tarkoittaa asennustapaa, jossa johdot asennetaan siten, että niiden etäisyys toisiinsa mitataan ja kiinnittäminen suoritetaan kuten edellisessä määritelmässä.
- 40 Muut asennustavat ja määritelmät**
- 41 Asennuksella maahan** tarkoitetaan työtapaa, jossa johto asennetaan maahan.

42	Asennuksella putkeen, onteloon tai kanaaliin tarkoitetaan työtapaa, jossa johto asennetaan tilaan, joka on poikkileikkaukseltaan suljettu ja työ suoritetaan johtotien päistä joko työntäen tai vetovälinettä apuna käyttäen taikka kanaaliin, joka on pääsääntöisesti yhdeltä sivulta avoin, mutta jossa voi olla rakenteeseen kuuluva kannakkeen tms. aiheuttama pujottamalla ohitettava este.
43	Putkettomat uppoasennukset Putkettomalla asennustavalla tarkoitetaan asennustapaa, jossa johto on rakenteessa tai sillä peitetty eikä kiinnitystä suoriteta muista kuin johtojen päistä vedonpoistolaittein.
50	Asennettaessa johtoja tai putkia eri asennustavoin tai eri alustoille, hinnoitellaan se valmiin asennuksen perusteella.
60	Keskuksia, kojeita, valaisimia ja rasioita kytkettäessä tarvittavat johdinvarat hinnoitellaan lähinnä kytkentäpaikkaa edeltävän asennustavan mukaan.
70	Eri taulukoihin kuuluvat kytkentätyöt edellyttävät johdon saattamista kytkentäkuntoon ja/tai kytkentätyön suorittamista.

2202 SIIRRETTÄVÄT TELINEET

11	Siirrettävällä telineellä tarkoitetaan vakio-osista koottua kevytrakenteista vapaasti seisovaa telinettä. Telineessä on oltava siirtoalustaan nähden sopivat, kääntyvät ja lukittavat pyörät sekä työsuoritus huomioon ottaen riittävä työskentelytaso.
12	Konevoimalla toimivalla telineellä tarkoitetaan telinettä, jonka työtason nosto, lasku ja siirto tapahtuu työtasolta ajaen ja varsinainen telineen siirto telineellä työskentelevän työryhmän toimesta.
13	Taulukon 2210 kertoimella korotettuun asennushintaan sisältyy seuraavat työt: <ul style="list-style-type: none"> - telinetarpeen ilmoittaminen, - telineelle nouseminen ja laskeutuminen, - kohtien 11 – 12 mukaisten telineiden siirto vaakatasossa esteistä vapaalla betoni- tai vastaavalla alustalla telineellä työskentelevän työryhmän toimesta, - telineen siirron yhteydessä kaiteiden ja tukijalkojen asettelu.

2210 SIIRRETTÄVILTÄ TELINEILTÄ SUORITETTAVAT TYÖT

Valmiin asennuksen yksikköhintoja (metri, kappale, tms.)	
11	Asennus korkeudelle alle 4 m 1.00
12	Asennus korkeudelle 4 - 7 m 1.15
13	Asennus korkeudelle 7 - 9 m 1.25
14	Asennus korkeudelle 9 - 11 m 1.40
	Asennus korkeudelle yli 11 m sovitaan erikseen
20	Korkeuden mittaus suoritetaan siltä tasolta, jolla teline asennusaikana on.
21	Em. korotukset ovat korvausta telineiden siirron ja niille nousun tms. aiheuttamasta ajanhukasta.
22	Taulukon 2210 kertoimista voidaan paikallisesti sopia toisin, käytettäessä henkilönostimia joita voidaan siirtää työskentelytaso työkorkeudella säilyttäen. Sopimuksen mukainen kerroin ei voi kuitenkaan olla taulukon 2210 rivin 11 kerrointa pienempi. Mikäli asennus suoritetaan muulla kuin konevoimalla toimivalla työtelineellä yli 7 metrin korkeudelle korotetaan hintoja 5 %

OSA 23 KESKUSTEN ASENNUS

2301 Yleistä

- 01** Tämän osan mukaan hinnoitellaan kaikki keskuksset ja vastaavat kytkentä- ja laitekotelot. Keskuksiksi luetaan myös ne heikkovirtakeskustyyppiset laitteet, joiden etulevyn pinta-ala on vähintään 0,03 m². Asennuksessa esiintyvät kytkentähinnat hinnoitellaan osasta 25.
- 02** Urakkaryhmän toimesta kiinnitettävän keskuksen asennushinta määräytyy sen etulevyn pinta-alan mukaan.
Pinta-ala lasketaan leveys x korkeus. Keskuksen pienin asennushinta on kuitenkin 0,2 m².
Pulpettimallisen keskuksen pinta-ala lasketaan sen tasopintana siten, että etulevyn ääriimitat katsotaan kohtisuoraan (=projektiio pystytasossa).
Kaksipuolinen keskus hinnoitellaan molempien etulevyjen yhteenlaskettujen pinta-alojen mukaan
- 03** Kiinnitettävän keskuksen asennushintaan sisältyvät seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- valmiiksi kootun keskuksen paikalleen asennus ja kiinnitys
 - saattaminen kytkentä kuntoon
 - sulakkeiden asentaminen varusteineen
 - valmiiden nimilappujen asennus kertatyösuoritusperiaatteella
 - upotuskehys nysineen
 - aihoiden aukaisu
 - suojakaappi / ovilaite
- 04** Kondensaattorikeskuksen asennus hinnoitellaan tästä osasta. Irralliset kondensaattoriparistot hinnoitellaan osasta 24.
- 05** Osiin jaetun keskuksen yhteen liittäminen työkohteessa hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).
- 06** Keskuksen varustelu-, lisä- ja muutostyöt enintään 0,5 kg painavalla komponentilla hinnoitellaan osasta 31 ja yli 0,5 kg painavan komponentin asennus hinnoitellaan osasta 24 ja kytkennät osasta 25.
- 07** Kiinnitetyn keskuksen asennushinta määräytyy taulukon 2320 mukaisesti. Asennushintaan sisältyvät ne työvaiheet, jotka tarvitaan työryhmän kytkemien ryhmien osalta.
- 08** Tästä osasta hinnoitellaan taajuusmuuttajat ja siihen kuuluvat laitteet kuten esim. suotimet.
- 09** Tästä osasta hinnoitellaan ristikytkentä- ja vastaavat kaapit.

2310 KIINNITETTÄVIEN KESKUSTEN ASENNUS			
Hinta €/m² kohti		1	2
		Puu	Kivi
			Metalli
11	Keskus	35,36	38,31
	Lisähinta euroa/keskus	1	
21	Upotuskehyyksen tai keskuksen sijasta tehtävä varaus tai varauksen teon valvonta	1,96	
	Rakenteeseen kiinnitettävän keskuksen kiinnitysalan mitoitus ja teon valvonta (esim. Puut)		
22	Keskuksen kiinnitys irrallisilla korvakkeilla tai erillisillä kiskoilla tai telineellä tai palosuojalevyn asennus.	3,54	

2320 KIINNITETTYJEN KESKUSTEN ASENNUS			
Keskukseen liitettävät johdot		1	
euroa/kpl			
11	Ensimmäinen johto	4,32	
12	Seuraavat johdot	2,16	
	Tällä taulukolla muodostuva keskuksen asennushinta voi olla korkeintaan 100 % taulukon 2310 hinnasta.		

OSA 24 KOJEIDEN ASENNUS

2401 Yleistä

- 01** Tämän osan mukaan hinnoitellaan kojeet, joita ei hinnoitella tämän hinnoittelun muista osista. Asennuksessa esiintyvät kytkentätyöt hinnoitellaan osasta 25.
- 02** Kojeen varustelu-, lisä- ja muutostyöt enintään 0,5 kg painavalla komponentilla hinnoitellaan osasta 31 ja yli 0,5 kg painavan komponentin asennus hinnoitellaan osasta 24 ja kytkennät osasta 25.
- 03** Yli 63 A:n turva- tai vastaavan kytkimen asennus hinnoitellaan osasta 23 ja kytkentä osasta 25.
- 04** Kiinnitettävällä tai kiinnittämättä asennettavalla kojeella tarkoitetaan kojetta, jonka urakkaryhmä asentaa käyttöpaikalleen ja liittää sähköverkkoon.
- Jos laitteen liittäminen suoritetaan pistotulpalla tai vastaavalla, maksetaan tästä työstä taulukon 2420 rivi 13 sarake 1 mukainen hinta.
- Alle 0,5 kg painavan pistotulppaliitäntäisen pöytäkojeen asennus, jolta ei vaadita sähköturvallisuuskokeilua, hinnoitellaan 2420.13.1 mukaisesti.
- 05** Kiinnitetyllä tai vapaasti seisovalla kojeella tarkoitetaan kojetta, joka on asennettu käyttöpaikalleen jonkun muun kuin urakkaryhmän toimesta ja jonka liittäminen sähköverkkoon on määrätty urakkaryhmän tehtäväksi.
- 06** Kiinnitetyn tai vapaasti seisovan kojeen asennushinta määräytyy siihen liitettävien johtojen lukumäärän mukaan.
- 07** Taulukon 2410 hintoihin on sisällytetty seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- sulakkeet varusteineen
 - kytkentätilojen kansien avaaminen ja/tai sulkeminen enintään 4 kiinnityskohdan osalta kytkentäosan liuskojen irrotus ja/tai siirto
- Lisäkiinnityskohdat hinnoitellaan taulukosta 2410 riviltä 22 sarake 1
- 08** Ex-kojeiden hinnoittelu sovitaan paikallisesti (työnantaja / kärkimies)
- 09** Mikäli koje kiinnitetään erilliseen ripustus- tai seinätelineeseen muodostavat koje ja teline laitekokoaisuuden, jonka kiinnityksestä maksetaan näiden yhteisten kiinnityskohtien lukumäärän ja painon mukaan
- 10** Tapettityyppisten lämmityselementtien asennus hinnoitellaan taulukosta 2430.
- 11** Antenni, masto- ja jalkaputken hinnoittelu sovitaan tapauskohtaisesti. (työnantaja/kärkimies).
- 12** Maadoituksiin liittyvät työt hinnoitellaan taulukosta 2441.
- 13** Kosketinkiskon asennus ja siihen liittyvät työt hinnoitellaan taulukosta 2451.

2410	KIINNITETTÄVÄT TAI KIINNITTÄMÄTTÄ ASENETTAVAT KOJEET			
		1 Puu	2 Kivi Metalli	3 Kiinnit- tämättä
	Kojeen kiinnityskohtien lukumäärä 1-4 €/kpl			
11	Paino enintään 3 kg	2,36	3,34	1,77
12	Paino enintään 6 kg	3,54	4,91	2,36
13	Paino enintään 12 kg	4,52	7,07	3,54
	€/kpl tai kg	1		
21	Ylittävän painon lisähinta alkavaa 5 kg kohti	1,57		
22	Ylimenevät kiinnityskohdat	1,18		

2420 KIINNITETTYJEN TAI VAPAASTI SEISOVIEN KOJEIDEN ASENNUS			
	€/kpl	1	
11	Ensimmäinen johto	2,95	
12	Seuraavat johdot	1,67	
13	Pistotulppaliitäntäinen koje	0,98	
14	Koje suljetussa konetilassa, lisähinta	1,96	
2430 TAPETTITYYPPISTEN LÄMMITYSELEMENTTIEN ASENNUS			
	€/m²	1	
11	Elementin asennus alkavaa m ² kohti Asennushintaan sisältyy kattoelementin liitosjohdon asennus. Lämmityselementin erityismittaus ja merkinnät pöytäkirjaan hinnoitellaan taulukosta 3110 riviltä 28.	3,54	
2440 MAADOITUKSET JA POTENTIAALIN TASAUKSET			
01	Maadoitukseen liittyvät työt hinnoitellaan tästä taulukosta ja kytkennät osasta 25.		
02	Maadoituskiskon asennus hinnoitellaan taulukosta 2410 ja kytkentä osasta 25.		
03	Rivin 13 hintaan sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet: - hitsaamalla - porakärkiruuvilla - poraamalla - tarvittava mekaaninen puhdistus - kierteistämällä		
04	Maadoitusjohdon liittämistä laitteeseen, kojeeseen tai rakenteeseen kutsutaan maadoituspisteeksi. Muotoiltavan, tehdasvalmisteisen liittimen tai maadoituspisteen ollessa kytkentäkelpoinen ei rivin 13 hintaa makseta.		
05	Maadoituselektrodien ja – tankojen hinnoittelu työkohteessa hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).		
2441 Maadoitukset			
	€/kpl	1	
11	Tehdasvalmisteisen maadoitusliittimen asennus	1,18	
12	Maadoitusliittimen muotoilu ja asennus	3,54	
13	Maadoituspiste	2,95	
2450 KOSKETINKISKO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASENNUKSET			
01	Kosketinkiskon metrimäärä lasketaan syöttöraasiakohtaisesti alkavaa kahta metriä kohti.		
02	Kosketinkiskoasennusten yhteydessä suoritettavat kytkennät hinnoitellaan osasta 25.		
03	COMBI-tyyppiset yhdistelmäkiskot hinnoitellaan tästä osasta.		
2451 KOSKETINKISKO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASENNUKSET			
	€/kpl	1	2
		Puu	Kivi Metalli
11	Kiskon asennus alkavaa 2 m kohti	7,86	8,84
12	Yhdistelmäkiskon asennus alkavaa 2 m kohti	8,84	9,82
13	Ripustus alkavaa 1,5 m kohti	1,96	2,36
14	Kiskon katkaisu	2,36	

OSA 25 KESKUSTEN JA KOJEIDEN KYTKENTÄ**2501 Yleistä**

- 01** Tämän osan hintoja käytetään kytkettäessä osan 23 ja 24 mukaisia keskuksia, kojeita ja laitteita, joista ei ole mainintaa tämän hinnoittelun muissa osissa.
- 02** Kytkehintä sisältää seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- johdon pujotus yhden tiivisteiden läpi
- johdonpään avaus
- kytkentäkuntoon saattamisen ja/tai kytkennän suorittamisen
- kytkehintä maksetaan myös kytkemättömiltä johdinpäiltä
- Tapauksissa, joissa johto pujotetaan kahden erillisen tiivisteiden kautta sovitaan lisääntyneen työsuorituksen hinnoittelu tapauskohtaisesti (työnantaja/ kärkeimies).
- 03** Taulukoiden hinnat edellyttävät johdinkohtaisia kytkentäpiirustuksia. Ns. vakiokytkennät, kuten esimerkiksi kontaktorin ohjaus yhdestä kauko-ohjauspisteestä, valaistuksen ohjauskojeet ja suunnanvaihto- ja tähtikolmiokytkennät kuuluvat taulukon hintoihin.
- 04** Lisähinta erillisestä liittimestä maksetaan seuraavissa tapauksissa:
- alle 1,5 mm² johdinpäälle, johon suoritetaan kuorinta ja/ tai liittimen puristaminen työkalua käyttäen
- vähintään 1,5 mm² johdinpäälle, johon suoritetaan johdinpään liittimen puristaminen työkalua käyttäen
- 05** MCMK ja armeerattujen tai vastaavien johtojen N- ja/tai PE- tai vastaavien johtimien valmistus kytkentäkuntoon on sisällytetty taulukon 2510 sarakkeen 3 hintoihin.
- 06** Pari- tai johdinkohtaisesti suojattujen- tai vahajohtojen kytkennät hinnoitellaan taulukon 2510 sarakkeesta 3.
- 07** Juottamalla suoritettavat kytkennät hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkeimies).
- 08** Taulukolla 2512 hinnoitellaan alle 1 mm² johdinpölkkipintaisten johtimien ja johtojen verkostokytkennät jako-, kojerasiassa, tuppijatkoksissa tai kytkentätelineissä. Tuppijatkoksen sulkeminen ja kiinnittäminen alustaan kuuluu asennushintaan.
Erilaisten kytkentätelineiden kokoaminen ja kiinnittäminen alustaan hinnoitellaan osasta 24.
- 09** Taulukoiden 2310 ja 2320 tarkoittamissa keskuksissa kytkennän osatyösuoritus sisältää seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- keskuksen kannen/oven aukaisu johdon sisään pujottamisen mahdollistamiseksi
- kaapeleiden pujottaminen keskuksen sisään tiivisteiden läpi johdon ulkovaippa kuorien tai kuorimat-
ta
- Työ hinnoitellaan seuraavasti:
- 1 Muun kuin urakkaryhmän kiinnittäminen keskus
- ensimmäinen johto 2320.11.1
- Seuraavat johdot taulukosta 2510 ko. johtotyyppin mukaiselta riviltä kerrointa 0,5 käyttäen
- 2 Urakkaryhmän kiinnittäminen keskus
- Keskuksen asennushinta taulukko 2310 mukaan
- Johdon kytkentä taulukosta 2510 ko. johtotyyppin mukaiselta riviltä kerrointa 0,5 käyttäen
- 10** Avattavan johdon pään pituus määräytyy pisimmän johtimen mukaan.
- 11** Kytkeintyöt hinnoitellaan taulukosta 2510 todellisten poikkipintojen mukaan.
- 12** MLJM-, MLJRM-, MJAM- ja FRHF tyyppisten johtojen kytkentä hinnoitellaan sarakkeelta 3.
- 13** C-liittimen asennus
- 2 x kytkentähinta kytkettävän johdinkoon mukaan
- erillinen liitin suuremman liitettävän johtimen mukaan (jos liitettävät eri kokoa)

2510 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN KYTKENTÄ

Johdinpoikkipinta mm ²	€/johdin	1	2	3	4
		Johtimet	Johdot	MCMK, armeeratut tai vast.	Erillinen liitin
					€/liitin
11	enintään 1,0	0,24	0,29	0,33	0,15
12	enintään 1,5	0,49	0,79	1,38	0,28
13	enintään 2,5	0,59	0,88	1,57	0,32
14	enintään 6	0,75	1,02	1,87	0,41
15	enintään 16	1,02	1,49	2,36	0,56
16	enintään 35	1,69	2,26	3,14	0,76
17	enintään 70	2,28	2,95	4,03	1,30
18	enintään 120	2,95	3,63	5,11	1,84
19	enintään 185	3,65	4,34	5,99	2,59
20	enintään 300	5,38	6,07	8,05	3,24
21	enintään 500	8,05	8,31	9,04	4,11
22	enintään 800	12,89	13,18	13,36	6,27

2511 OSAKYTKENNÄT k = 0,5

Taulukko 2510 rivit 11 - 22 ja sarakkeet 1-3

2512 VERKOSTOKYTKENTÄ

Johdinpäiden summa	1	2
	Johdot	Pari- tai johdinkohtai- sesti suojatut
11 enint. 25	4,91	7,46
12 " 50	9,43	13,95
13 " 100	16,70	24,75
14 " 150	23,97	35,56
15 " 200	29,47	43,81
16 Alkavalta 10 päältä	1,57	2,36
21 Erillinen liitin	1	
€/kpl	0,14	

2513 KYTKENTÖIHIN LIITTYVIÄ LISÄTÖITÄ

€/kpl	1
11 Teräsnauhasuojattujen maa- ja vesistöjohtojen pään käsittelylisä alle 1,5 mm ² johdoille	2,67
12 Palmikkosukan käsittelylisä alle 1,5 mm ² johdoille	1,77
13 Antennihaaran kytkentä liittimellä tai ilman	1,38
14 Johtimien tai johdinryhmien sukitus tai teippaus alkavaa 50 cm kohti	0,88
15 Avattavan johdonpään pituuden ollessa yli 100 cm, maksetaan lisähintaa kutakin alkavaa 50 cm kohti	0,98

2520 ALLE 1 kV:N PÄÄTTEET JA JATKOT

01	Taulukon töiden yhteydessä esiintyvät kytkentätöitä hinnoitellaan osasta 25.
02	Tapauksissa, joissa jatkos tai haaroitus suoritetaan rasiassa tapahtuu hinnoittelu seuraavasti; Rasian asennus ja kytkentä osasta 28 huomautuksineen sekä valumuovin kaato tästä taulukosta.
03	Lämmitysjohtojen jatkot ja päätteet hinnoitellaan taulukon 2521 riviltä 11 ja kytkentä taulukon 2510 riviltä 12.

2521 KUTISTE- JA VALUMUOVIPÄÄTTEET SEKÄ JATKOT

		1	2	3
		Monijohtimiset		1-johtimiset
		Pääte	Jatko	
11	Enintään 4 mm ²	4,34	5,79	0,58
12	Enintään 16 mm ²	8,67	11,57	0,86
13	Enintään 35 mm ²	14,46	18,80	1,16
14	Enintään 95 mm ²	20,24	26,03	1,44
15	Enintään 185 mm ²	28,92	37,59	1,74
16	Enintään 300 mm ²	34,70	43,37	2,02
17	Enintään 800 mm ²	60,90	64,83	2,95
Valumuovin kaataminen päätteeseen tai jatkoon				
€/kpl		1		
21	enintään 35 mm ²	4,34		
22	enintään 95 mm ²	8,67		
23	enintään 300 mm ²	17,35		
24	Valmistautumislisä:	7,23		
Ensimmäiselle päätteelle tai -jatkolle työn suorituspaikka tai työkertaa kohti				

OSA 26 PUTKITUS JA SIIHEN LIITTYVIÄ TÖITÄ

2601 Yleistä

- 01** Putken asennushintaan sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet:
 - elementtiliitos
 - putkitussuunnan merkkkaus
 - putken katkaisu, jatkaminen ja taivutus
 - asennustavan mukainen kiinnitys alustaan
 - tehdasvalmisteisten kaarien asennus (kaaret työryhmän käytettävissä)
- 02** Jos elementtien putkityö suoritetaan työmaalla käytetään taulukon 2610 hintoja.
- 03** Suoritettaessa putkitusta metallimuottiin reiät poraten hinnoitellaan työ taulukon 2610 sarakkeesta 5.
- 04** Suojaputkella tarkoitetaan putkea, jonka tehtävänä on johdon suojaus mekaanista kolhiutumista vastaan. Putkenpäätteet sisältyvät asennushintaan. Mikäli putki asennetaan siten, että se osittain alittaa 1,5 m:n korkeuden lattia- tai kulkutasosta lukien, lasketaan se suojaputkeksi.
- 05** Lämpivientiputkella tarkoitetaan erillistä putkea, jonka tehtävänä on toimia johtotienä tai suojaputkena asennuksen lävistäessä seinän, palkin tms. rakenteen. Putkitus hyllyltä kojeelle tai laitteelle lasketaan suojaputkeksi.
- 06** Putkien asentaminen muurattaviin- (tiilen sisään), hirsiseiniin, paikalla tehtyihin roiloihin, onteloihin, onteloiden väliin, kuorilaattoihin sekä alakattojen yläpuolisiin rakenteisiin ”proppaamalla” tai ampumalla ja pinta-asennukset puuhun tai hyllylle hinnoitellaan taulukosta 2610 sarakkeesta 2. Roilojen piirtäminen kuuluu em. taulukon hintoihin.
- 07** Johtotiet, jotka ovat lista-asennustyyppisiä hinnoitellaan taulukon 2620 mukaisesti. Johtotiet, joiden suurin leveys on yli 70 mm tai suurin korkeus yli 25 mm tai ovat metallirakenteisia hinnoitellaan ne osasta 30.
- 08** Tämän osan hintoihin ei kuulu mm. liikuntasauvojen poikkeavat asennustavat, erilaisten kosteussulkujen asentaminen, erilaisten varauksien teko rakenteisiin putkitusta varten, yms.
- 09** Putkitettaessa metalliputkea, joka vaatii taivutuksen erityisellä putkentaivuttajalla (ei koske jouta eikä kouraa) ja kierteelliset metalliputket hinnoitellaan ne kokonsa nähden seuraavalta riviltä.
- 10** Holvien tai tms. lävitse asennettavat tehdasvalmisteiset kaaret, joita ei jatketa normaaliin putkitukseen, hinnoitellaan ne 2610.21.1 mukaan.
- 11** Asennettaessa putkea Ako-elementtiin, hinnoitellaan se taulukosta 2610 sarakkeesta 2 ao. riviltä.

2610

	Putken ulkohalkaisija €/m	1	2	3
		Pinta-asennukset		Kivi tai Metalli
		Uppo	Muuratut, Roilotut, hirren sisään, ontelot, kuorilaatat, alaslasketut katot, puu tai hylly	
11	Enintään 21 mm	0,50	0,73	1,28
12	Enintään 28 mm	0,65	0,94	1,43
13	Enintään 45 mm	1,10	1,67	1,96
14	Enintään 70 mm	1,36	2,04	2,36
15	Enintään 150 mm	1,61	2,42	3,34
	€/kpl	1		
21	Suoja- tai läpivientiputkilisä siirtymäkappale	1,18		
22	Uralista tai vastaava	0,39		

2620 LISTA-ASENNUKSET

01 | Lista-asennus hinnoitellaan taulukosta 2610. Rivin valinta suoritetaan listan poikki-leikkauksen suurimman sivun mukaisesti ja asennusalusta sarakkeelta 2 tai 3.

OSA 27 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS

2701 Yleistä

- 01** Monijohtimisille (yli 5 johdinta) ja alle 1,5 mm² johdoille on laadittu vertailutaulukko tämän hinnoittelun loppuun.
Laattajohto alle 1,5 mm², hinnoitellaan 0,8 x suurin ulkohalkaisija.
- 02** Käytettäessä koneellista vetovälinettä on siitä sovittava paikallisesti (työnantaja/kärkimies).
- 03** Ennen johdon vetoa on työnantajan toimitettava johdonvetoluettelo tai ryhmänumeroidut tasokuvat tai annettava muu määräys johdon tai johtimien koosta ja määrästä.
- 04** Sarakkeesta 1 hinnoitellaan kahden tai useamman johtimen asennus putkeen yhtenä työsuorituksena.
- 05** Seuraavat asennustavat hinnoitellaan taulukosta 2710 ja sarakkeesta 5 sekä ao. riviltä:
- sitomalla betonirautoihin
- vajjerille kiinnitetyt
- vajjerikiinnitteiset
-
- 06** Seuraava asennustapa hinnoitellaan taulukosta 2710 ja sarakkeesta 8 sekä ao. riviltä liimaamalla alustaan.
- 07** Asennettaessa vetovälineeksi muita kuin johtimia hinnoitellaan ne taulukon 2710 riviltä 11 sarakkeesta 3.
- 08** Liitosjohdon asennus hinnoitellaan taulukon 2710 sarakkeesta 2.
- 09** Asennettaessa johtoja joissa on äärijohtimien lisäksi ohjausjohtimia, hinnoitellaan ne äärijohtimien poikkipinnan mukaisesti.
- 10** Lämmityskaapelin asennus asennuslistaan hinnoitellaan taulukosta 2710 sarake 6 ao. riviltä. Hinta sisältää asennuslistan asennuksen.
- 11** Lämmityskaapelin eristysmittaukset ja merkinnät pöytäkirjaan hinnoitellaan taulukosta 3110 riviltä 28.

2710 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS

Johdinpoikkipinta /mm ² enintään	1		2		3		4		5		6		7		8	
	Uppoasennukset		Maahan		Putkeen, Putketon, Onteloon ja Kanaaliin		Oikaistuna		Kiinnitettynä		Kiinnitettynä määrätäisyydelle		Pinta-asennukset			
	Johtimien asennus Putkeen ja Onteloon												Puu	Kivi Metalli		
11	2,5 mm ²	0,08	0,21	0,47	0,34	0,67	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83	0,83	1,28		
12	6 mm ²	0,12	0,29	0,59	0,45	0,81	0,98	0,98	0,81	0,98	0,98	1,02	1,02	1,41		
13	16 mm ²	0,18	0,29	0,69	0,50	0,92	1,18	1,18	0,92	1,18	1,18	1,24	1,24	1,67		
14	35 mm ²	0,26	0,54	0,86	0,72	1,32	1,51	1,51	1,32	1,51	1,51	1,58	1,58	2,16		
15	70 mm ²	0,32	0,65	0,97	0,90	1,51	1,77	1,77	1,51	1,77	1,77	2,01	2,01	2,90		
16	120 mm ²	0,45	0,90	1,24	1,24	1,92	2,30	2,30	1,92	2,30	2,30	2,78	2,78	4,04		
17	185 mm ²		1,13	1,36	1,36	2,49	2,98	2,98	2,49	2,98	2,98	3,46	3,46	4,79		
18	300 mm ²		1,36	1,58	1,58	2,11	3,89	3,89	3,16	3,89	3,89	4,13	4,13	5,69		
19	800 mm ²		1,58	2,03	2,03	2,86	5,47	5,47	4,18	5,47	5,47	5,72	5,72	7,23		

2715 JOHTOJEN TAI JOHTIMIEN VETO TOISTEN ASENTAMIIN PUTKIIN

Johdinpoikkipinta/mm ² enintään	1		2	
	Johtimien asennus Putkeen/ Onteloon		Johdon tai johtimien asennus Putkeen	
11	2,5 mm ²	0,10	0,61	0,61
12	6 mm ²	0,15	0,77	0,77
13	16 mm ²	0,23	0,89	0,89
14	35 mm ²	0,31	1,02	1,02
15	70 mm ²	0,38	1,15	1,15
16	120 mm ²	0,51	1,40	1,40
17	185 mm ²		1,53	1,53
18	300 mm ²		1,79	1,79
19	800 mm ²		2,30	2,30

OSA 28 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN KOJE- TAI JAKORASIOIDEN, PISTOLIITTIMIEN JA HAAROITUSRASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

2801 Yleistä

- 01** Suoritettaessa ainoastaan kojerasian asennus hinnoitellaan se taulukosta 2811 ja jakorasian vastaavasti taulukosta 2821.
- 02** Suoritettaessa ainoastaan rasiakojeen kiinnitys ja/tai kytkentä hinnoitellaan se taulukosta 2811 ja vastaavasti jakorasiat taulukosta 2821.
- 03** Järjestelmien säätö ja kokeilu hinnoitellaan paikallisesti (työnantaja / kärkimies).
- 04** Lisähinta rasian asennuksesta maksetaan taulukosta 2830 riviltä 13 seuraavissa tapauksissa:
- rasian asennus lattiakoteloon
- hirren tai muurauksen sisään
- sovitus laatoitukseen
- roilotukseen
- 05** Asennushintoihin sisältyvät kytkennät taulukoissa määritellyillä tavoilla.
- 06** Mikäli taulukoihin 2811 tai 2821 kohteeseen joudutaan suorittamaan hintoihin sisältymättömiä töitä, työ hinnoitellaan muista taulukoista. Esim. sukitus ja liittimet (työkalulla puristettava).
- 07** Tämän osan mukaan hinnoiteltavan kojeen tai laitteen varustaminen muilla kuin kojeen tai laitteen mukana tulleilla osilla, (esim. tiivistenipat) hinnoitellaan kyseiset osat osasta 31.
- 08** Suoritettaessa rasian asennus metallimuottiin reijät poraten, hinnoitellaan työ taulukon 2811 tai 2821 sarakkeesta 2 ao. riviltä.
- 09** Taulukon 2811.3.4.5 samoin kuin taulukon 2821.3 sarakkeilta hinnoitellaan valmiit rasiakokonaisuudet.

2810 UPOTETTAVIEN RASIOIDEN, RASIAKOJEIDEN, PISTOLIITTIMIEN TAI VASTAAVIEN PINNALLISTEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

Yleistä

- 01** Tästä taulukosta hinnoitellaan uppo- sekä pinta-asennuksien rasiat ja kalusteet, jotka painavat enintään 0,5 kg ja joiden nimellisjännite on enintään 250 V. Poikkeustapauksena on voima-, ripapistorasiat ja pistoliittimet (16 A / 400 V), jotka hinnoitellaan tämän taulukon mukaan.
- 02** Taulukon hintoihin sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- rasian asennus nysineen
- rasiakojeen kiinnitys ja/tai kytkentä
- korotusrengas/-renkaat ruuvein
- korotusruuvit
- rasiatuki/-tuet
- peitelevy
- enintään neljän kojeen mukana tulevan osan irroitus ja/tai kiinnitys
- 03** Suurempien johdinpoikkipintojen hinnoittelu suoritetaan seuraavasti;
Kytkeä osasta 25 ja rasian asennus taulukosta 2811 riviltä 11 ao. sarakkeesta.
- 04** Asennushintaan sisältyy enintään kuuden johtimen kytkentä.
Ylimenevät johdinpäät hinnoitellaan riviltä 21.
- 05** Mikäli ilmaisimen panostamista ei voida suorittaa yhtäjaksoisena työsuorituksena kojeen asennuksen yhteydessä, sovitaan siitä paikallisesti (työnantaja / kärkimies).
- 06** Pisto- tai jatkopistotulpan asennus johtoon hinnoitellaan taulukon 2811 rivin 23 tai rivin 24 mukaisesti.

2811 UPUTETTAVIEN RASIOIDEN, RASIAKOJEIDEN TAI VASTAAVIEN PINNALLISTEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ		1	2	3	4	5
€/kpl		Uppo/ Puu	Kivi Metall	Rasiakojeen asennus painamalla ja johtimien kytkentä	Rasiakojeen asennus painamalla ja kytkentä pistoliittimellä	Rasiakojeen asennus painamalla tai pistoliittimien yhdistäminen
11	1,5 mm ² asti	3,64	4,50	2,57	1,82	0,86
12	2,5 mm ²	4,50	5,13	2,78	1,82	0,86
€/kpl		1				
21	Ylimenevät johdinpäät	0,53				
22	Ylimenevät osat	0,43				
23	Yksivaiheinen pistoliitin	3,46				
24	Kolmivaiheinen pistoliitin	5,37				

2815 ATK JÄRJESTELMÄN ASENNUS JA / TAI KYTKENTÄ

Yleistä

01	Tästä taulukosta hinnoitellaan ATK järjestelmän asennus ristikytkennästä rasialle (RJ 45).
02	Taulukon hintoihin sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet: <ul style="list-style-type: none"> - rasiain asennus nysineen - rasiakojeen kiinnitys ja/tai kytkentä - korotusruuvit - korotusrenkas/-renkaat ruuvein - rasiatuki/-tuet - enintään neljän kojeen mukana tulevan osan irroitus ja/tai kiinnitys - paneelin ja rasiain välisen kaapelin asennus - paneelipään kytkentä (rasialle lähtevä kaapeli) - valmiiden nimiketarrojen asennus - peitelevy
03	Taulukon tarkoittama piste on yksi- tai kaksiosainen rasia.
04	Hinnat on laskettu cat 5 - cat 7 kaapeli- ja liittintyyppien mukaan
05	Mikäli uudempien kategorioiden työmäärä lisääntyy, lisähinnasta sovitaan paikallisesti (työnantaja / kärkimies).
06	Mittaus ei kuulu hintoihin
07	Mikäli yrityksen (yksikön) ammattitaito tai työvoiman kapasiteettitilanne edellyttää, työ voidaan teettää ulkopuolisen hankintana

2816 ATK PISTEEN ASENNUS

€/kpl		1	2	3	4
		Ensimmäiset 100 rasiaa	101 – 300	301 – 500	yli 500
11	Suojaamaton	26,00	24,00	22,00	20,00
12	Suojattu	29,00	27,00	25,00	23,00

2820 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN JAKORASIOIDEN HAAROITUSRASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ**Yleistä**

- 01** Tästä osasta hinnoitellaan uppo- ja pintajakorasioiden kiinnitys ja kytkentä. Alle 1mm² johdinpoikkipintaisten johtimien verkostokytkentä hinnoitellaan taulukosta 2512 ja rasian asennus taulukosta 2821 riviltä 11 ja ao. sarakkeesta.
- 02** Suurempien johdinpoikkipintojen hinnoittelu suoritetaan seuraavasti: Kytkentä osasta 25 ja rasian asennus taulukosta 2821 riviltä 11 ja ao. sarakkeesta.
- 03** Taulukon hintoihin sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- rasian asennus nysineen
 - haarojen liittäminen rasiaan
 - rasiankansi
 - korotusrenkas/-renkaat ruuvein
 - rasiatuki/tuet
 - enintään 25:n johdinpään kytkentä
 - ylimenevät johdinpäät hinnoitellaan riviltä 21
- 04** Kattopistorasiat tai vastaavat kojeet, jotka asennetaan kytketyn jako- tai kojerasian päälle hinnoitellaan taulukosta 2811 kytketyn rasian lisäksi.

2821 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN JAKORASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

	€/kpl	1	2	3
		Uppo/ Puu	Kivi Metalli	Haaroitusrasia (kiinnitettyinä) kytkentä pistoliit-timillä
11	1,0-1,5 mm ²	6,21	7,28	3,53
12	2,5 mm ²	7,28	8,35	3,53
13	6,0 mm ²	8,57	9,64	
	€/kpl	1		
21	Ylimenevät johtimet	0,53		

2830 TAULUKOIHIN 2811 JA 2821 LIITTYVIÄ LISÄTÖITÄ

	€/kpl	1
11	MCMK:n MLJM, MLJRM, MJAM ja FRHF tai vastaavien johtojen ja johdinpäiden valmistaminen kytkentäkuuntoon	2,91
12	Palmikkosukan käsittelylisä	1,93
13	Rasiaa varten asennettava varaus tai rasian asennuksen lisähinta taulukon 2801 rivin 04 mukaan	1,60
14	Liitöntäkannen asennus, maksetaan vain asennustavan muuttuessa. Hinta sisältää mahdollisen vedonpoiston.	1,40
15	Paloilmaisimen koodaus	1,29

OSA 29 VALAISIMIEN ASENNUS

2901 Yleistä

- 01** Valaisimen asennushintaan kuuluu seuraavat mahdolliset työvaiheet:
- valaisimen paikalleen asennus
 - ryhmäjohton kytkentä
 - lamppujen tai loisteputkien asennus
 - enintään neljän valaisimen mukana tulevan osan irroitus ja/tai kiinnitys
 - osien kiinnitystarvikkeet
 - kokoamisessa tarvittavat ruuvit
 - mutterit ja aluslevyt
 - sulikkeet
- 02** Valaisimen asennushinnan perusteena on valaisimen paino ja suurimman sivun pituus. Suurimmalla sivun pituudella tarkoitetaan valaisimen heijastinkotelon tai itse valaisinkokonaisuuden suurinta sivupituutta tai pyöreän valaisimen halkaisijaa. Valaisimen ripustimia ei huomioida pituutta määrittäessä. Valaisimen painona käytetään valmistajan ilmoittamaa painoa.
- 03** Valaisin toimitetaan koottuna kiinnitys- ja kytkentäkelpoisena kokonaisuutena. Tämä edellyttää, ettei työmaalla tarvitse suorittaa valaisimen sisäisiä johdotuksia, porauksia tai vastaavia toimenpiteitä valaisimen saattamiseksi asennuskuntoon. Mikäli tällaisia töitä joudutaan suorittamaan on niistä tapauskohtaisesti sovittava (työnantaja/kärkimies).
- 04** Valaisimeen liittyvät muut kuin ryhmäjohton kytkennät osasta 25.
- 05** Erikoisritilä, joka ylittää valaisimen ulkomitat hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).
- 06** Kiinnitettäessä valaisin valaisinripustuskiskoon tai vastaavaan ilman porauksia hinnoitellaan työ sarakkeen puu mukaisesti.
- 07** Sarakkeesta 3 hinnoitellaan valaisimen asennus, joka asennetaan nostamalla paikalleen. Valaisimen kytkentä verkkoon voidaan suorittaa joko puolikiinteästi tai pistotulpalla. Tämän sarakkeen mukaan hinnoitellaan myös kosketinkiskoon virranottolaitteen välityksellä kytkettävä valaisin.
- 08** Mikäli valaisinjono (ramppi) toimitetaan työmaalle valmiina elementtinä, määräytyy asennushinta elementin pituuden ja painon mukaan.
- 09** Jos valaisinjono (ramppi) kootaan työmaalla erillisistä valaisimista ennen sen paikoilleen asennusta muodostetaan asennushinta kuten erillisten valaisinten asennuksesta.
- 10** Rakenteeseen upotetun valaisimen asennuksesta maksetaan upotuslisä, jos paikalleen asennus suoritetaan upotusaukkoon.
- 11** Mikäli valaisimessa oleva johdinaiho joudutaan avaamaan poraten, hinnoitellaan työ osasta 31.
- 12** Erillisurakkana suoritettava aluevalaistusasennus hinnoitellaan paikallisesti (työnantaja / kärkimies).
- 13** Pylvään asennushintaan sisältyy siirron valvonta asennuspaikalle, betonijalustaan tehtävien johtoaukkojen teon valvonta sekä johdon paikalleen sovitus pylvään noston aikana.
- 14** Pylvään pituudella tarkoitetaan valmistajan ilmoittamaa pylvään kokonaispituutta.
- 15** Pylväässä suoritettavasta johdonvedosta maksetaan osan 27 mukaisesti. Kytkentätilan kalusteiden kiinnitys hinnoitellaan osasta 24 ja kytkentä osasta 25.

OSA 30 JOHTOTEIDEN ASENNUKSET**3001 Yleistä**

01	Tämän osan mukaan hinnoitellaan johtohyllyjen, valaisinripustuskiskojen, johto- ja pistorasiakanavien asennus.
02	Työnantajalla ja työryhmällä on neuvotteluelvoite sen selvittämiseksi onko työryhmällä työn laajuuden sekä aikataulun vuoksi mahdollisuus suorittaa johtoteiden asennustyöt.
03	Elleivät erityiset syyt muuta vaadi (kts. sopimus ulkopuolisen työvoiman käytöstä), sisältyvät johtoteiden asennukset urakkaan työkohteessa, joissa johtoteiden yhteismäärä on enintään 1500 metriä.
04	Metrihinnat lasketaan johtoteiden keskilinjaa pitkin.
05	Asennushintoihin sisältyvät valmisosien kokoamiset, tarpeelliset kiinnitykset ja katkaisut valmiiseen käyttökuntoon saatettuna.

3010 JOHTOTEIDEN ASENNUS

	€/m	1	2	3
		1 – 200 m	201 – 800 m	801-1500 m
11	Johtohyllyn asennus	4,52	3,54	3,14
12	Valaisinripustuskiskon asennus	3,14	2,75	2,16
13	Johtokanavan asennus	4,32	3,93	3,34
	€/kpl tai m			1
19	Johtokanavan kannen asennus (m)			0,39
20	Rakennettava haaroitus- tai suunnanmuutos tai valmiin johtokanava kulman asennus tai sen sijaan rakennettava suunnan muutos. (kpl)			3,14
21	Kojeasennuslevyn asennus (kpl)			1,28
22	Suojalevyn asennus hyllyihin (kpl)			6,88
23	Pohjalevyn asennus hyllyihin alkavaa 2 m kohden			0,98
24	Peitesäle, väliseinä, suojalevy johtokanaviin (m)			0,69
25	Johtoaukon teko kanavaan (kpl)			1,96
26	Johtokanavan kaulus tai äänieristyspalan asennus			0,39
27	Erillinen rasian pohjalista (kpl)			0,73
28	Lattiakotelo (kpl)			5,89

OSA 31 HINNOITTELUN TÄYDENNYSOSA**3101 Yleistä**

- 01** Tämän hinnoittelun osien 23-30 taulukoissa esiintyvien asennuksien lisä-, korjaus-, muutos- ja täydennystyöt hinnoitellaan tästä taulukosta, ellei niitä ole jo sisällytetty ko. taulukoiden hintoihin.
- 02** Porauksien ainevahvuus on enintään 3 mm. Rivin 11 poraushinta sisältää mahdollisen kierteistykseen.

3110	TÄYDENNYSHINNAT	1
	€/kpl	
11	Reiän halkaisija enintään 10 mm	0,69
12	- " - 30 mm	1,18
13	- " - 40 mm	1,38
21	Mittaamalla suoritettu porattavan reiän paikan mittausta (ontelot ja palkit)	0,39
22	Laippa-aihion aukaisu III- aukkoon asti	0,98
23	Laipan tai päätelaipan irroitus ja/tai kiinnitys	2,95
24	Kierteiseen tai vastamutterilla asennettava tiiviste, laajennus-/ supistusmuhi, letkuliitin yms. kiinnitys tai irroitus	0,79
25	Painamalla paikoilleen asennettava kalvo- tai kumitiiviste	0,49
26	Lämpöreleen vaihto kytkentöineen	7,86
27	Lämpöreleen perussäätö	2,95
28	Ilmoitus moottoreiden ylivirtasuojauksesta - taulukon edellyttämien mittausten suoritus - taulukkorivin täyttö	3,54
29	Aika-, vika- tai valvontaelimen perussäätö. Hinta sisältää kaksi säätöä/koje tai laite (esim. kahden piirin ohjelmointi)	2,95
30	Elementtiin valmiiksi asennetun pisteen toiminnan tarkistaminen ja mahdollisen vian ilmoittaminen	2,36
31	Kiuaskivien ladonta alkavaa 9 kW kohden	2,95
32	Kiukaan termostaatin siirto tai kätisyyden vaihto	4,91
33	Termostaatin kapillaariputken ja tuntoelimen asennus	3,54
34	Erillinen koukku rakenteeseen	0,79
35	Kalusteliitin, kytkentärima tai riviliitin	0,39
36	Sulakekaapin, -hyllyn tai piirustuskotelon asennus varusteineen	4,91
37	Keskuksen, laitteen tai kojeen täydentäminen alle 0,5 kg:n painavalla irrallisella komponentilla. Painamalla paikalleen tai kahta kiinnitys kohtaa kohden valmiisiin kiinnityskohtiin kiinnittäminen työkalua käyttäen tai ilman työkalua	0,39
38	Vedonpoiston teko nippusiteellä	0,26
39	Vedonpoiston teko kiinnikkeellä	0,53
40	Vedonpoistajan kiristys (esim. liesijohdon vedonpoisto)	0,53
41	Rasian reikä levyseinään	1,38

3120 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN SEKÄ KESKUSTEN JA KOJEIDEN MERKITSEMINEN JA VARUSTAMINEN TUNNUKSILLA

01	Valmiilla tunnuksella tarkoitetaan tunnusta, joka voidaan asentaa kertatyösuorituksena. Erilliselle merkkirungolle koottavan tunnuksen valmistaminen kokonaisuudeksi hinnoitellaan rivin 11 mukaan.
02	Mikäli tunnusta asennettaessa joudutaan kytkentä avaamaan ja uudelleen kytkemään maksetaan toinen kytkentähinta.

3121 JOHTOJEN TAI JOHTIMIEN SEKÄ KESKUSTEN TAI KOJEIDEN MERKITSEMINEN TAI VARUSTAMINEN TUNNUKSILLA

	1
11	€/kpl tai m
11	Koottavan tunnuksen kokoaminen alkavaa neljää merkkiä kohden 0,49
12	Valmiin johtimen tai johdon tunnuksen asentaminen (€/kpl) 0,49
13	Tunnuksen valmistaminen (€/kpl) 0,49
14	Maakaapelin tunnusnauha asentaminen (€/m) 0,12
15	Muovisen suojakourun asentaminen (€/m) 0,26
	Koje- ja laitekilvet
16	Valmiin tunnuksen asentaminen ruuveilla tai niiteillä (€/kpl) 1,18
17	Valmiin tunnuksen asentaminen liimattuna tai tarralla (€/kpl) 0,59
	Kaapelin pituuden merkkaaminen vetoluetteloon
18	Johto/johdin jossa valmis metrimäärä (€/kpl) 0,39
19	Johto/johdin joka vedetään mitan läpi (€/kpl) 0,59

**2710 TAULUKON MUKAAN HINNOITELTAVAT HEIKKOVIRTA- JA
MONIJOHDINJOHDOT (VERTAILUTAULUKKO)**

Halkaisija enintään 16 mm hinnoitellaan riviltä 11

KLM	2 x 0,8 – 4 x 0,8	MMO	7 x 1,5
KLMA	2 x 0,8 + 0,8 - 4 x 0,8 + 0,8		12 x 1,5 7 x 2,5
NOMAK, REDAK	1 x 2 x 0,5 + 0,5 - 12 x 2 x 0,5 + 0,5		
JAMAK, KJAAM	1 x (2+1) x 0,5 - 12 x (2+1) x 0,5	MSMO	7 x 1,5 12 x 1,5
MHS	1 x 4 x 0,5 - 50 x 2 x 0,5	MCMO	7 x 1,5 7 x 2,5
VMOHBU	1 x 4 x 0,5 - 20 x 2 x 0,5	MKMO	7 x 1,5 12 x 1,5
TELLU	7 12 13 17	MSMSO	7 x 1,5
		MJAM	7 x 1,5 12 x 1,5 7 x 2,5
MMSA	4 x 0,8 + 0,8 – 40 x 0,8 + 0,8	MJAM-ARM	7 x 1,5
MMPMA	4 x 0,8 + 0,8 - 12 x 0,8 + 0,8	MLOM	7 x 2,5
MCUM	1,1/7,3		
MHDS	4 x 2 x 0,5 2 x (4 x 2 x 0,5) 25 x 2 x 0,5		
MDS	4 x 2 x 0,5		
MKMO	3 x 0,75 - 12 x 0,75		
MSMO	3 x 0,75 - 19 x 0,75		
MSMSO	3 x 0,75 - 7 x 0,75		
KLMAM	2 x 2 x 0,6 4 x 2 x 0,6		
AJS	75 – 5		
RG	58 C/U 59 B/U 62 A/U		
KJMS	Kaikki		
JAMAK-ARM	4 x (2+1) x 0,5		
KJAAM-ARM	4 x (2+1) x 0,5 8 x (2+1) x 0,5		

Halkaisija 16 – 20 mm hinnoitellaan riviltä 12

NOMAK,REDAK	24 x 2 x 0,5 + 0,5	MMO	19 x 1,5 12 x 2,5
JAMAK-ARM	8 x (2 + 1) x 0,5	MCMO	12 x 1,5 19 x 1,5 12 x 2,5
KJAAM-ARM	12 x (2 + 1) x 0,5		
MHS	100 x 2 x 0,5	MSMO	19 x 1,5
VMOHBU	30 x 2 x 0,5	MSMSO	12 x 1,5
TELLU	5	MJAM	19 x 1,5
MMPMA	20 x 0,8 + 0,8	MJAM-ARM	12 x 1,5 7 x 2,5
MHDS	50 x 2 x 0,5		
MSMO	27 x 0,75	MLORM	7 x 1,5 7 x 2,5
MSMSO	12 x 0,75 19 x 0,75		

Halkaisija 20 - 24 mm hinnoitellaan riviltä 13

JAMAK, KJAAM	24 x (2 + 1) x 0,5	MMO	27 x 15 37 x 1,5
JAMAK-ARM	12 x (2 + 1) x 0,5		
KJAAM-ARM	24 x (2 + 1) 0,5		19 x 2,5 27 x 2,5
MHS	200 x 2 x 0,5		
VMOHBU	50 x 2 x 0,5	MCMO	27 x 1,5 19 x 2,5
TELLU	3		
MMPMA	40 x 0,8 + 0,8	MSMO	27 x 1,5
MHDS	100 x 2 x 0,5	MSMSO	19 x 1,5
MLVMU	5 x 4 x 0,8	MJAM-ARM	19 x 1,5
MSMO	37 x 0,75	MLOM	12 x 2,5
MSMSO	27 x 0,75	MLORM	12 x 1,5 19 x 1,5 12 x 2,5

Halkaisija 24 - 28 mm hinnoitellaan riviltä 14

NOMAK, REDAK	48 x 2 x 0,5 + 0,5	MMO	37 x 2,5
KJAAM	48 x (2 + 1) x 0,5	MCMO	37 x 1,5 27 x 2,5
JAMAK-ARM	24 x (2 + 1) x 0,5	MSMSO	27 x 1,5 37 x 1,5
VMOHBU	100 x 2 x 0,5	MLOM	19 x 2,5
MLVMU	10 x 4 x 0,8	MLORM	27 x 1,5
MSMSO	37 x 0,75		19 x 2,5 12 x 4

Halkaisija 28 - 32 mm hinnoitellaan riviltä 15

JAMAK	48 x (2 + 1) x 0,5	MCMO	37 x 2,5
MLVMU	15 x 4 x 0,8	MLOM	27 x 2,5
		MLORM	27 x 2,5

Halkaisija 32 - 36 mm hinnoitellaan riviltä 16

JAMAK-ARM	48 x (2 + 1) x 0,5
KJAAM-ARM	48 x (2 + 1) x 0,5
MHS	400 x 2 x 0,5
MLVMU	25 x 4 x 0,8

Halkaisija yli 36 mm hinnoitellaan riviltä 17

VMOHBU	200 x 2 x 0,5
	300 x 2 x 0,6
	400 x 2 x 0,7
	600 x 2 x 0,8
MHS	800 x 2 x 0,5
MLVMU	50 x 4 x 0,8

8 § KORVAUSKESKITUNTIANSIO – JA KESKITUNTIANSIO

1. Korvauskeskituntiansiona käytetään edellisen lomanmääräytymisvuoden ajalta lomapalkkasopimuksen 2 §:n 1-kohdan mukaan (liite 1) laskettua vuosilomakeskituntiansiota, jota korotetaan liittojen sopimalla prosentilla.

Korotusprosentti ajalle 1.4.2007 – 31.3.2008 on 3 %.

Lomanmääräytymisvuoden viimeinen palkanmaksukausi on se, joka päättyy 31.3. tai lähinnä sitä ennen. Korotusprosentilla korjattu korvauskeskituntiansio astuu voimaan, kun liitot ovat sopineet korotusprosentin suuruuden.

2. Työntekijälle, jolle ei vielä ole laskettu edellä kohdassa 1 mainittua vuosilomakeskituntiansiota, lasketaan vuosilomakeskituntiansio joka toinen palkanmaksukausi työsuhteen alusta lukien kuten lomapalkkasopimuksen 2 § edellyttää vuosilomakorvauksen laskettavaksi.

Näin saatua vuosilomakeskituntiansiota käytetään sellaisenaan työntekijän korvauskeskituntiansiona kaksi seuraavaa palkanmaksukautta. Työsuhteen alussa korvauskeskituntiansiotunnit korvataan takautuvasti ensimmäisellä lasketulla vuosilomakeskituntiansiolla kun se saadaan lasketuksi.

3. Korvauskeskituntiansion tulee olla vähintään henkilökohtaisen aikapalkan suuruinen.
4. Mikäli työntekijän palkkaryhmä muuttuu sopimuskauden aikana, tarkistetaan hänen korvauskeskituntiansionsa siten, että sitä korotetaan hänen perustuntipalkkojensa suhteessa.

9 § ODOTUSAIKA JA SEN KORVAUS

1. Milloin työ on suoritettu loppuun ja työntekijä töiden järjestelyn väliaikana joutuu odottamaan uutta työtä, maksetaan hänelle odotusajalta palkkaryhmissä S ja 1 perustuntipalkka ja palkkaryhmissä 2-4 palkkaryhmän 2 perustuntipalkan suuruista odotusajan palkkaa.
2. Jos työntekijä joutuu odottamaan ilman omaa syytään käynnissä olevalla työmaalla, jolla tehtävästä työstä hänelle maksetaan henkilökohtaista aikapalkkaa, maksetaan hänelle odotusajalta saman suuruista odotusajan palkkaa. Jos työntekijälle on edellä mainitussa työssä sovittu maksettavaksi erityistyölisää, otetaan erityistyölisä huomioon myös odotusajan palkan määrässä.
3. Jos työntekijä joutuu käynnissä olevalla urakkatyömaalla odottamaan ilman omaa syytään, maksetaan hänelle odotusajalta 8 §:n mukaisesti määritellyn korvauskeskituntiansion mukaista palkkaa, jota ei vähennetä urakan lopullisesta urakkahinnasta.

Tällaisia odotustilanteita ovat mm.

- Asennustarvikkeiden, työvälineiden, piirustusten, työnjohdon tms. odottaminen,
- työnteon keskeytyminen koko työmaalla tai sen merkittävällä osalla pakkasen, myrskyn tms. luonnonvoiman aiheuttaman esteen takia,
- rakennustyön etenemisestä johtuva ennalta arvaamaton viive.

Työntekijä tai työryhmän kärkeä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan lähimmälle esimiehelleen odotustilanteen alkamisesta.

Työnantajan tulee osoittaa odotustilanteeseen joutuneelle työntekijälle alan työtä joko ko. työmaalla tai muussa työkohteessa ja työntekijä on velvollinen tätä suorittamaan.

Ellei yrityksellä ole mitään muuta alan työtä tarjota ja odottaminen muodostuu pitempiaikaiseksi, vähintään viikon mittaiseksi, voidaan työntekijä lomauttaa edellisenä päivänä työaikana annettavalla lomautustodistuksella.

Kuitenkin on otettava huomioon työsopimuslain 2. luvun 12. §:n 2. ja 3. momentin määräykset työnantajan palkanmaksuvelvollisuudesta.

Talotekniikka-alan töiden luonteesta johtuvat työnteon keskeytykset urakkatyömaalla eivät kuulu odotusajan -käsitteen piiriin. Työnteon keskeytyessä yhtä työpäivää pitemmäksi ajaksi on työntekijä joko kutsuttava pois työmaalta tai on hänet lomautettava edellisessä kohdassa mainitulla tavalla. Mikäli työntekijälle annetaan sen sijaan ohjeet jäädä työmaalle, maksetaan hänelle tästä korvaus korvauskeskituntiansion mukaan.

10 § LISÄT JA NIIDEN MAKSUPERUSTEET

Korotukset tulevat voimaan alla olevien korotuspäivien lähinnä (aikaisintaan edellinen maanantai) alkavan palkanmaksukauden alusta.

10.1 Ammattitutkintolisä

Ammattitutkinnon suorittaneelle työntekijälle maksetaan

	1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
Ammattitutkintolisää	0,41 € / h	0,43 € / h	0,44 € / h

Erikoisammattitutkinnon suorittaneelle työntekijälle maksetaan

	1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
Ammattitutkintolisää	0,75 € / h	0,78 € / h	0,80 € / h

Ammattitutkinnoilla ja erikoisammattitutkinnoilla (yliasantajan erikoisammattitutkinto sähköasennusala) tarkoitetaan työntekijän hyväksyttävästi suorittamia opetushallituksen hyväksymiä ammattitutkintolain mukaisia tutkintoja alalta, joka vastaa työntekijän talotekniikka-alalla suorittamia työtehtäviä.

Tällä hetkellä voimassa olevat tutkinnot ovat seuraavat:

Sähköasennusalan ammattitutkinnot:

1. sähköasentaja
2. sähkölaitosasentaja
3. tietoliikenneasentaja
4. lämmityslaitteasentaja
5. automaatioasentaja
6. elektroniikka-asentaja
7. kotitalouskoneasentaja
8. tietokoneasentaja
9. kylmälaiteasentaja

Edellä mainittujen tutkintojen nimikkeitä vastaavat ammattitutkinnot sekä aikaisemmin suoritettut ammattitutkinnot, joista edellä mainittu lisä on maksettu, kuuluvat lisän piiriin.

Lisää maksetaan vain yhden talotekniikka-alalle hyväksytyyn ammatti- tai erikoisammattitutkinnon perusteella, eikä erikoisammattitutkinnon perusteella maksettavan lisän ohella työntekijälle enää makseta lisää ammattitutkinnosta.

Edellä mainittua lisää maksetaan työsuhteen alusta alkaen, jos työntekijä on esittänyt todistuksen suoritetusta tutkinnosta työsuhteen alkaessa. Muussa tapauksessa lisää aletaan maksaa tutkintotodistuksen esittämispäivää lähinnä seuraavan palkkakauden alusta lukien.

Lisä maksetaan kaikissa palkkausmuodoissa erillisenä, eikä sitä oteta huomioon jaettaessa yhteisurakkaa urakkaan osallistuneiden työntekijöiden kesken.

Työntekijälle korvataan ammattitutkinnon ja yliasantajan erikoisammattitutkinnon suorittamistilaisuuteen osallistumisesta aiheutunut ansionmenetys keskituntiansion mukaan ja suoranaiset kustannukset edellyttäen, että työntekijä on sopinut osallistumisestaan etukäteen työnantajan kanssa.

Edellä mainitut korvaukset suoritetaan yhden kerran tutkinnon tietuudesta koetta ja yhden kerran työkoetta varten, enintään kuitenkin yhteensä neljältä työpäivältä.

Työntekijällä on oikeus saada vapautusta työstä tutkinnon tai sen osan uusimista varten ilmoitettuaan siitä vähintään viikkoa etukäteen työnantajalle. Velvollisuutta maksaa edellä mainittuja korvauksia ei tässä tapauksessa ole.

10.2 Erikoislisät

10.2.1 Erittäin likaisen ja erittäin raskaan työn lisä

1. Milloin työntekijä joutuu työskentelemään olosuhteissa, jotka erikoisolujen perusteella on katsottava erittäin likaisiksi tai erittäin raskaiksi, maksetaan hänelle niiltä työtunneilta, jolloin hän ko. työtä suorittaa, erillistä lisiä, jonka suuruus on

1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
0,26 € / h	0,27 € / h	0,28 € / h

Erittäin likaisista töistä työpäivää kohti maksettavan lisän vähimmäismäärä on em. lisä nelinkertaisena.

Erittäin raskaista töistä ei ole mahdollista laatia esimerkkiluetteloa. Luettelon puuttuminen ei kuitenkaan saa olla erittäin raskaan työn maksamisen esteenä, jos suoritettava työ raskaudeltaan oleellisesti poikkeaa alan raskaista töistä.

Jos työ on samanaikaisesti sekä erittäin likaista että erittäin raskasta, ei yllämainittuja lisiä makseta kaksinkertaisena.

2. Erittäin likaisista töistä ei suoriteta yllämainittuja lisiä, milloin työntekijän käytettäväksi annetaan tarpeellinen ja riittävä suojavaatetus.
3. Erittäin likaisia työkohteita ovat käytössä olevat tai olleet puhdistamattomat eläinsuojat ja jätteenkäsittelytilat, vanhat pajat, takomot, hiili- ja koksivarastot, valimot, likaisten moottoreiden pesu, likaisten pesemättömiin moottorien korjaus, maakuopissa suoritettavat kaapelien jatkamiset ja korjaukset, öljykatkaisijoiden ja muuntajien öljyn vaihto, tulipalon jälkeen tulipalopaikalla suoritettavat työt, vanhojen talojen erittäin likaiset kellarit, tuoreiden kyllästettyjen pylväiden käsittely, öljyiset suurvalumuotit, vanhojen laivojen kone- ja ruorihuoneet ja pilssit sekä öljytyt holvit, milloin ne voidaan rinnastaa öljytyihin suurvalumuotteihin.
4. Erittäin likaisia töitä saattaa myös esiintyä esim. autojen huoltokuopissa, öljypoltinlaitteiden huolto- ja korjaustöissä, öljysatamissa jne. Näistä töistä maksetaan likaisen työn lisää, mikäli niitä likaisuudeltaan voidaan rinnastaa kohdassa 3 esitettyihin töihin.
5. Hissialan töiden osalta tarkoitetaan erittäin likaisella työllä sellaista työtä, joka selvästi erottautuu muista hissialan töistä ja joissa vaatteiden kulutus on niin suuri, ettei työntekijän 2-kohdan mukaisen suojavaatetuksen voida katsoa riittävän. Erittäin likaisia töitä ovat mm. konehuoneessa olevien koneiden ja kojeiden korjaus, tarraus- ja vaakalaitteiden sekä veräjien korjaus, murtopyörien käsittely, köysien veto ja lyhentäminen, vanhojen hissien purkaus osittain ja kokonaisuudessaan, hissitarkastukset sekä nk. vuosittainen suursiivous.

Erittäin raskailla töillä tarkoitetaan sellaisia töitä, jotka selvästi erottuvat alan raskaista töistä. Erittäin raskaita töitä ovat isompien moottoreiden ja vetopyörien vaihto.

6. Laiva- ja maakaapelitöiden yhteydessä ahtaissa paikoissa mahdollisesti suoritettavien erittäin likaisten ja erittäin raskaiden töiden suhteen noudatetaan myös kohdassa 4 esitettyä periaatetta.
7. Sellaisissa työpaikoissa, joissa muut työt voidaan katsoa erittäin likaisiksi töiksi, ei sähköasennustöitä yksinomaan tällä perusteella katsota näihin kuuluviksi.
8. Työnantajan ja työntekijän tulee ennen töiden aloittamista sopia niistä työkohteista, joista kyseistä lisää maksetaan.

10.2.2 Vaativan ja hankalan työn lisä

1. Ennen kuin ryhdytään suorittamaan työtä, jossa lisän maksaminen saattaa tulla kysymykseen, on työnantajan ja työntekijän yhteisesti todettava lisän maksuperusteet ja sovittava lisän maksamisesta.

Sellaisissa tapauksissa, joissa edellä mainittua menettelytapaa ei käytännössä voida soveltaa, on työntekijä velvollinen vaadittaessa antamaan yksityiskohtaisen selvityksen syistä, joiden perusteella hän katsoo olevansa oikeutettu lisään. Vaatimus lisästä on merkittävä seuraavaan sisälle jätettävään tunti-ilmoitukseen. Myöhemmin tulleita vaatimuksia työnantaja ei ole velvollinen ottamaan huomioon.

2. Lisän suuruus on

1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
1,38 € / h	1,43 € / h	1,47 € / h

joka on ylimääräinen korvaus tehtävän vaativuudesta.

Tämän kohdan töiksi katsotaan mm. seuraavat työt:

- 1) Sellaiset asennustyöt, jotka suoritetaan vähintään 2-kerroksisten rakennusten vinokatoilla tai vastaavalla korkeudella ulkoseinällä;
- 2) suoritettaessa sähköturvallisuusmääräysten edellyttämiä suojatoimenpiteitä suurjännitelaitteissa;
- 3) työskentely tikkailla tai keinulaudalla (puosmannin tuolilla), milloin työkohteen etäisyys lattiasta tai muusta alustasta on vähintään 4 metriä;
- 4) korkeisiin työkohteisiin kiipeäminen, mastot, savupiiput, erikoispylväät. Lisä maksetaan ylös- ja alas tulemiseen ja työskentelyyn käytetyltä ajalta.

Samantarvoisiksi katsottavissa töistä voidaan laatia yritys- tai toimipaikkakohtaisia luetteloita.

10.2.3 Autonkuljettajalisä

Työntekijälle, joka oman työnsä ohella sopimuksen mukaan kuljettaa työnantajan autoa, maksetaan kutakin ajopäivää kohti

1.11.2007	1.10.2008	1.10.2009
2,14 € / pv	2,23 € / pv	2,30 € / pv

Edellä mainittu ei koske työntekijää, joka on palkattu autonkuljettajaksi.

Lisän maksaminen edellyttää, että kuljettaja tarkkailee auton kuntoa ja ilmoittaa havaitsemistaan vioista ja puutteista.

10.2.4 Yhdistelmälisä

1. Tähän työehtosopimukseen sidotuissa järjestäytyneissä yrityksissä voidaan paikallisesti sopia yrityskohtaisen yhdistelmälisän muodostamisesta. Yhdistelmälisä käsittää tällöin edellä kohdissa 10.2.1-10.2.3 tarkoitetut lisät.
2. Yhdistelmälisää voidaan soveltaa kaikkia tämän työehtosopimuksen tarkoittamia palkkaustapoja käytettäessä.

11 § MATKAKUSTANNUKSET

A KORVAUKSET TYÖHÖNOTTOPAIKAN ULKOPUOLELLA TEHTÄVISTÄ TÖISTÄ

Työhönottopaikalla tarkoitetaan sellaista yrityksen toimintaorganisaatioon liittyvää pysyväisluontoista toimipaikkaa (pää- tai haaratoimistoa), jossa työntekijä on työhön otettu.

Työntekijä on velvollinen suorittamaan työtehtävän edellyttämät työmatkat. Matkakustannukset korvataan tämän pykälän määräysten mukaisesti.

Matkustamisessa noudatetaan Verohallituksen kulloinkin voimassa olevia veroista vapaaksi katsottavia matkakustannusten korvausten euro- ja tuntimääriä päivärahojen, ulkomaanpäivärahojen, ateriakorvausten, yömatkaraajojen sekä kilometrikorvausten osalta ellei tämän pykälän määräyksistä muuta johdu.

Matkaan liittyvät yksityiskohdat kuten alkamis- ja päättymispaikka selvitetään ennen matkalle lähtöä.

Työntekijän on tehtävä työmatkasta selvitys, josta käy ilmi matkan lähtöpaikka, matkan kohde, matkakulujen määrä ja matkan kesto.

1 Ateriakorvauksen maksaminen

- 1.1 Ateriakorvaus maksetaan työntekijälle, joka päivässä työskentelee tai osallistuu työnantajan määräämään koulutukseen vähintään 4 tuntia työhönottopaikkansa ulkopuolella. Ko. tuntimäärä voi muodostua myös useammasta lyhyestä työskentelystä työhönottopaikan ulkopuolella.

Tulkinta: Työhönottopaikkaan (kiinteistöön tai sen osaan sekä piha-alueeseen) luetaan kuuluvaksi esim. seuraavat tilat: konttori, myymälä, verstaas, varastotila tai –alue yms.

Ateriakorvauksen maksaminen edellyttää, että työmatkasta ei suoriteta päivärahaa.

Ateriakorvauksen suuruus on ¼ osa verohallituksen vahvistaman päivärahan määrästä.

Ateriakorvaus 1.1.2008 alkaen 8 €

- 1.2 Vähintään 10 tuntia kestäneeltä työmatkalta maksetaan ateriakorvaus kaksinkertaisena. Työmatkan keston ollessa vähintään 14 tuntia, maksetaan ateriakorvaus kolminkertaisena.
- 1.3 Ateriakorvausta ei makseta autonkuljettajaksi palkatulle työntekijälle.
- 1.4 Ateriakorvausta ei makseta, milloin työntekijälle on työpaikalle järjestetty kunnollinen vapaa ruoka.

2 Päivärahan maksaminen

- 2.1 Päivärahan ja osapäivärahan maksamisedellytyksenä on, että erityinen työntekopaikka on yleisesti käytetyn kulkutien mukaisesti mitaten vähintään 40 km etäisyydellä työhönottopaikasta ja vähintään 15 km:n etäisyydellä kotoa.

Kokopäiväraha maksetaan, kun työmatkan kesto on yli 10 tuntia ja osapäiväraha työmatkan kestäessä yli 6 tuntia.

- 2.2 Kun viimeinen täysi matkavuorokausi ylittyy yli 6 tuntia, maksetaan kokopäiväraha.
- 2.3 Kun viimeinen täysi matkavuorokausi ylittyy yli 2 tuntia, maksetaan osapäiväraha.
- 2.4 Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista ajanjaksoa, joka alkaa työntekijän lähtiesä työmatkalle siitä 3.2 kohdan lähtöpaikasta josta matkalle tosiasiallisesti lähdetään.

Viimeinen matkavuorokausi päättyy työntekijän palattua työmatkalta edellä mainittuun lähtöpaikkaan.

- 2.5 Mikäli työpäivä yrityksessä käytännössä olevan työajan mukaan on päättynyt ja työntekijä joutuu tulemaan uudelleen työhön, matkaa käsitellään uutena työmatkana, jos työmatka on kestänyt vähintään 4 tuntia.

Korvaukset maksetaan tuolloin edellä olevan mukaisesti huomioiden, ettei samalle päivälle voida maksaa ateriakorvausta ja/tai osapäivärahaa kokopäivärahan ylittävää määrää.

3 Matkakulujen korvaus

- 3.1 Tämän kohdan matkakorvauksella tarkoitetaan edestakaisesta matkasta erityiselle työntekopaikalle sekä työkomennuksen alkaessa, päättyessä tai keskeytyessä ja komennuskohteessa (huom. 3.7). tehdystä työmatkasta syntyvien kulujen korvausta.

- 3.2 Matkakulukorvauksen lähtöpiste on joko koti tai työhönottopaikka. Matkakulukorvaus maksetaan todellisen kuljetettavan matkan mukaan siitä lähtöpisteestä, kummasta matka työntekopaikkaan on lyhyempi.
- 3.3. Matka-ajaksi katsotaan esim. linja-auto tms. liput, rautatie-, lento- ja laivaliput mahdollisine makuupaikkalippuineen II-luokassa sekä muut kuljetuskustannukset ja matkatavaramaksut.
- 3.4. Muusta työnantajan määräämästä kulkemisesta työajalla tai sen ulkopuolella korvataan todelliset matkakulut.
- 3.5 Yleisiä kulkuneuvoja käytettäessä korvataan matkakulut ns. kertalippumaksun mukaan. Käytettäessä ns. sarja- kuukausi- alue yms. lippuja kuuluu niiden hankinta työnantajalle.
- 3.6 Milloin sopivien yleisten kulkuneuvojen puuttuessa joudutaan käyttämään työntekijän omaa tai hallinnassa olevaa kulkuneuvoa, tai sen käytöstä on sovittu, matkakustannukset korvataan verohallituksen päätöksen enimmäismäärien mukaisesti.
- 3.7 Komennuspaikkakunnalla maksetaan työntekijälle korvaus syntyneistä matkakustannuksista asunnon ja työpaikan väliseltä matkalta tämän 11 § määräysten mukaisesti.

4 Matka-ajan korvaus

- 4.1 Matka-ajalta suoritetaan perustuntipalkan mukainen korvaus.
- 4.2 Matka-aika korvataan sen kulkuneuvon kulkuajojen mukaisesti, jonka mukaan matkakulukorvaus maksetaan.
- 4.3 Mikäli työntekijä joutuu siirtymään kulkuneuvosta toiseen, niin siirtoaika luetaan matka-ajaksi.
- 4.4 Jos työmatkoihin kulkuneuvojen säännöllisen kulkuajan mukaan aamulla ja illalla yhteensä käytetään aikaa enemmän kuin 1, mutta enintään 2 tuntia, maksetaan matka-aikakorvaus yhdeltä tunnilta.
- Jos työmatkoihin vastaavasti käytetään aikaa enemmän kuin 2 tuntia, mutta enintään 3 tuntia, maksetaan matka-aikakorvaus vastaavasti kahdelta tunnilta jne.
- 4.5 Matkustamiseen käytettyä aikaa ei lueta työaikaan kolmen (3) päivittäisen, yrityksessä käytännössä olevan työajan ulkopuolella suoritettuna matkatunnin osalta.
- 4.6 Komennuskohteisiin joissa yövytään, maksetaan matka-ajan korvaus työkomennuksen alkaessa, päättyessä tai keskeytyessä 4.4 kohdasta poiketen todellisen matka-ajan mukaan.
- 4.7 Milloin työntekijälle on järjestetty makuupaikka, ei klo 22.00 - 07.00 väliseltä ajalta korvausta makseta.
- 4.8 Matka-ajan korvausta määrättäessä on työmatkan lähtökohtana pidettävä kohdan 3.2 mukaan määrättyjä lähtökohtia ja työmatkan päättymiskohtana työkohteessa olevaa työntekijän sosiaalitilaa.
- 4.9 Työmaalle mahdollisesti maksettava matka-ajan korvaus on selvítettävä heti työn alkaessa.
- Epäselvissä tapauksissa tapahtuu toteaminen koeajalla, joka on suoritettava samana ajankohtana, jolloin työmaalle tavallisesti mennään ja sieltä palataan. Koeajo tapahtuu sillä kulkuvälineellä jonka mukaan työnantaja maksaa matkakulut.
- 4.10 Matka-ajalta työaikana maksetaan sama palkka kuin tehdystä työstä.

5 Majoituskorvaukset

Milloin matkan aikana joudutaan majoittumaan, hoidetaan majoittumiskustannukset seuraavien vaihtoehtojen mukaan:

5.1 Ensisijaisesti työnantajan kustantama ja järjestämä ilmainen majoitus.

Jos työnantaja tai tilaaja järjestää ilmaisen asunnon voi kyseeseen tulla majoitus yleiseen majoitusliikkeeseen, asuinhuoneistoon tai asuinhuoneeseen, vierashuoneeseen tms.

Työmaamajoituksen tason tulee olla sellainen, että asumistilaa kutakin majoitettavaa kohti on vähintään 10 m³ ja, että samaan huoneeseen sijoitetaan enintään kaksi henkilöä. Tämän lisäksi varataan olosuhteisiin nähden riittävät sosiaaliset - ja virkistystilat.

5.2 Työnantajan hyväksymän (majoitusliikkeen) tositteen mukaan - Helsingissä, Espoossa, Kauniaisissa ja Vantaalla 151 €/vrk ja muualla Suomessa 96 €/vrk enimmäismäärään asti.

Mikäli asunnon hankkiminen jää työntekijän huoleksi majoitusliikkeen laskua vastaan, tulee kyseeseen tämä vaihtoehto.

Niissä tapauksissa, joissa työntekijä on vuokrannut asunnon yksityishenkilöltä, sovitaan osapuolten kesken niistä menettelytavoista, joilla majoituskustannukset korvataan.

5.3 Ilman tositetta suoritetaan yöpymisrahaa 10 €/yö. Yöpymisraha suoritetaan sellaiselta päivärahan oikeuttavalta yöpymiseltä, jona työntekijälle ei ole järjestetty ilmaista majoitusta, tai hän ei ole saanut edellisessä kohdassa mainittua majoittumiskorvausta tai matkan ajaksi makuupaikkaa. Yöpymisrahaa ei kuitenkaan suoriteta, milloin työntekijä on perusteettomasti jättänyt käyttämättä hyväksyen työnantajan varaaman ja ilmoittaman majoitusmahdollisuuden.

6 Päivärahajärjestelmän soveltaminen eräissä tapauksissa

6.1 Ilmainen ruoka

Jos työntekijä jonain matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruuan päivärahan enimmäismäärä on puolet täyden päivärahan määrästä. Ilmaisella ruualla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollen kahta ilmaista ateriaa ja osapäivärahan kysymyksessä ollen yhtä ilmaista ateriaa.

6.2 Koulutustilaisuudet ja vastaavat

Työnantajan järjestämän koulutuksen osalta noudatetaan tämän pykälän matkustusmääräyksiä, mutta koulutukseen liittyvää työajan ulkopuolella suoritettua matkustamisen matka-aikaa ei korvata (katso yleissopimus liite 2 luku 7 kohta 7.1 määräys)

6.3 Eräiden juhlapyhien kotimatkat

Milloin työntekijä ennen juhannus- tai joulupäivää on vieraalla paikkakunnalla yhtäjaksoisesti työskennellyt vähintään neljä viikkoa, on hän oikeutettu mainituiksi juhlapyhiksi matkustamaan kotiinsa ja maksetaan hänelle matkakulut ja päiväraha tämän 11§ määräysten mukaan.

Matka- ajalta ei makseta matka- ajan korvausta.

Työntekijän tulee antaa 11§ A kohdan mukainen selvitys matkakustannuksista

6.4 Luvattomat poissaolot

Tapauksissa, joissa työntekijä komennuspaikkakunnalla on poissa työstä koko päivän tai sen osan ilman, että poissaolo on johtunut työnantajan luvasta tai työntekijän sairaudesta, reserviharjoituksesta tai muista niihin verrattavista syistä, menetellään päivärahan suhteen seuraavasti:

6.4.1 Vapaapäiviltä maksettava päiväraha

Jos poissaolo välittömästi liittyy työpäivää seuraavaan taikka sitä edeltävään vapaapäivään, ei päivärahaa seuraavalta tai edeltävältä vapaapäivältä suoriteta.

Jos työntekijä sen sijaan on poissa työstä sekä vapaapäivän edellisen että jälkeisen työpäivän tai osan niistä, ei päivärahaa lainkaan makseta.

6.4.2 Päiväraha työpäivältä

Päivärahan määrää poissaolopäivältä vähennetään suhteessa siihen aikaan, jonka työntekijä on ollut työtä tekemättä (pienin vähennys 1/8 päivärahasta).

B Työnantajan järjestämä kuljetus

Työnantaja voi järjestää työntekijöille yhteiskuljetuksen työkohteeseen (työmaalle tai komennuspaikkakunnalle) 11 § kohdan 3.2 mukaisista lähtöpaikoista.

Silloin kun työntekijän matkakorvaukset määräytyvät työhönottopaikasta maksetaan hänelle yhteiskuljetukseen osallistumisesta aiheutuvat lisääntyneet kulut matka-aikoihin.

Työntekijälle, jonka matkakorvaukset määräytyvät kotoa ja joka liittyy työnantajan järjestämään kuljetukseen työhönottopaikasta tai työhönottopaikan ja työntekopaikan välillä maksetaan kaikki yhteiskuljetukseen osallistumisesta aiheutuneet kulut.

Mikäli työntekijä kuljettaa tämän kohdan tarkoittamaa kulkuneuvoa oman työnsä ohella, luetaan matka-aika hänen työajaksi.

C Oman auton käyttö

Käytettäessä työntekijän hallinnassa olevaa kulkuneuvoa työnantajan maksamaa korvausta vastaan, on osapuolten siitä sovittava erikseen.

Sopimus suositellaan laadittavaksi kirjallisena.

Oman auton käyttöä koskeva sovellutusohje

Mikäli oman auton käyttösopimuksesta ei muuta johdu, voidaan työmaakohtaisesti sopia ns. kimppakyydin käyttämisestä. Matkakulukorvauksena maksetaan omaa tai hallinnassa olevaa autoa kimppakyytiin käyttävälle työntekijälle 11 §:n kohdan 3.2 mukaisen työmatkan lähtöpaikan ja työmaan väliseltä edestakaiselta matkalta 0,44 €/km + 0,02 €/lisämatkustaja/km. Sopiminen edellyttää, että ko. työmaan kimppakyytiin osallistuvat työntekijät asuvat sellaisella alueella, että työntekijöiden matka-aika ei oleellisesti lisäännä.

Kimppakyydin käyttämisestä sopivat työnantaja ja ne ko. työmaan työntekijät, jotka osallistuvat kimppakyytiin.

Mikäli sopimusta edellä määritellyssä tapauksessa ei synny, ei työnantajalla ole määräysvaltaa kimppakyydin käyttämisestä.

Kimppakyytiin osallistuvilla maksetaan todelliset edestakaiset matkakulut kokoontumispaikalle.

Mikäli työntekijät asuvat eri suunnilla työntekopaikasta katsoen ja siitä syystä kimppakyyti ei ole mahdollinen, työnantaja maksaa jokaiselle työntekijälle työehtosopimuksen oman auton käyttöä koskevien sopimusmääräysten mukaisesti.

D Työskentely ulkomailla

- 1.1 Työnantaja ja työntekijä solmivat kirjallisen komennussopimuksen työstä, joka suoritetaan ulkomailla. Komennussopimuksessa selvitetään palkkukseen liittyvät kysymykset samoin kuin muut komennukseen liittyvät seikat, kuten työaika-, majoitus-, vakuutus-, sairaus-, verotus-, kotona käynti-, vuosiloma-, keskeytys- tms. asiat.
- 1.2 Lyhytaikaisessa komennuksessa, joita ovat huolto- ja korjaustyöt tai muut kestoajaltaan niihin verrattavat lyhytaikaiset asennustyöt, sovelletaan alan työehtosopimusta, mikäli asemamaan olosuhteet eivät poikkea olennaisesti kotimaan vastaavista olosuhteista. Matka-ajan palkkaa ei kuitenkaan makseta työajan ulkopuoliselta matkan osalta. Vapaapäivänä tapahtuvalta matkustamiselta suoritetaan yksinkertainen perustuntipalkka enintään 8 tunnilta, ei kuitenkaan 22 - 07 väliseltä ajalta.
- 1.3 Milloin työkohteen laajuus, kesto aika, työntekijämäärä yms. sitä edellyttävät, sovitaan liittojen kesken työkohteissa työskenteleviin työntekijöihin sovellettavista yleisistä työsuhteen ehdoista, kuten palkkukseen, työaikaan, vuosilomaan, sairausajan palkkaan, keskeytykseen, kotona käyntiin, vakuutukseen liittyvät kysymykset.

Liittojen välinen sopimus voi olla myös nk. kolmikantasopimus, jolloin sopimuksen allekirjoittajana on myös työn suorittava työnantaja.
Mikäli liittojen välistä sopimusta ei ole solmittu ennen työntekijän matkan alkua, ei se estä työntekijää aloittamasta komennusta ja työn suorittamista kohdassa 1.1 mainitulla sopimuksella.
- 1.4 Ulkomaan komennukselle ei tule määrätä työntekijää ilman hänen suostumustaan, ellei työsuhde perustu nimenomaan tällaiselle työskentelylle.
Suomessa toimeenpantavat lakot, työsulut ja muut työtaistelutoimenpiteet eivät koske ulkomailla sijaitsevia työkohteita.
- 1.5 Jos työntekijä kuolee työmatkalla ulkomailla, työnantaja huolehtii kustannuksellaan tai vakuutusturvan hankkimalla vainajan Suomeen kuljettamisen. Myös työntekijän sairastuessa vakavasti työmatkalla ulkomailla työnantaja huolehtii kustannuksellaan tai vakuutusturvan hankkimalla työntekijän Suomeen kuljettamisen silloin kun se on hoidon kannalta välttämätöntä tai kun työntekijä ei voi sairaanhoidon jälkeen jatkaa työntekeä ja joutuu palaamaan Suomeen.

2 Ulkomaan päivärahat

Päivärahaa maksetaan seuraavasti:

- 2.1 Päivärahan suuruus kussakin maassa on se, jonka Verohallitus vahvistaa vuosittain verovapaaksi.
- 2.2 Mikäli työntekijä tämän kohdan mukaisessa tapauksessa saa ilmaisen asunnon tai ruuan tai molemmat, vähennetään päivärahaa vastaavasti. Asunnon osuudeksi katsotaan tällöin yksi neljäsosa päivärahasta, ellei paikallisesti muuta sovita.
- 2.3 Pitkien ulkomaankomennusten osalta voidaan yrityksessä sopia päivärahoista toisinkin.
- 2.4 Päivärahan määrää määriteltäessä sovitaan myös siitä, mikä osa päivärahasta maksetaan ko. maan valuuttana ja mikä Suomen valuuttana. Samoin sovitaan, mikä osa päivärahasta maksetaan työntekijälle ko. työmaalla ja mikä osa työntekijän pankkiin kotimaassa.

3. Ns. rajanpintatyöt

Venäjän ja Suomen rajan läheisyydessä olevilla uudisrakennustyömailla kuten Kostamuksessa, Svetogorskissa ja Kamenogorskissa sekä muissa vastaavanlaisissa työkohteissa sovitaan matkatyön aiheuttamien kustannusten korvaamisesta liittojen yhteisesti hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

Soveltamisohje

Säännös koskee vain sellaisia Venäjän ja Suomen rajan läheisyydessä sijaitsevia rakennus- tai asennustyömaita, joilla työskentelee useita suomalaisia yrityksiä.

Siihen saakka, kunnes liitot ovat hyväksyneet yhteiset periaatteet, korvataan matkatyön aiheuttamat kustannukset tämän pykälän kohtien mukaisesti.

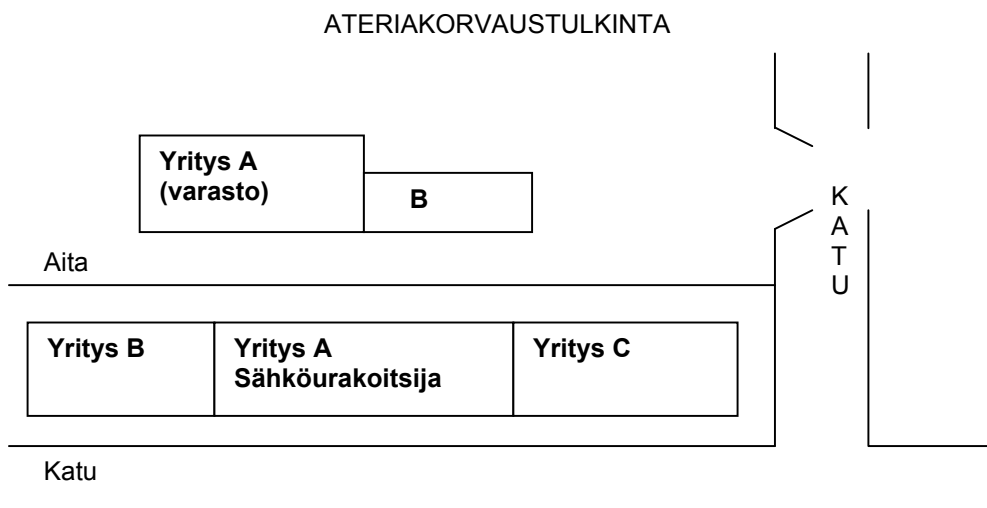
E Ennakonpidätys matkakustannuksista

Milloin tässä pykälässä mainitut korvaukset ylittävät verohallituksen verovapaiksi määritellyt rahamäärät, suorittaa työnantaja ylittäviltä osin ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksut. Nämä ylittävät erät kirjataan työntekijän palkaksi erillisinä erinä, joita ei lueta tehdyn työajan palkaksi.

G Paikallinen sopiminen

Tästä pykälästä voidaan Tieto- ja tekniikka-alojen työnantajaliitto TIKLI ry:n jäsenyrityksissä sopia paikallisesti 4 § mukaisesti toisin.

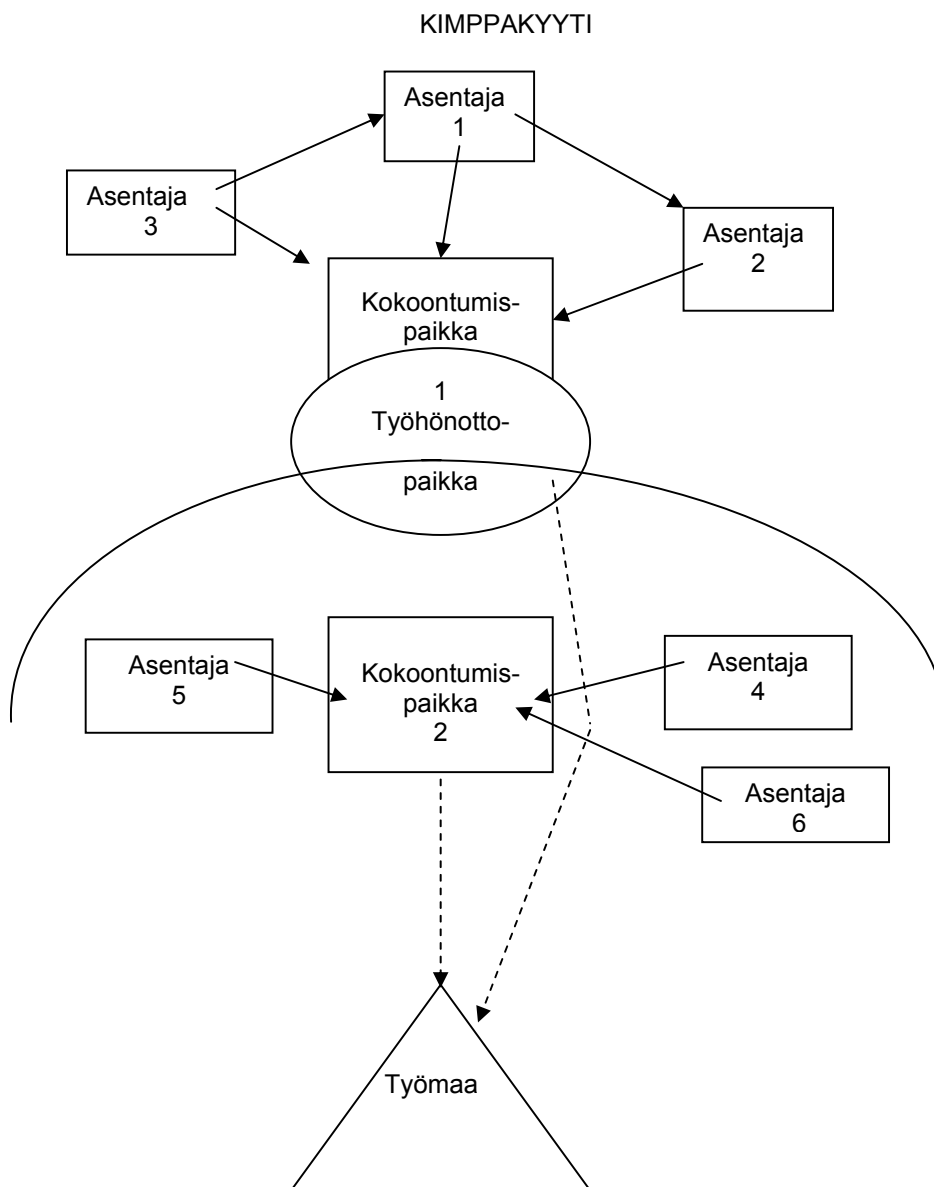
Tällainen sopimus on tehtävä kirjallisesti ja sen allekirjoittajana on oltava luottamusmies

Kun sähköurakoitsija A:n asentaja työskentelee vähintään neljä (4) tuntia asiakasyrityksessä B ja C, maksetaan ateriakorvaus.

Kun asentaja työskentelee omassa aidan takana olevassa tilassa (varasto), johon on kulku kadun kautta, maksetaan ateriakorvaus.

Jos aittaa työhönottopaikan ja varaston välissä ei ole ja kulku voi käydä suoraan varastoon, ei ateriakorvausta makseta.

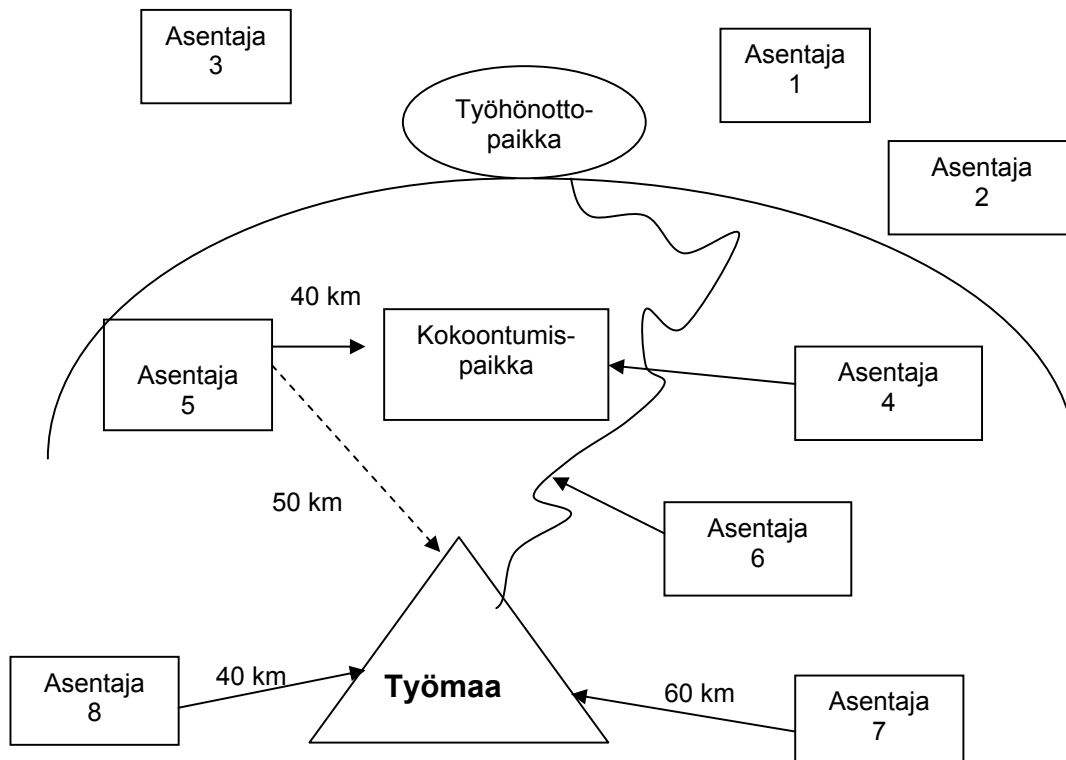

Kimppakyydistä on sovittu siten, että kokoontumispaikka on työhönottopaikassa tai kokoontumispaikaksi on sovittu joku muu kohde kuin työhönottopaikka (esim. asentajan koti).

Kokoontumispaikalle kulkeville asentajille maksetaan matkakorvaukset kotoa kokoontumispaikalle.

Kokoontumispaikasta työn tekemisaikkaan ajavalle asentajalle maksetaan 0,44 (km) + 0,02 (kyydissä olevien asentajien määrän mukaan).

TYÖNANTAJAN JÄRJESTÄMÄ KULJETUS

Työhönottomatkan ja työmaan väli 120 km

Työnantaja on järjestänyt kuljetuksen työhönottomatkan työmaalle.

- Asentajat 1, 2 ja 3 tulevat kuljetuksen lähtöpaikalle (työhönottomatkan), ilmoitettuun lähtöaikaan omalla kustannuksella.
- Mikäli työnantaja velvoittaa työntekijän tulemaan yhteiskuljetukseen siten, että työntekijälle syntyy lisäkustannuksia (kuluja/aikaa) työnantaja korvaa lisääntyneet kustannukset.
- Matkan varrella olevasta kokoontumispaikasta on sovittu.
- Asentajille 4 ja 5 maksetaan matkakustannukset kotoa kokoontumispaikalle ja takaisin.
- Asentaja 6 nousee matkan varrelta pysäkillä kyytiin

Työnantaja maksaa asentajien 7 ja 8 matkakustannukset kotoa työmaalle ja takaisin.

KOMENNUSMIESTEN MAJOITUSTASO

Neuvoteltaessa vuoden 1990 – 1991 työehtosopimuksesta, liitot ovat sopineet työnantajan järjestämän komennusmiesten majoituksen tasosta seuraavasti:

Komennuspaikkakunnalla olevan majoituksen tulee vastata yleistä kohtuulliseksi katsottavaa majoitusliikkeiden tasoa tai työmaalla yleisesti käytettävää tasoa. Asumistilaa kutakin majoitettavaa kohti on 10 m³ ja samaan huoneeseen sijoitetaan enintään kaksi henkilöä. Majoitushuoneiston tulee olla lukittava. Sen tulee olla kalustettu työpöydällä ja tarpeellisilla istuimilla ja siinä tulee olla riittävä valaistus lukemiseen ja oleskeluun.

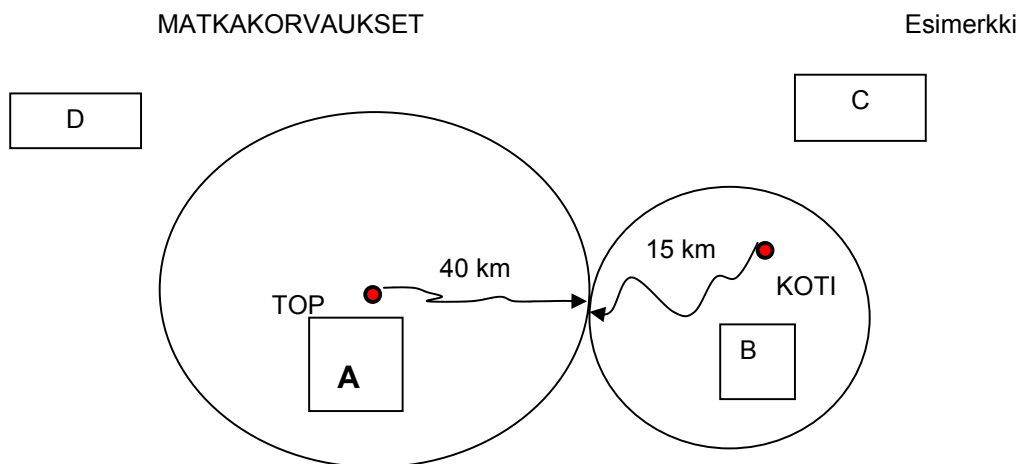
Majoitustilassa tai sen läheisyydessä tulee olla riittävät peseytymistilat, siinä tulee olla pesumahdollisuus lämpimällä vedellä, tarvittavat pyyhkeet sekä WC.

Useamman kuin kahden henkilön majoitustilassa tai sen läheisyydessä tulee olla yhteinen oleskelutila, jota ei saa pysyvästi käyttää yöpymiseen. Sen tulee olla varustettu tavanomaisella oleskelua varten tarkoitetulla kalustolla.

Työnantaja huolehtii majoitustilan siivouksesta vähintään kerran viikossa. Liinavaatteet, lakanat ja pyyhkeet vaihdetaan kerran viikossa.

Edellä mainituista ohjeista voidaan perustelluista syistä poiketa lyhytaikaisen komennuksen yhteydessä.

Tämän kiertokirjeen teksti on liittojen pysyvä tulkinta majoituksen tasosta.

Työmaa A = Aterikorvaus, aika ja matkakustannukset työhönottopaikasta

Työmaa B = Aterikorvaus, aika ja matkakustannukset kotoa

Työmaa C = Päiväraha / 10h, aika ja kustannukset kotoa osapäiväraha, jos kesto on 6 h

Työmaa D = Päiväraha / 10h, aika ja kustannukset työhönottopaikasta
osapäiväraha, jos kesto on 6 h

Työmaa C ja D = jos ajat eivät täyty, niin maksetaan aterikorvaus

12 § TUNTIKORTIT

1. Työntekijän on niin aika- kuin urakatöissäänkin säännöllisesti merkittävä suorittamansa työn laatu, samoin kuin siihen käytetyt tuntimäärät, ateriakorvaukset, ruokarahat, matkakulut, lisät jne. työnantajalle esitettävään tuntikorttiin. Urakan jako suoritetaan työehtosopimuksen mukaisesti niiden tietojen perusteella, mitä tuntikortteihin on merkitty.
2. Jos kyseinen työ ei kuulu tilaajan ja työnantajan väliseen urakkaan, on tuntikorttiin tai vastaavaan tositteeseen saatava tilaajan tai hänen edustajansa kirjallinen hyväksyminen. Sama koskee myös sellaisia töitä, jotka kokonaan suoritetaan ns. laskutyönä.
3. Työntekijälle on ennen työn aloittamista selvitettävä, mitä hyväksymismenettelyä kulloinkin on noudatettava.
4. Tuntikortteihin tehtyjä merkintöjä ei palkanlaskennan yhteydessä saa korjata siten, että alkuperäistä merkintää ei myöhemmin saada selvitettyksi.
5. Jos tuntikorttiin tehtyjä merkintöjä joudutaan korjaamaan on työntekijälle mahdollisimman pian ilmoitettava korjauksesta sekä sen syystä.
6. Tuntikorttien täyttäminen tapahtuu työaikana.
7. Työnantajan on annettava työntekijöiden käyttöön tuntikortit, joista työntekijä kortin täytettyään saa itselleen jäljennöksen. Tuntikortit voidaan täyttää myös konekielellisesti.

13 § PALKANMAKSUPÄIVÄ

Palkanmaksupäivä on perjantai ellei yrityksessä ole muusta sovittu ja palkanmaksukausi on kaksi (2) viikkoa, ellei kyseessä ole sovittu kuukausipalkka.

Järjestelyt tulee toteuttaa siten, että sisällä olevan palkan ulosmaksu ei kohtuuttomasti viivästy tilikausien alkamis- ja päättymisajankohdista ja palkkalaskentaa ja maksutoimenpiteisiin liittyvistä tekijöistä johtuen.

Palkanlaskenta-aika on pääsääntöisesti 5 työpäivää mutta enintään 7 työpäivää.

Jos perjantai on juhlapäivä, maksetaan palkka edellisenä päivänä. Palkan tulee olla nostettavissa palkanmaksupäivänä. Työsuhteen päättyessä on palkan loppuselvitys kuitenkin tehtävä viivytyksettä ja yleisestä palkanmaksupäivästä riippumatta.

Työntekijälle tulee antaa hänelle maksettavasta palkasta erittely palkanmaksukausittain, josta palkanmuodostusperusteet käyvät riittävän selvästi ilmi, kuten erikseen aika- ja urakatyö, ylityö ja sunnuntaityö, matkakorvaukset, ruoka- ja päivärahat, veronpidätykset jne. tarpeen mukaan.

14 § VUOSILOMA

1. Tämän sopimuksen ohella noudatetaan vuosilomalain määräyksiä.
2. Vuosiloma alkaa ja päättyy työntekijän 11§:n 3.2 kohdan mukaisessa matkakulukorvauksen lähtöpaikassa.
3. Tuntipalkalla olevalle työntekijälle maksetaan vuosilomapalkka ja -korvaus tämän työehtosopimuksen liitteenä olevan keskusliittojen välisen lomapalkkasopimuksen mukaan (liite 1 tämän pykälän lopussa). Tulos- ja tuotantopalkkiot otetaan vuosilomalain 7 §:n laskusäännön mukaisesti huomioon vuosilomapalkkaa laskettaessa.
4. Vuosiloman pituutta määrittäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliittonsa edustajiston kokoukseen/ liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittohallituksen/ liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen sekä liittojen välisiin työehtosopimusneuvotteluihin osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö, SAK ry:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

Samoin työssäolon veroisina päivinä pidetään myös niitä päiviä, joina työntekijä on työtuntijärjestelmän mukaan ollut työstä vapaa keskimääräisen viikkotyöajan tasaamisen vuoksi tai hän on ollut estynyt suorittamaan työtä työnantajan määräyksestä tapahtuneen matkustamisen takia.

Kohdan mukaiseen matkakulukorvauksen lähtöpaikkaan ennen vuosiloman alkamista ellei 11 § G kohdan mukaisesti toisin sovita.

6. Lomaltapaluuraha määräytyy seuraavasti:

6.1 Lakisääteiseltä vuosilomaltaan työhön palaavalle työntekijälle suoritetaan lomaltapaluurahana 50 % hänen vuosilomapalkastaan.

6.2 Lomaltapaluurahan ennakko suoritetaan lomalle lähettäessä vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Ennakko on suuruudeltaan 1/3 lomaltapaluurahasta. Lomaltapaluurahan ennakkoa eivät koske jäljempänä olevat lomaltapaluurahan saamista koskevat edellytykset.

Lomaltapaluuraha suoritetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työntekijän palkka lomaltapaluuapäivältä maksetaan tai olisi maksettu, mikäli hän ei edellä mainitusta syystä olisi ollut estynyt saapumasta työhön. Mikäli vuosiloma on jaettu, suoritetaan kunkin loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta noudattaen vastaavasti, mitä edellä on määrätty. Paikallisesti voidaan työntekijäkohtaisesti sopia koko lomaltapaluurahan maksamisesta viimeksi annettavan lomanosan yhteydessä.

6.3 Lomaltapaluurahan saamisen edellytyksenä on, että työntekijä aloittaa vuosilomansa ilmoitettuna tai sovituna ajankohtana ja palaa työhön heti vuosiloman päätyttyä.

Lomaltapaluuraha suoritetaan kuitenkin, mikäli työntekijä välittömästi ennen vuosiloman alkamista tai vuosiloman päätyttyä työsuhteen kestäessä on ollut poissa työstä työnantajan suostumuksella tai on ollut estynyt saapumasta työhön vuosilomalain 7 §:n 2 momentissa mainitun syyn takia.

Työstä poissaolo hoitovapaan vuoksi työehtosopimusten lomaltapaluumääräyksiä sovellettaessa rinnastetaan tilanteisiin, joissa työntekijä on poissa työnantajan suostumuksella. Edellytyksenä on, että työntekijä palaa työhön lain tarkoittamassa ennakkoilmoituksen tai siihen myöhemmin perustellusta syystä tehdyn muutoksen mukaisesti. Lomaltapaluuraha maksetaan vuosilomalain mukaisesti pidetyltä vuosilomalta. Työntekijän pyytäessä maksetaan lomaltapaluurahan ennakkoa tapauksissa, joissa maksaminen normaali- palkanmaksupäivänä siirtyisi pidemmälle kuin 5:n työpäivän päähän vuosilomalta paluusta. Ennakon määrä voi olla enintään puolet lomaltapaluurahan määrästä.

6.4 Vanhuus-, työkyvyttömyys-, varhennetulle vanhuus- tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle työntekijälle maksetaan lomaltapaluuraha edellä mainittuna prosenttina siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon työntekijä on oikeutettu.

Samoin menetellään maksettaessa lomakorvausta vuosilomalain 26 §:n mukaisesti.

Työntekijällä, joka vakinaiseen palvelukseen astumisen vuoksi menettäisi hänelle muutoin työehtosopimuksen mukaan kuuluvan lomaltapaluurahan, on oikeus saada lomaltapaluuraha, mikäli hän suorittuaan asevelvollisuuden vakinaisessa väessä palaa palvelusajan päätyttyä työhön palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (570/61) edellyttämällä tavalla.

Asevelvollisuuden suorittamisen jälkeen työhön palatessa maksettavan lomaltapaluurahan määrä lasketaan työehtosopimuksen osoittamana prosenttina siitä lomakorvauksesta, joka työntekijälle maksettiin hänen palvelukseen astuessaan. Jos palvelukseen astuminen on tapahtunut välittömästi vuosilomalta, lasketaan lomaltapaluuraha vastaavasti työntekijälle maksetun vuosilomapalkan ja lomakorvauksen yhteismäärästä. Lomaltapaluuraha määräytyy sen työehtosopimuksen mukaan, joka oli voimassa palvelukseen astuttaessa.

6.5 Mikäli työnantaja on muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä irtisanonut hänen työsuhtensa päättymään vuosiloma-aikana siten, että työntekijä on työsuhteen päättymisen vuoksi estynyt palaamasta vuosilomaltaan työhön. Työntekijä ei tästä syystä johtuen menetä oikeuttaan lomaltapaluurahaan. Myöskään työnantajan konkurssin takia työntekijä ei menetä oikeuttaan lomaltapaluurahaan.

6.6 Yrityksessä voidaan sopia lomaltapaluuraha tai osa siitä korvattavaksi palkallisena työssäolon veroisena vastaavana vapaana

6.7 Työsuhteen päättyessä suoritettava korotettu lomakorvaus

Työsuhteen päättyessä suoritetaan työntekijälle 50 %:lla korotettu lomakorvaus. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske tapauksia, joissa työnantaja päättää työsuhteen työntekijästä itsestään johtuvasta syystä tai työntekijä päättää työsuhteensa lain tai sopimuksen vastaisesti itse.

LOMAPALKKASOPIMUS 2005

Allekirjoittaneet keskusliitot ovat vuosilomalain (162/2005) 30 §:n nojalla tehneet vuosilomapalkan ja loman korvauksen laskemisesta seuraavan työehtosopimuksen:

1 § Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenyritysten palveluksessa oleviin, vuosilomalain 11 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöihin, jos yritys on jäsenenä sellaisessa työnantajaliitossa, joka on ollut Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton jäsen 31.12.2004. Sopimus ei kuitenkaan koske merimiestä, työntekijää metsä- ja uittotyössä tai lastaus- ja purkaustyössä eikä työntekijää sellaisella alalla, jolla vuosilomapalkkaa ja loman korvausta laskettaessa ja maksettaessa noudatetaan tämän sopimuksen allekirjoitusaikana rakennusalan työntekijäin vuosilomia koskevia työehtosopimuksia.

Edellä todettu soveltamisalan rajaus ei estä jäsenliittoja siinä tarkoitettujen sopimusalojen osalta ja muita Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenliittoja liittymästä tähän sopimukseen. Yrityksessä, joka liittyy edellä tarkoitetun työnantajaliiton jäseneksi kesken lomanmääräytymisvuotta, tulee sopimus voimaan liittymistä seuraavan lomanmääräytymisvuoden alusta.

2 § Vuosilomapalkka ja lomakorvaus

- 1) Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi eräännytynyt palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.
- 2) Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 1) kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain 5 ja 6.1 §:ssä tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

Lomapäivien lukumäärä	kerroin	Lomapäivien lukumäärä	kerroin	Lomapäivien lukumäärä	kerroin
2	16,0	16	116,0	30	222,4
3	23,5	17	123,6		
4	31,0	18	131,2		
5	37,8	19	138,8		
6	44,5	20	146,4		
7	51,5	21	154,4		
8	57,6	22	162,4		
9	64,8	23	170,0		
10	72,0	24	177,6		
11	79,2	25	185,2		
12	86,4	26	192,8		
13	94,0	27	200,0		
14	101,6	28	207,2		
15	108,8	29	214,8		

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden. Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhyempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

3 § Työssäolon veroinen aika

Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliittonsa liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

4 § Voimaantulo

Tällä sopimuksella kumotaan Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n syyskuun 10. päivänä 1990 tekemä lomapalkkasopimus.

Tämä sopimus tulee voimaan 1. päivänä huhtikuuta 2005 siten, että sopimusta sovelletaan voimassaoloajalta ansaittuun vuosilomaan, lomapalkkaan ja lomakorvaukseen. Sopimus voidaan irtisanoa päätymään vuosittain lomanmääräytymisvuoden päättyessä. Irtisanominen on tällöin toimitettava viimeistään syyskuun loppuun mennessä.

Tämä sopimus sitoo kaikkia niitä sopimuksen 1 §:ssä tarkoitettuja Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenliittoja ja SAK:n jäsenliittoja, jotka eivät ennen toukokuun 1. päivää 2005 ole ilmoittaneet sopijapuolina oleville keskusliitoille jäävänsä sopimuksen ulkopuolelle.

Helsingissä 21. maaliskuuta 2005

Vakuudeksi Mikko Nyysölä

Jorma Rusanen

ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO

Leif Fagernäs

Seppo Riski

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK ry.

Lauri Ihalainen

Lauri Lyly

15 § SAIRAUSAJAN PALKKAA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ

1. Työntekijälle maksetaan ansionmenetyksen korvausta korvauskeskituntiansion mukaan sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden ajanjakson työpäiviltä seuraavasti:

Työsuhde on jatkunut yhtäjaksoisesti ajanjakso

1 kuukauden mutta alle 3 vuotta 28 kalenteripäivää

3 vuotta mutta alle 5 vuotta 35 kalenteripäivää

5 vuotta mutta alle 10 vuotta 42 kalenteripäivää

10 vuotta tai kauemmin 56 kalenteripäivää

Työtapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajanjaksolta maksetaan täysi palkka, vaikka työsuhde olisi kestänyt alle kuukauden.

2. Palkanmaksun edellytyksenä on, että työsuhde on jatkunut vähintään kuukauden ja ettei työkyvyttömyyttä ole aiheutettu omalla törkeällä tuottamuksella, kevytmielisellä elämällä, tai työkyvyttömyys ei ole aiheutunut muualla tehdystä ansiotyöstä, eikä sairautta ole tieteen salattu työsopimusta solmittaessa. Työnantaja on oikeutettu nostamaan työntekijälle tulevan sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan vastaavalta ajanjaksolta.

Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei työntekijästä itsestään johtuvista syistä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, on työnantajalla oikeus vähentää sairaus- tai synnytyysloman palkasta se päiväraha tai sen osa, mikä työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

Työkyvyttömyyden alkamispäivä tai mikäli työkyvyttömyys on alkanut kesken työpäivän sitä seuraava työpäivä on palkaton, mikäli työsuhde ei ole kestänyt yhtä vuotta tai kyseessä ei ole työtapaturma. Jos sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu sairastumispäivän jälkeen vähintään 6 arkipäivää, maksaa työnantaja palkan työkyvyttömyyden alusta alkaen.

3. Työkyvyttömäksi tultuaan työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan työnantajalleen siitä sekä sen arvioidun keston.
4. Työnantajan vaatiessa on työntekijän esitettävä työterveyslääkärin tai työnantajan hyväksymän muun lääkärin antama todistus tai muu työnantajan hyväksymä selvitys sairaudesta.
5. Jos työntekijän työkyvyttömyys saman sairauden johdosta alkaa uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta hänelle viimeksi suoritettiin sairausajan palkkaa, ei työntekijä ole oikeutettu uuteen edellä sanottuun sairausajan palkan ajanjaksoon.
6. Jos työsuhde on yhtäjaksoisesti jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen synnytystä, maksetaan äitiysloman ajalta palkka 56 päivän ajanjaksolta. Työnantaja on oikeutettu nostamaan vastaavalta ajanjaksolta työntekijälle sairausvakuutuslain mukaan tulevan päivärahan.

Lakisääteinen lääkärintarkastus

Työntekijä voi palkallisena työaikana käydä työhönsä liittyvässä työnantajan, lain tai viranomaispäätöksen edellyttämässä terveystarkastuksessa. Tällaiseen tarkastukseen, siitä seuraavaan tutkimukseen ja jälkitarkastukseen matkustaminen korvataan kuten työmatkat.

Muut lääkärintarkastukset

1. Työntekijän palkkaa ei vähennetä sairauden toteamiseksi välttämättömän lääkärintarkastuksen ajalta, mikäli lääkärin hoidon tarve on akuutti, eikä vastaanottoaikaa ole kohtuullisen ajan kuluessa saatavissa työajan ulkopuolella.

Terveyden ja hyvinvoinnin kartoittamiseen ja terveysongelmien ennaltaehkäisemiseen liittyvät seulontatutkimukset ja muut vastaavat seulontatutkimukset voidaan suorittaa palkallisella työajalla, mikäli käynnit eivät ole mahdollisia työajan ulkopuolella.

Palkkaa ei vähennetä myöskään, jos kysymys on:

- erikoislääkärin suorittamasta tarkastuksesta apuvälineen hankkimiseksi
- työterveyslääkärin, erikoislääkärin tai erikoisalan poliklinikan suorittamasta tarkastuksesta kroonisen sairauden hoidon määrittelemiseksi
- korvattavaan lääkärintarkastukseen liittyvästä laboratorio- tai röntgentutkimuksesta
- sairausvakuutuslain mukaisesta äitiysrahan saamisen edellytyksenä olevasta terveyskeskuksen todistuksen hankkimiseksi välttämättömästä tarkastuksesta tai muista synnytystä edeltävistä lääketieteellisistä tutkimuksista
- hammaslääkärissä käynnistä, jos äkillinen hammassairaus aiheuttaa työkyvyttömyyden, joka vaatii saman työvuoron aikana annettavaa hoitoa. Kiireellisyystarve osoitetaan hammaslääkärin todistuksella.
- syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta.

2. Lääkärintarkastuksiin liittyvät menettelytavat voidaan sopia myös 4 §:n mukaisesti päälähtömiehen kanssa paikallisten yrityskohtaisten tarpeiden mukaisesti.
3. Alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti maksetaan äidille tai isälle tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevien määräysten mukaisesti korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta on lääkärin todistus ja että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamisesta koskevien määräysten mukainen selvitys. Edellä sanottua sovelletaan myös yksinhuoltajiin.

Samoin perustein maksetaan vastaava korvaus lapsen isälle tai äidille, mikäli toisella puolisoilla ei sairauden, matkan, työskentelystä, opiskelusta tai koulutukseen osallistumisesta johtuvan, toisella paikkakunnalla asumisen tms. tilapäisen esteen vuoksi ole mahdollisuutta osallistua lapsen hoitoon eikä muuta hoitoa saada järjestetyksi tämän momentin mukaisesti. Tätä momenttia sovellettaessa opiskelu rinnastetaan ansiotyöhön.

Sopimuksen tarkoittamassa mielessä katsotaan yksinhuoltajaksi myös henkilö, joka ilman erillistä asunusero- tai avioeropäätöstä pysyvästi on muuttanut asumaan erilleen aviopuolisostaan sekä henkilö, jonka puoliso on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoituksen vuoksi.

Hoidon järjestämisen tai hoitamisen kestäessä 1, 2, 3 tai 4 päivää pidetään poissaoloa sopimuksessa tarkoitettuna poissaolona. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta ja sen aiheuttamasta poissaolosta annetaan sama selvitys kuin työehtosopimuksen ja yrityksessä mahdollisesti omaksutun käytännön mukaan vaaditaan em. huoltovelvollisen omasta sairaudesta. Palkalliset poissaolopäivät lapsen sairastumisen johdosta rinnastetaan vuosilomalain tarkoittamiin työssäolopäivien veroisiin päiviin.

Työntekijällä, jonka lapsi sairastaa sairaskorvauslain 10 luvun tarkoittamaa vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen sanotussa laissa tarkoitettuun lapsen hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen sovittuaan poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

16 § TYÖTURVALLISUUSMÄÄRÄYKSET

1. Tapaturmien ja ammattitautien välttämiseksi ja työntekijöiden terveyden suojaamiseksi on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin. Työolosuhteissa, työn valmistelussa ja suorituksessa sekä valvonnassa on noudatettava työturvallisuuslakia ja valtioneuvoston päätöstä rakennustyön turvallisuudesta (426/2004).
Sähkölaitteiston ja sen osan jännitteettömäksi tekemisestä sekä sähköalan töistä ovat tarkemmat määräykset sähköturvallisuuslaissa ja sen nojalla annetuissa määräyksissä ja päätöksissä.
Työryhmän edustajan osallistuessa työnantajan kanssa sovitulla tavalla työkohteessa järjestettävään työsuojelukierrokseen, maksetaan hänelle tähän käytetyltä ajalta korvauskeskituntiansion mukainen palkka.
2. Tapaturmien välttämiseksi ei työntekijä ainoastaan ole oikeutettu, vaan hän on myös velvollinen vaatimaan, että ryhdytään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin turvallisuuden aikaansaamiseksi.
3. Kieltäytymistä suorittamasta työtä, jossa tarpeellisiin turvallisuustoimenpiteisiin ei ole ryhdytty, ei ole pidettävä työstä kieltäytymisenä.
4. Liikenneväylillä tms. paikoissa työskenneltäessä, missä liikenne aiheuttaa tapaturman vaaraa, on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vaaran välttämiseksi. Työntekijän pyynnöstä työnantajan on huolehdittava vartiointista. Vartija ei saa poistua vartiointipaikalta ennen työn päättymistä.
5. Kontaktiilimaustöissä noudatetaan valmistajan ilmoittamia suojeluohjeita.
6. Noudatettavaksi tulevat lisäksi yleissopimuksen työsuojelua koskevat määräykset sekä velvoittava työsuojelulainsäädäntö.

17 § SOSIAALITILAT

1. Milloin työmaan suuruus ja sen jatkuvuus edellyttävät tulee työnantajan huolehtia siitä, että työntekijöillä on mahdollisuus työturvallisuuslain 48 §:ssä mainittujen sosiaalitulojen käyttöön samassa laajuudessa kuin ne työmaalla ovat muiden työntekijäryhmien käytettävissä.
2. Milloin työntekijän työpaikka on liikkeen toimipaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä (työpaja, varasto tms.) pätee edellä mainittu myös näihin työntekijöihin. Edellä mainittu työnantajan velvollisuus on riippumaton siitä, miten työnantajan suhteet rakennuttajaan (tilaajaan) on järjestetty.
3. Työnantajan tulee huolehtia, että työntekijöiden käytössä on asianmukaiset ja siistit sosiaalitulat kunnollisine pesumahdollisuuksineen ja että sosiaalitulat siivotaan päivittäin.

18 § SUOJAVAATETUS

Työsuhteessa olevalle työntekijälle annetaan omaksi tai käyttöön suoja-pukuja ja turvajalkineet sekä työn suorittamisen edellyttämät suojalasit (tarvittaessa näkökyvyn mukaan hiotut).. Suojapukuja annetaan keskimäärin kaksi ja turvajalkineita yhdet vuodessa elleivät olosuhteet tai käyttötarve muuta edellytä. Yrityksessä voidaan sopia muusta vastaavasta työturvallisuuslainsäädännön mukaisesta menettelystä sekä työvaatehuollosta.

Suojavaatetuksen järjestämisessä tulee lisäksi ottaa huomioon:

- työvaatetuksen paloturvallisuus
- kylmät sääolosuhteet, jolloin annetaan käyttöön tai omaksi asian mukainen lämpöhaalari tai vastaava sekä
- muut työvaatetukselle asetettavat erityisvaatimukset.

19 § LUOTTAMUSMIEHET

Luottamusmiesten tehtäviä ja asemaa koskevat määräykset on sovittu työehtosopimuksen osana noudatettavassa yleissopimuksessa. Liite 2 sivu (91).

20 § ERIMIELISYYDET JA NIIDEN RATKAISEMINEN

1. Jos jostakin työehtosopimukseen liittyvästä asiasta syntyy erimielisyyttä työnantajan tai hänen edustajansa ja yhden tai useamman työntekijän välillä, on pyrittävä sovintoon paikallisissa neuvotteluissa mainittujen osapuolten kesken.
2. Ellei sovintoon päästä neuvottelevat työnantaja tai hänen edustajansa sekä pääluottamusmies tai luottamusmies.
3. Jos yksimielisyyteen ei päästä, voidaan asia alistaa jommankumman osapuolen toimesta allekirjoittaneiden liittojen ratkaistavaksi.
4. Erimielisyyden aiheuttaneesta asiasta on kummankin osapuolen laadittava muistiot, joissa osapuolien tulee esittää kantansa asiasta ja käsityksensä erimielisyyden syistä.
Edellä mainitut muistiot on viivytyksettä lähetettävä allekirjoittaneille liitoille ja paikallisille osapuolille on annettava muistiosta omat kappaleensa.
5. Jos liitot eivät pääse sovintoon neuvotteluissaan, asia voidaan jommankumman liiton toimesta siirtää työtuomioistuimessa ratkaistavaksi.

21 § TYÖVÄLINEET

Työnantaja on velvollinen pitämään korvauksetta käytettävissä kunkin työn edellyttämät kunnolliset, ajamukaiset ja turvalliset työvälineet.

22 § AMMATTIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERIMINEN

1. Työnantaja pidättää, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen, ammattiliitoille tulevat ammattiyhdistysjäsenmaksut ja tilittää ne palkanmaksukausittain liittojen määräämille tileille.
2. Pidättäminen suoritetaan siten kuin Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön välillä 13.1.1969 allekirjoitetussa pöytäkirjassa on erikseen sovittu.
3. Työntekijälle annetaan kalenterivuoden tai työsuhteen päättyttyä verotusta varten todistus pidätetystä summasta. Mikäli työntekijä ei työsuhteen päättyessä tee jäsenmaksun perintäsopimuksen peruutusilmoitusta on työnantajan huomautettava hänelle tästä.

23 § ERINÄISIÄ KORVAUKSIA

1. Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen

Työnantaja maksaa kunnallisvaltuuston tai -hallituksen jäsenenä toimivalle työntekijälle valtuuston tai hallituksen kokouksesta aiheutuvasta säännöllisen työajan ansionmenetyksestä korvausta siten, että työntekijä yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen ja -palkkion kanssa saa täydet palkkaedut.

Korvaus maksetaan sen jälkeen, kun työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta korvauksesta ja palkkiosta.

2. Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä

Työntekijälle, joka on yrityksen palveluksessa, on oikeus 50- ja 60-vuotispäivänään saada säännöllistä työaikaa vastaava palkallinen vapaa työstä silloin kun merkkipäivä sattuu hänen työpäiväkseen.

3. Kutsunnasta aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle varusmiespalveluksen edellyttämän kutsunnan johdosta aiheutuneen ansionmenetyksen.

Kutsuntaan liittyvään erilliseen lääkärintarkastukseen osallistuvalla korvataan ansionmenetykseltä ajalta, minkä hän hyväksyttävän selvityksen mukaan joutuu tarkastuksen takia olemaan poissa säännöllisenä työaikanaan.

4. Reserviharjoitusajan palkka

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle reserviharjoitusajalta palkkaa siten, että naimisissa oleva tai muuten huoltovelvollinen saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut ja ei-huoltovelvollinen 2/3 niistä. Määräystä sovelletaan myös niihin, jotka reserviläisinä on kutsuttu väestönsuojelukoulutukseen. Työnantajalla ei ole oikeutta vähentää reserviharjoitusajalta maksettavaa palkkaa lauantaina ja sunnuntaina maksettavan valtion reserviläispalkan osalta. Työnantajalla ei ole myöskään oikeutta vähentää reserviharjoitusajalta maksettavaa lapsikorotusosaa.

5. Omaisten kuolemantapaukset

Työnantaja antaa työsuhteessa olevalle työntekijälle oikeuden palkalliseen vapaapäivään sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymys työntekijäin vanhempien, puolison tai lasten kuolemantapauksesta.

Vastaava oikeus palkalliseen vapaapäivään annetaan hänelle myös niissä tapauksissa, joissa työntekijä joutuu henkilökohtaisesti suorittamaan veljensä, sisarensa tai aviopuolisonsa vanhempien kuolemantapauksesta johtuvat toimenpiteet.

6. Korvausten määrä ja korvausten saajat

1-5 kohdissa mainitut korvaukset suoritetaan keskituntiansion mukaan.

1-5 kohdissa mainitut etuudet koskevat vakinaisessa työsuhteessa olevien työntekijöiden lisäksi sellaisia tilapäisessä työsuhteessa olevia työntekijöitä, jotka ovat olleet välittömästi ennen ao. päiviä tai tapahtumia työsuhteessa vähintään yhden kuukauden ajan.

7. Harjannostajaistilaisuudet

Työntekijällä on oikeus osallistua työmaallaan järjestettävään harjannostajaistilaisuuteen säännöllisenä työaikana. Harjannostajaistilaisuuden palkka on asianomaisen työntekijän perustuntipalkka. Palkkaryhmissä 2-4 maksetaan palkkaryhmä 2 perustuntipalkan mukaan.

24 § RYHMÄHENKIVAKUUTUS

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan työntekijöitä koskevan ryhmähenkivakuutuksen siten kuin siitä on keskusjärjestöjen välillä sovittu. Vakuutusehdot ovat saatavissa vakuutusyhtiöstä ja työnantajalta.

25 § SOPIMUKSEN VOIMASSAOLOAIKA

Tämä työehtosopimus astuu voimaan 1.11.2007 ja se on voimassa 30.4.2010 saakka jatkuen senkin jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen sen päättymistä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu. Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat tämän työehtosopimuksen määräykset voimassa niin kauan, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut muuten ovat päättyneet.

Helsingissä 13.11.2007

TIETO- JA TEKNIKKAA-ALOJEN TYÖNANTAJALIITTO TIKLI ry

Harri Hietala

SÄHKÖALOJEN AMMATTILIITTO ry

Martti Alakoski Keijo Rimmistö

TALOTEKNIikka-ALAN SÄHKÖASENNUSTOIMIALAN YLEISSOPIMUS

Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan tähän työehtosopimukseen sidottujen järjestäytyneiden yritysten sähköasennusalalla toimiviin työntekijöihin, jotka suorittavat rakennuksissa tai rakennelmissa tai niihin liittyen sähkö- ja automaatioasennustöitä, edelliseen liittyviä tietoliikenteen (yleiskaapelointi) ja turvatekniikan asennustöitä, samoin kuin mainituissa töissä asennettujen laitteiden huolto-, kunnossapito- ja ylläpitotöitä.

1 LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohtia

Sopijapuolet pyrkivät edistämään neuvottelusuhteita ja sopimustoimintaa työpaikoilla. Sopijapuolet pyrkivät näihin tavoitteisiin yhteistoiminnan eri muotoja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaamaton. Tämä koskee niin työnantaja kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oikeus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oikeus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asioissa. Edustajien valintaoikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työntekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Työnjohto-oikeus

Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä ja määrätä työn johtamisesta.

Ennakoilmoitus työtaisteluista

Ennen poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun ryhtymistä siitä ilmoitetaan valtakunnansovittelijalle sekä asianomaiselle työnantaja- tai työntekijäliitolle mahdollisuuksien mukaan vähintään neljä päivää aikaisemmin. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työtaistelun syyt, alkamishetki ja laajuus.

Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan tähän työehtosopimukseen 1 §:n mukaisesti sidotuissa jäsenyrityksissä jäljempänä mainituin rajoituksin. Työpaikalla tarkoitetaan tähän työehtosopimukseen sidottujen jäsenyritysten toimintaorganisaatioon liittyviä pysyväisluonteisia toimipaikkoja (pää- tai haaratoimistoja) jossa työntekijä on työhön otettu.

Organisaatio- yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

Lakiviittaukset

Siltä osin kuin tässä sopimuksessa ei ole toisin sovittu, noudatetaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (334/07) sekä työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasiassa annettua lakia (17/93) ja työsuojelun valvonnasta annettua asetusta (954/73), jotka eivät ole tämän sopimuksen osia.

2 LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKALLA

Kehittämistoiminta

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti voida osallistua työorganisaatioiden, teknologian, työolosuhteiden ja työtehtävien kehittämiseen ja muutoksen toteuttamiseen.

Kehittämistoiminnan ja siihen mahdollisesti sisältyvän uuden teknologian soveltamisen yhteydessä tulee toimia mielekkään, vaihtelevan ja kehittävän työn sisällön sekä tuottavuuden parantamiseksi. Näin luodaan työntekijälle mahdollisuus kehittyä työssään ja lisätä valmiuksiaan uusiin työtehtäviin.

Suoritettavat toimenpiteet eivät saa johtaa sellaiseen kokonaiskuormituksen lisääntymiseen, josta aiheutuu haittaa työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle.

Työpaikalla seurataan yhteistoiminnassa sopivin aikavälein tuottavuutta, tuotantoa ja henkilöstöä koskevaa kehitystä. Tarvittavista seurantajärjestelmistä ja tunnusluvuista sovitaan paikallisesti.

Yhteistoiminnan toteuttaminen

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminta voi tapahtua pysyväisluonteisessa neuvottelukunnassa, kehittämishankkeiden toteuttamiseksi perustettavissa projektiryhmissä tai työnantajan ja henkilöstön välisissä neuvotteluissa. Kehittämiskohteen toteuttamista varten muodostettavassa projektiryhmässä ovat tasapuolisesti edustettuina yritys ja sen työntekijät. Työntekijät nimeävät omat edustajansa ensi sijassa kehitettävän kohteen työntekijöistä.

Ellei toisin sovita, yhteistoimintalain mukainen neuvottelukunta on perustettava yritykseen tai sen osaan silloin kun henkilöstön määrä on yli 200, mikäli kaikki henkilöstöryhmät sitä haluavat.

Kehittämistoiminnan toteuttamiseksi voidaan paikallisesti sopia sellaisen yhteistoimintaelimen perustamisesta, joka käsittelee kehittämistoimintaan sisältyvät asiat. Se voi korvata erilliset yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunnat sekä muut vastaavat toimikunnat. Sama yhteistoimintaelin voi vastata myös yhteistoimintalain, työsuojelun valvontalain, työterveyshuoltolain (1383/2001) ja naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/86) mukaisista toimista ja suunnitelmista paikallisesti sovittavassa laajuudessa.

Mikäli työnantaja käyttää yrityksen kehittämistoiminnassa hyväkseen ulkopuolisen konsultin tarjoamia palveluita, vastaa työnantaja siitä, että konsulttiyrityksen toiminta on tämän sopimuksen mukaista.

On tärkeää, että kehittämistoimien suunnittelu ja käytännön toteuttaminen kytketään läheisesti yrityksen henkilöstöpolitiikkaan, erityisesti henkilöstön työhönottoon, tasa-arvon edistämiseen, sisäisiin siirtoihin, koulutukseen, tiedotukseen, työsuojeluun, työkyvyn ylläpitämiseen ja työpaikkaterveydenhuoltoon.

Tyky-toiminta

Työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikoilla on linjajohdon, henkilöstöhallinnon, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation yhteistyötä. Työkykyä ylläpitävän toiminnan periaatteet, joilla ylläpidetään työssä olevien henkilöiden työkykyä ja työssä selviytymistä, sisällytetään työsuojelun toimintaohjelmaan tai työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Sovittaessa voidaan edellä mainitut periaatteet sisällyttää myös työpaikalla laadittavaan kehittämistoiminta- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Työsuojelupäällikön ja -valtuutetun tehtävänä on osallistua suunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen ja seurantaan.

3 LUKU YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA YHTEISTOIMINTA- ORGANISAATIOT

3.1 Luottamusmiehiä koskevat määräykset

Valitseminen

Luottamusmiehellä tarkoitetaan tässä sopimuksessa, ellei sopimuksen tekstistä muuta ilmene, ammattiosaston valitsemaa pääluottamusmiestä ja työosaston tai sitä vastaavan yksikön luottamusmiestä. Ammattiosastolla tarkoitetaan tässä sopimuksessa allekirjoittaneiden ammattiliittojen rekisteröityjä alayhdistyksiä.

Luottamusmiehen tulee olla asianomaisen työpaikan työntekijä ja perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sen työntekijänä. Mikäli työpaikkaa varten on valittu vain yksi luottamusmies, on hän tämän sopimuksen tarkoittama pääluottamusmies. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että työsuojeluvaltuutetun tehtäviä hoitaa pääluottamusmies tai päinvastoin.

Yrityksen sivukonttoriin, joka on yli 100 km etäisyydellä, voidaan valita pääluottamusmies edellyttäen, että työntekijämäärä on vähintään 10. Mikäli toimipaikassa katsotaan olevan edellä todetusta poiketen tarve valita pääluottamusmies päätoimipaikkaa 100 kilometriä lähempänä olevaan sivutoimipisteeseen, siitä voidaan sopia yrityksessä ja ellei sopimukseen päästä, ottavat liitot asian käsittelyyn kiireellisenä. Paikallisesti voidaan sopia pääluottamusmiehen toimialueeksi pääsääntöä laajempi toimialue.

Pääluottamusmiehen valitsemisen lisäksi ammattiosaston esityksestä sovitaan paikallisesti siitä, mille osastolle tai osastoa vastaavaan yksikköön valitaan luottamusmies. Poikkeustapauksessa voidaan myös työmaata sopia pidettävän työosastona, kun se sijaitsee toisella paikkakunnalla ja työmaalla on vähintään 20 yrityksen työntekijää. Osastoa vastaavaan yksikköön luottamusmiestä valittaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että sovitut toimialueet ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavuudeltaan sellaisia, että ne edistävät neuvottelujärjestelmän mukaista asioiden käsittelyä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mm. kyseessä olevan osaston työntekijöiden lukumäärä ja luottamusmiehen mahdollisuudet myös vuorotyö huomioon ottaen tavata osaston työntekijät. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että edellä mainittu luottamusmies hoitaa työsuojeluasiamiehen tehtäviä tai päinvastoin.

Ammattiosastolla on oikeus suorittaa luottamusmiehen vaali työpaikalla. Jos vaali suoritetaan työpaikalla, on ammattiosaston kaikille jäsenille varattava tilaisuus osallistua vaaliin. Vaalin järjestäminen ja toimittaminen ei kuitenkaan saa häiritä työntekoa. Vaalijaoista ja vaalipaikoista on sovittava työnantajan kanssa viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimittamista. Työnantaja varaa ammattiosaston nimeämille henkilöille tilaisuuden vaalin toimittamiseen.

Tehtävät

Luottamusmiehen pääasiallisena tehtävänä on toimia ammattiosaston edustajana työehtosopimuksen soveltamista koskeissa asioissa.

Luottamusmies edustaa ammattiosastoa työlainsäädännön soveltamista koskeissa asioissa ja yleensä työnantajan ja työntekijän välisiin suhteisiin ja yrityksen kehittymiseen liittyvissä kysymyksissä. Luottamusmiehen tehtävänä on myös osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvottelu- ja yhteistoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Yhteisellä työpaikalla luottamusmies voi edustaa vuokratyöntekijää vuokratyöntekijän kirjallisen tai suullisen valtuutuksen perusteella tilaajan ja vuokratyöntekijöiden välisissä suhteissa, ellei vuokratyöntekijöillä ole omaa heitä edustavaa luottamusmiestä.

Neuvottelujärjestys

Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava kaikki tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.

Työsuhteeseensa liittyvä asia työntekijän tulee selvittää esimiehensä kanssa. Ellei työntekijä ole saanut edellä mainittua asiaa selvitettyksi suoraan esimiehensä kanssa, voi hän saattaa asian hoidettavaksi osaston tai vastaavan yksikön luottamusmiehen ja työnantajan edustajan välisissä neuvotteluissa. Ellei asiaa näin saada selvitettyksi, voi edellä mainittu luottamusmies siirtää sen pääluottamusmiehelle.

Paikallisten osapuolten yhdessä pyytäessä on työehtosopimukseen sidotuilla liitoilla oikeus lähettää edustajansa paikalliseen erimielisyysneuvotteluun.

Ellei työpaikalla syntynyttä erimielisyyttä saada paikallisesti ratkaistuksi, noudatetaan työehtosopimuksen mukaista neuvottelujärjestystä.

Jos erimielisyys koskee tämän sopimuksen tarkoittaman luottamusmiehen työsuhteen päättämistä, on paikalliset ja liittojen väliset neuvottelut lisäksi käynnistettävä ja käytävä viipymättä sen jälkeen, kun lakkauttamisen peruste on riitautettu.

3.2 Työsuojelua koskevat määräykset

Työnantaja nimeää työsuojeluyhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön. Työntekijöiden oikeus valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut määräytyy työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaisesti. Paikallisesti sopien voidaan muodostaa tarkoituksenmukaisempi toimialue maantieteellisten etäisyyksien, tehtävien hoidon yms. perusteella.

Tehtävät

Työsuojelupäällikön tehtävänä on muiden työsuojeluyhteistoiminnan piiriin kuuluvien tehtävien ohella järjestää, ylläpitää ja kehittää työsuojeluyhteistoimintaa. Työsuojeluvaltuutetun tehtävät määräytyvät työsuojelun valvonnasta annetun lain ja asetuksen mukaan. Lisäksi työsuojeluvaltuutettu suorittaa muut tehtävät, jotka hänelle muun lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvat. Jollei muista tehtävistä ole paikallisesti sovittu, työsuojeluasiamiehen tehtävänä on osallistua toimialuettaan koskevien työsuojelun yhteistoiminta-asioiden käsittelyyn ja toteutukseen. Varavaltuutettu hoitaa työsuojeluvaltuutetun ollessa estynyt tälle kuuluvat sellaiset tehtävät, joita ei voida siirtää työsuojeluvaltuutetun esteen päättymisen jälkeen hoidettavaksi.

Asiamies

Työsuojeluasiamiesten valinnasta, lukumäärästä, tehtävistä ja toimialueesta sovitaan paikallisesti samojen valintaperusteiden mukaisesti kuin mitä kohdan 3.1 kolmannessa kappaleessa on luottamusmiehen valinnasta sovittu. Lisäksi on otettava huomioon työsuojeluriskit ja muut työoloihin vaikuttavat tekijät. Työsuojeluasiamiehen valitsevat työpaikan työntekijät keskuudestaan.

Toimikunta

Muiden työsuojelua edistävien yhteistoimintaelinten valinnasta sekä tarkoituksenmukaisesta yhteistoimintamuodosta sovitaan paikallisesti ottaen huomioon työpaikan laatu, laajuus ja työntekijöiden määrä ja tehtävien laatu sekä muut olosuhteet. Ellei muusta yhteistoimintamuodosta ole sovittu, työsuojeluyhteistoimintaa varten perustetaan työsuojelutoimikunta.

Soveltamisalan rajoitus

Tämän sopimuksen työsuojelua koskevia määräyksiä sovelletaan silloin, kun työpaikassa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Sen sijasta, mitä edellisessä virkkeessä on määrätty, on työsuojeluvaltuutettu valittava vastaavasti, kun työntekijöiden lukumäärä on vähintään 10.

3.3 Ilmoitukset

Valituista luottamusmiehistä, varamiehen toimimisesta pääluottamusmiehen sijaisena, työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluasiamiehen toimimisesta luottamusmiestehtävissä tai luottamusmiesten toimimisesta työsuojelutehtävissä on ammattiosaston tai vastaavan ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle.

Varamiehen toimimisesta työsuojeluvaltuutetun tai pääluottamusmiehen sijaisena on työsuojeluvaltuutetun tai pääluottamusmiehen ilmoitettava työnantajalle kirjallisesti. Työnantaja ilmoittaa luottamushenkilöille, jotka käyvät yrityksen puolesta neuvotteluja heidän kanssaan.

4 LUKU LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4.1 Vapautus työstä ja ansionmenetyksen korvaaminen

Vapautus

Tehtäviensä hoitamista varten pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään tarvittaessa tilapäisesti, säännöllisesti toistuen tai kokonaan vapautus työstään. Muulle luottamusmiehelle kuin pääluot-

tamusmiehelle, työsuojeluasiamiehelle sekä muille yrityksen ja henkilöstön väliseen tämän sopimuksen edellyttämään yhteistoimintaan osallistuville henkilöstön edustajille järjestetään tarvittaessa tilapäisesti vapautus työstä.

Arvioitaessa vapautuksen tarvetta on huomiota kiinnitettävä muun muassa ao. henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden lukumäärään, tuotannon ja toiminnan luonteeseen sekä tehtävien määrään.

Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajoiksi työstään, tulee hänen hoitaa tehtävänsä pääsääntöisesti sinä aikana. Välttämättömien asioiden hoitamista varten tulee työnjohdon kuitenkin antaa vapautusta työstä muunakin työn kannalta sopivana aikana. Työnantaja korvaa pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansionmenetyksen edellä mainituilta ajoilta.

Kun työehtosopimuksen 4 §:n tarkoittamia paikallisia sopimusneuvotteluja käydään sellaisissa yrityksissä, joissa luottamusmiehelle ei ole määritelty säännöllistä luottamusmiesvapaata tässä luvussa olevan taulukon mukaisesti, annetaan luottamusmiehelle pyynnöstä mahdollisuus yrityksessä työaikana valmistautua ja perehtyä paikallisen neuvottelun kohteena olevaan asiaan.

Mikäli toimipiiriin kuuluvien työntekijöiden lukumäärä on vähintään 5, annetaan pääluottamusmiehelle tai varapääluottamusmiehelle hänen hoitaessaan pääluottamusmiehen tehtäviä yleensä edellä tarkoitettua vapaata vuosittain seuraavasti:

Matkustusaikaa työnantajan kanssa sovittuihin kohteisiin ei lueta perusajankäyttöön.

Luottamusmiehen ajankäyttö

Keskilukumäärä tarkistetaan kalenterivuoden alussa. Jos luottamusmies edustaa myös vuokratyöntekijöitä, heidät otetaan huomioon keskilukumäärää laskettaessa. Mikäli henkilöstön lukumäärä muuttuu merkittävästi vuoden aikana, voidaan tarkistus tehdä esimerkiksi neljännesvuosittain.

Yrityksen työntekijäin lukumäärän ollessa:

Työntekijöitä	tunti/vuosi
5 - 9	52
10 - 14	80
15 - 19	110
20 - 29	150
30 - 39	200
40 - 79	260
80 -139	340
140 -199	430
200 -279	520
280 -339	630
340 -	sovitaan erikseen

Vapaa-ajan lisätarve määräytyy siitä, kuinka paljon pääluottamusmiehen on osallistuttava urakkamittauksiin ja -selvityksiin.

Luottamusmiehen ajankäyttö tulee järjestää siten, että se jakaantuu riittävän tasaisesti eri viikoille vuoden aikana. Luottamusmiehen tulee esittää ajankäyttösuunnitelmansa työnantajan hyväksyttäväksi.

Omalta työmaalta poistumiseen on saatava työnantajan lupa. Edellä mainittu lupa on kiireellisissä tapauksissa aina annettava, kun asia koskee esiintynyttä erimielisyyttä tai työselkkausta. Mikäli luottamusmies ei työselkkaustapauksissa yrityksistään huolimatta tavoita työnantajaa tai hänen edustajaansa on hänellä oikeus poistua työmaaltaan estääkseen työselkkauksen. Muissa tapauksissa on sovittava paikallisesti ajasta, milloin pääluottamusmies voi irrotautua työstään.

Työsuojeluvaltuutetun ajankäytön laskeminen

Sähköasennusalalle työsuojeluvaltuutetun perusajankäyttö määräytyy toimialaluokan 2 mukaan, jossa kerroin on 0,291.

Sähköasennusalan h = työntekijöiden lukumäärä x 0,291, pyöristetään lähimpään täyteen tuntiin. Vapautus on kuitenkin aina vähintään neljä tuntia neljän perättäisen viikon aikana.

Keskusliittojen sopiessa mahdollisesta uudesta perusajankäyttöjärjestelmästä liitot tarkastelevat asiaa uudelleen.

Mikäli luottamusmies- ja työsuojelutehtävät on yhdistetty samalle henkilölle, tämä otetaan sovittavalla tavalla lisäävänä tekijänä huomioon työstä vapautuksen määrästä sovittaessa.

Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa sen ansion, jonka tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilöstön edustaja menettää työaikana joko paikallisessa neuvottelussa työnantajien edustajien kanssa tai toimiessaan muuten työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä.

Jos luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies tai työsuojelutoimikunnan tai muun työsuojelutoimikuntaa vastaavan yhteistoimintaelimen jäsen suorittaa työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetyistä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta. Työnantaja korvaa sovittujen tehtävien hoitamisesta aiheutuvien matkojen osalta työehtosopimuksen mukaisesti ruoka- ja päivärahat, matkakustannukset sekä mahdollisen matkajan korvauksen.

Ansionmenetyksen korvaus lasketaan keskituntiansion mukaan.

Pääluottamusmiehelle maksettava erilliskorvaus

Erilliskorvausta maksetaan yrityksen pääluottamusmiehelle hänen edustamiensa työntekijöiden määrän perusteella (työsuhteessa olevat). Mahdollinen korvausperusteen tarkistus suoritetaan ”Luottamusmiehen ajankäyttö” kohdan periaatteiden mukaisesti.

Pääluottamusmiehellä tarkoitetaan yrityksen tai toimipaikan luottamusmiestä, mutta ei toimipaikan jollekin osastolle valittua osastoluottamusmiestä.

Edustettavien työntekijöiden määrä Euroa/kahden viikon tilijakso

1.11.2007

5 - 9 työntekijää	25,00 € / 2 vko
10 – 50 ”	30,00 € / 2 vko
51 – 100 ”	40,00 € / 2 vko
yli 100 ”	55,00 € / 2 vko

Erilliskorvausta maksetaan työviikkotarkastelun perusteella.

Korvaus maksetaan työviikolta, jonka aikana erilliskorvaukseen oikeutettu pääluottamusmies on ollut työssä.

Erilliskorvausta ei makseta, jos pääluottamusmies on ollut poissa työstä koko tarkastelujakson. Poissaolon syyllä ei ole tarkastelussa merkitystä.

Erilliskorvaus maksetaan kuitenkin tarkastelujaksolta, jonka aikana pääluottamusmiehen työstä poissaolo johtuu osallistumisesta koulutussopimuksen mukaiseen tai työnantajan järjestämään koulutukseen.

Maksettaessa erilliskorvausta yhdeltä viikolta esim. työstä poissaolon vuoksi, puolitetaan kahden viikon tilijaksolta määräytyvä korvaus.

Erilliskorvausta ei makseta pääluottamusmiehelle ja tämän varamiehelle samalta ajanjaksolta. Jos pääluottamusmiehen työstä poissaolo päättyy kesken tarkastelujakson, maksetaan erilliskorvausta tältä työviikolta pääluottamusmiehelle.

Varaluottamusmiehelle maksetaan korvaus, kun varaluottamusmies on ryhtynyt hoitamaan pääluottamusmiestehtävää yleissopimuksen 3. luvun 3.3-kohdan mukaisesti.

Edellä mainitut korvaukset ovat työssäolon ajalta maksettua palkkaa, mutta sitä ei lasketa vuosilomakeskituntiansiota kerryttävään palkkasummaan.

4.2 Asema

Työsuhde

Luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies ja muut henkilöstön edustajat ovat työsuhteessaan työnantajaan samassa asemassa riippumatta siitä, hoitaako hän luottamustehtäviään oman työnsä ohella vai onko hänelle annettu osittain tai kokonaan vapautusta työnteosta. Hän on velvollinen noudattamaan yleisiä työehtoja, työaikoja ja työnjohdon määräyksiä sekä muita järjestysmääräyksiä.

Toimitilat

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tarkoituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa, työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut. Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto- yms. välineitä, kuten yrityksessä yleisesti käytössä olevia atk-laitteita ja niihin liittyviä ohjelmia sekä internet-yhteyksiä (sähköposti). Tällöin voidaan ottaa huomioon mm. yrityksen koko (vähintään 5 työntekijää), pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtävien laajuus jne. Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

Palkka- ja siirtosuoja

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehittyä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alemmpipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä. Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehityksen tulee vastata yritys- tai toimipaikkakohtaista ansiokehitystä.

Mikäli luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsuhde on edellyttänyt työskentelyä sekä aika- että urakkatyössä, jatkuu hänen työsuhteensa tässä suhteessa ennallaan eikä edellä mainitusta syystä johtuvia ansiovaihteluita katsota palkkauksessa tapahtuviksi huononnuksiksi.

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehitystä verrataan työhönottopaikan palkkatilaston saman palkkaryhmän säännöllisen työajan keskituntiansion kehitykseen puolivuositain ja mikäli jälkeenyäneisyttä havaitaan, on ryhdyttävä paikallisesti palkantarkistus- ja oikaisutoimenpiteisiin.

Mikäli työsuojeluasiamies joudutaan tilapäisesti siirtämään työhön varsinaisen toimialueensa ulkopuolelle, on pyrittävä siihen, ettei siirtäminen kohtuuttomasti haittaa työsuojeluasiamiehen tehtävien hoitamista.

Ammattitaidon ylläpitäminen

Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun luottamustehtävän päättymisen jälkeen tulee hänen ja työnantajan yhteisesti selvittää, edellyttääkö työntekijän ammattitaidon ylläpitäminen entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta. Työnantaja järjestää selvityksen edellyttämää koulutusta. Koulutuksen sisältöä ratkaistaessa kiinnitetään huomiota työstä vapautukseen, toimikauden keston ja sinä aikana tapahtuneisiin työmenetelmien muutoksiin.

4.3 Työsuhdeturva

Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet

Jos yrityksen työvoimaa irtisanotaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei pääluottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa keskeytetä

kokonaan. Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammattiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

Yksilösuoja

Muu luottamusmies kuin pääluottamusmies voidaan irtisanoa tai lomauttaa työsopimuslain 7:10 §:n 2 momentin mukaisesti vain, kun työ kokonaan päättyy eikä työnantaja voi järjestää hänelle hänen ammattitaitoaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä tai kouluttaa häntä muuhun työhön työsopimuslain 7.4 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Luottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työsopimuslain (55/2001) 7 luku 10 § edellyttämää niiden työntekijöiden enemmistön suostumusta, joita hän edustaa.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimusta ei saa purkaa vastoin työsopimuslain (55/2001) 8 luku 1 §:n säännöksiä. Työsopimuksen purkaminen sillä perusteella, että hän on rikkonut järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti ja olennaisesti jättänyt työvelvoitteensa täyttämättä ja varoituksista huolimatta jatkanut laiminlyöntiä.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimuksen purkuperusteita arvioitaessa häntä ei saa asettaa huonompaan asemaan muihin työntekijöihin nähden.

Ehdokassuoja

Edellä olevaa työsuhteturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmieheshdokkaaseen, jonka ammattiosaston kokous on asettanut ja jonka asettamisesta ammattiosasto on kirjallisesti työnantajalle ilmoittanut, sekä työsuojeluvaltuutettuehdokkaaseen, jonka asettamisesta on kirjallisesti ilmoitettu työsuojelutoimikunnalle tai muulle sitä vastaavalle yhteistoimintaelimelle. Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

Jälkisuoja

Työsuhteturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen ko. tehtävänsä päättymisen jälkeen.

Korvaukset

Jos luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimus on lakkautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työsopimuslain 12 luku 2 § (55/2001) perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu. Jos tuomioistuin harkitsee, että edellytykset työsuhteen jatkamiselle tai jo päättyneen työsuhteen palauttamiselle ovat olemassa, eikä työsuhdetta siitä huolimatta jatketa, on tämä otettava erittäin painavana syynä huomioon korvauksen suuruutta määrätessä. Milloin tuotantoyksikössä tai vastaavassa toimintayksikössä säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, on edellä mainittu korvaus työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään neljän (4) ja enintään kahdenkymmenen neljän (24) kuukauden palkka.

4.4 Varamiehet

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan varapääluottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varamieheen sinä aikana, kun he tämän sopimuksen edellyttämän ilmoituksen mukaisesti toimivat sijaisina.

5 LUKU TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET

Palkkatilasto- ja henkilöstötiedot

Ellei alakohtaisesti tai paikallisesti toisin sovita, on pääluottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada EK:n neljännesvuositilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta

välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus kirjallisesti saada tieto toimialueensa työntekijöiden nimistä, palkkaryhmistä tai vastaavista sekä työsuhteen alkamisajankohdista, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan heille aina pyydettyinä. Uusista työntekijöistä edellä mainitut tiedot ja työmaaosoitte annetaan viikon kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Luottamusmiehelle annetaan palkkausjärjestelmästä tiedot yritys- tai toimipaikkakohtaisesti työntekijöiden palkkaryhmiin jakautumisesta, perustuntipalkan ja henkilökohtaisen palkanosan (PTP + HPO) suuruuden palkkaryhmäkohtaisesta jakautumisesta keskimäärin ja mahdollisen pistepohjaisen järjestelmän muodostumisesta. (Urakkatyökohteesta luottamusmiehellä on oikeus saada urakanjakoselvitys pyydettyinä).

Pääluottamusmiehelle on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työhinnointelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien osuuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin.

Tiedot työkannasta ja ulkopuolisesta työvoimasta

Pääluottamusmiehelle on annettava tieto yrityksen työkannasta sopimuspaperien allekirjoittamisen jälkeen automaattisesti tai viimeistään pyydettyinä.

Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan työskentelevistä vuokra-työntekijöistä sekä siellä toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta.

Työaikakirjanpito

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (605/96) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin siihen työsuojeluvaltuutetulla on lain mukaan oikeus.

Tietojen luottamuksellisuus

Pääluottamusmies saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.

Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.

Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.

Viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 30, annetaan yhteistoimintalain 11 §:n 2 momentin tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille pyydettyinä kirjallisena.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksikköjen toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta-

ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

Salassapitovelvollisuus

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammattisalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovita. Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammattisalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

6 LUKU HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Työpaikalla sovellettavan työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla tai työhuonekunnalla on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovitussa tilassa kokouksia työmarkkina-asioissa tai työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä siten kuin keskusjärjestöjen kesken tai alakohtaisesti tai työpaikalla vakiintuneen käytännön mukaisesti on sovittu.

Edellisessä kappaleessa mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä on oikeus työajan ulkopuolella, joko ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai työajan päättymisen jälkeen jakaa jäsenilleen kokousilmoituksiaan, työpaikan työsuhteisiin tai yleensä työmarkkinakysymyksiin liittyviä kirjallisia tiedonantoja, ruokalassa, pukusuojassa tai muussa työnantajan kanssa sovittavassa vastaavanlaisessa tilassa varsinaisen työpaikan, kuten tehdassalin tms. ulkopuolella. Tiedonannossa tulee olla merkittynä sen liikkeellepanija.

Mikäli työpaikalla ilmestyy henkilöstölle tarkoitettu tiedotuslehti, on edellä mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä oikeus käyttää sitä edellä mainittujen kokousilmoitusten tai tiedonantojen julkaisemiseen tai julkaistane työnantajan työntekijöiden käyttöön osoittamalla ilmoitustaululla. Ilmoitustaulun sisällöstä ja hoidosta vastaa ilmoittaja.

7 LUKU KOULUTUS

7.1 Ammatillinen koulutus

Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta tai lähettäessä työntekijän hänen ammattiinsa liittyviin koulutustilaisuuksiin, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetys

- Aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikatyöpalkka
- Urakatyöstä tulevalle urakan keskeytyslisäpalkka

Se, että kysymyksessä on tämän pykälän mukainen koulutus, todetaan ennen koulutustilaisuuteen ilmoittautumista.

Koulutusta annettaessa on koulutukseen halukkaista asentajista valittava työnantajan kannalta tarkoituksenmukaisimmat työntekijät. Koulutusta haluaville työntekijöille varataan vuorollaan mahdollisuus osallistua hänen tehtäviensä kannalta tarkoituksenmukaisimpaan koulutukseen.

Mikäli koulutustilaisuudet järjestetään joko osittain tai kokonaan työajan ulkopuolella, maksetaan työajan ulkopuoliselta koulutusajalta

- aikatyöstä tulevalle henkilökohtainen aikatyöpalkka
- urakatyöstä tulevalle urakan keskeytyslisäpalkka

Ts. ylityökorvauksia ei koulutusajalta makseta. Näissä tapauksissa koulutusajaksi lasketaan ainoastaan koulutukseen tai luennoille osallistumiseen käytetty aika ei esim. matka-aikoja, yhteisiä illanviettoja tai muuta vastaavaa.

Vaikka työajan ulkopuolella tapahtuvasta koulutuksen korvauksesta on sovittu, se ei saa johtaa siihen, että yritykset järjestävät koulutusta yksinomaan työajan ulkopuolella.

Mikäli työntekijä osallistuu työnantajan järjestämään ammattiinsa liittyvään koulutukseen, katsotaan tähän säännöllisenä työaikana käytetty aika työaikaan rinnastettavaksi ajaksi laskettaessa sekä viikottaista että vuorokautista ylityötä

7.2 Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai niiden jäsenliitot yhteisesti, keskusjärjestöjen tai niiden jäsenliittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Osapuolet toteavat, että yhteinen koulutus yleensä tapahtuu tarkoituksenmukaisimmalla tavalla työpaikka-kohtaisesti, jolloin paikalliset olosuhteet tulevat parhaiten huomioonotetuiksi.

Työsuojelun yhteistoiminnan peruskurssit ja työsuojeluyhteistyön kannalta tarpeelliset erikoiskurssit ovat tässä tarkoitettua yhteistä koulutusta. Peruskurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen, työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies sekä erikoiskurssille työsuojeluvaltuutettu.

Koulutukseen osallistuvalla suoritetaan korvaus, kuten 7.1 kohdassa on määrätty, mutta ansionmenetyksen korvauskeskituntiansion mukaan. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymykseen tulevassa yhteistyöelimessä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan myös osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevaan koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta voidaan sopia myös työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken. Osapuolet suosittelvat, että niiden ja jäsenliittojen koulutuslaitokset sekä jäsenliitot ryhtyvät yhteistyössä toimenpiteisiin osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevan koulutustarjonnan järjestämiseksi. Osapuolten koulutustyöryhmä seuraa em. koulutustarjonnan toteutumista.

7.3 Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat

SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa. Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistumisen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

7.4 Korvaukset

Kurssilta, joka järjestetään SAK:n tai sen jäsenliiton koulutuslaitoksissa tai erityisestä syystä muualla ja jonka koulutustyöryhmä on hyväksynyt, työnantaja on velvollinen maksamaan luottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle, -varavaltuutetulle, työsuojelutoimikunnan jäsenelle ja työsuojeluasiamiehelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille luottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluluottamustehtävissä oleville enintään kahden viikon ajalta. Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kurssista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi keskusjärjestöjen välillä sovittu ateriakorvaus.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

7.5 Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

8 LUKU ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ

Ulkopuolisella työvoimalla tarkoitetaan alihankintaa ja työvoiman vuokrausta.

Alihankinnasta on kyse, kun tarvittavan työn tekee ulkopuolinen yrittäjä ilman, että toisella sopijapuolella on mitään tekemistä itse työsuorituksen kanssa.

Työvoiman vuokrauksesta on kyse, kun työvoimaa vuokraavan liikkeen toimittamat vuokramiehet tekevät työtä toiselle työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Ulkopuolisen työvoiman käytön osalta sopijapuolet toteavat, että ulkopuolisen työvoiman käyttöä ei ole syytä estää, silloin kun se yrityksen toiminnan ja hoitamisen kannalta on perusteltua.

Talotekniikka-alan yritysten solmimiin alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin otetaan ehto, jonka mukaan alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu soveltamaan ko. työvoimaan sähkö-asennusalan työehtosopimuksen 1 § tarkoitetuissa töissä tämän työehtosopimuksen määräyksiä, ellei alihankkijan järjestäytymisestä tai lainsäädännöstä muuta johdu.

Alihankinta tulee pyrkiä järjestämään siten, ettei yrityksen vakinaista työvoimaa jouduta vähentämään. Jos näin kuitenkin joudutaan menettelemään yrityksen tulee sijoittaa ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista kehotettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan kyseiset alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisin palkkaeduin.

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Vuokratyövoiman käyttämisen ehtona on, ettei yrityksessä ole samalla työssäkäyntialueella alan työntekijöitä lomautettuina tai takaisinottovelvollisuuden piirissä.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yritysten normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisena pidemmän ajan.

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

Yrityksen pääluottamusmiehelle on selvitettävä ulkopuolisen työvoiman käyttöön liittyvät kysymykset siten, kuin tämän sopimuksen 5. luvussa on mainittu ja kuten yhteistoiminta yrityksissä -lain 9 §:ssä edellytetään.

Työnantajan ja työntekijän väliselle työ sopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yritysten keskeinen urakkasopimus silloin, kun kyseessä itse asiassa on työ sopimus.

Tilaaajan selvitysvelvollisuus ja vastuu

Mikäli tilaaja on täyttänyt laissa tilaaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006; jäljempänä ”tilaajavastuulaki”) tilaajalle asetetun selvitysvelvollisuuden lain edellyttämällä tavalla, määräytyy tilaajan vastuu tilaajavastuulain mukaisesti. Palkkasaatavan synnyttyä tilaajan on osoitettava, mitä selvityksiä alihankkijalta tai aliurakoitsijalta on hankittu tai millä tilaajavastuulaissa mainitulla perustellulla syyllä tilaajan ei ole tarvinnut niitä pyytää.

Mikäli tilaaja on laiminlyönyt tilaajavastuulain mukaisen selvitysvelvollisuutensa, vastaa tilaaja siitä, että sähkötyön toteuttamiseen liittyvän aliurakoitsijan tai -hankkijan työntekijän palkka, jonka työntekijä on ansainnut tilaajan työmaalla, tulee maksetuksi.

Tilaaaja vastaa niin ikään tilaajavastuulain laiminlyöntitilanteessa siitä, että aliurakoitsijan tai -hankkijan työntekijän tilaajan työmaalla ansaitsema lomakorvaus ja mahdolliset urakan pohjarahat tulevat maksetuiksi.

Tilaaaja vastaa vain sellaisista saatavista, joista työntekijä tai luottamusmies ilmoittaa tilaajalle tai tämän edustajalle viimeistään neljäntenätoista kalenteripäivänä siitä, kun saatava olisi työehtosopimuksen mukaan pitänyt maksaa työntekijälle. Ennen maksua tilaajalle on esitettävä saatavan peruste ja määrä selkeästi.

Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava tilaajavastuulain 6 §:ssä mainitut tiedot tilaajavastuulain soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa.

9 LUKU VOIMASSAOLO

Tämä sopimus tulee voimaan 1.11.2007 ja on voimassa toistaiseksi kahden (2) kuukauden irtisanomisajalla.

TIETO- JA TEKNIikka-ALOJEN TYÖNANTAJALIITTO TIKLI ry

Harri Hietala

SÄHKÖALOJEN AMMATTILIITTO ry

Martti Alakoski

Keijo Rimmistö

VEROHALLITUKSEN PÄÄTÖS VUONNA 2008 VEROSTA VAPAAKSI KATSOTTAVIEN KILOMETRIKORVAUSTEN MÄÄRISTÄ

(Tarkistetaan vuosittain)

Kulkuneuvo korvauksen enimmäismäärä

Auto	0,44 €	kilometrilta, jota korotetaan
	0,07 €	kilometrilta perävaunun kuljettamisesta autoon kiinnitettynä
	0,11 €	kilometrilta silloin, kun työn suorittaminen edellyttää asuntovaunun kuljettamista autoon kiinnitettynä
	0,21 €	kilometrilta silloin, kun työn suorittaminen edellyttää taukotuvan kuljettamista autoon kiinnitettynä
	0,02 €	kilometrilta sellaisista autossa kuljetettavista koneista tai muista esineistä, joiden paino ylittää 80 kiloa tai joiden koko on suuri
	0,02 €	kilometrilta, jos palkansaaja työhönsä kuuluvien tehtävien vuoksi kuljettaa autossa koiraa
	0,09 €	kilometrilta silloin, kun työn suorittaminen edellyttää liikkumista autolla metsäautotiellä tai muulta liikenteeltä suljetulla tienrakennustyömaalla, kyseisten kilometrien osalta

Moottorivene, enint. 50 hv	67 snt / km
Moottorivene, yli 50 hv	99 snt / km
Moottorikelkka	94 snt / km
Moottoripyörä	31 snt / km
Moottoripolkupyörä	16 snt / km
Muu kulkuneuvo	9 snt / km

Jos palkansaajan omistamassa tai hallitsemassa kulkuneuvossa matkustaa muita henkilöitä, joiden kuljetus on työnantajan asiana, korotetaan 1 momentissa tarkoitettujen korvausten enimmäismääriä 2 snt / km kutakin mukana seuraavaa henkilöä kohden.

Päivä- ja koulutuspäivärahat, ateriat- ja majoituskorvaukset 1.1.2008 alkaen

Kokopäiväraha	32 €
Osapäiväraha.....	14 €
Yömatkaraha.....	10 €
Ateriakorvaus	8 €
Majoituskorvaus	
- Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa.....	151 €
- muu Suomi.....	96 €
Yöpymisraha	10 €

AAKKOSELLINEN ASIAHAKEMISTO

A

Aakkosellinen asiahakemisto	108
Aikatyö	22
Allekirjoituspöytäkirja	6
Ammatillinen koulutus	20, 103
Ammattitutkintolisä	73
Ammattiyhdistysjäsenmaksujen periminen	91
Aputyöt	37
Arkipyhäkorvaus	18
Asuntotuotanto	31
Ateriakorvauksen maksaminen	76
Autonkuljettajalisä	75

E

Erikoisasentajan palkka	23
Erikoislisät	23
Erimielisyydet	91
Erinäisiä korvauksia	92
Erittäin liikaisen ja erittäin raskaan työn lisä	74
Erityistyölisä	23
Eräiden juhlapyhien kotimatkat	78

H

Harjannostajaistilaisuudet	92
Henkilökohtainen aikapalkka	22
Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen	27
Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä	92
Hinnoittelusäännöt	31
Hälytysluontoinen työ	20

I

Irtisanominen	15
Itsenäisyyspäivän palkka	18

K

Katkaistu urakka	42
Kehityskeskustelut	20
Keskituntiansio	72
Korvauskeskituntiansio	72
Koulutustilaisuudet ja vastaavat	78
Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen	92
Kutsunnasta aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen	92
Kuukausipalkka	23
Kärkimies	38
Kärkimiestehtävät	39

L

Lisä- ja muutostyöt	34
Lomaltapaluuraha	86
Luottamusmiehen ajankäyttö	98
Luottamusmiehet	91
Luottamusmiehiä koskevat määräykset	95

M

Majoituskorvaukset.....	78
Matkakulujen korvaus.....	76
Matkakustannusten korvaukset.....	75

N

Neuvottelujärjestys.....	96
Ns. rajanpintatyöt.....	81
Nuoret työntekijät.....	24

O

Odottamattomat työt.....	19
Odotusaika ja sen korvaus.....	72
Omaisten kuolemantapaukset.....	92
Oman auton käyttö.....	79

P

Paikallinen sopiminen.....	14, 17
Palkanmaksupäivä.....	85
Palkkaustavat.....	22
Perustuntipalkat.....	23
Poikkeava työaika.....	17
Päivärahajärjestelmän soveltaminen eräissä tapauksissa.....	78
Pääluottamusmiehelle maksettava erilliskorvaus.....	99

R

Reserviharjoitusajan palkka.....	92
Ryhmähenkivakuutus.....	92

S

Sairausajan palkka.....	88
Sopimuksen soveltamisala.....	13
Sopimuksen voimassaoloaika.....	93
Sopimuskausi.....	6
Sosiaalitulat.....	90
Sunnuntaityö.....	19
Suojavaatetus.....	91
Säännöllinen työaika.....	16

T

Talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmä.....	24
Tauot.....	17
Tuntikortit.....	85
Työajan lyhentäminen.....	20
Työhönottopaikat.....	16
työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin.....	24
Työmaan tyypit.....	29
Työnantajan järjestämä kuljetus.....	79
Työrauhavelvoite.....	13
Työskentely ulkomailla.....	80
Työstä sopiminen.....	30
Työsuhte.....	14
Työsuhdeturva.....	15
Työsuojelua koskevat määräykset.....	97
Työsuojeluvaltuutetun ajankäytön laskeminen.....	98
Työturvallisuusmääräykset.....	90
Työviikko.....	16
Työvuorokausi.....	16

Työvuoroluettelo.....	17
Työvälineet.....	91
U	
Ulkomaan päivärahat	80
Ulkopuolisen työvoiman käyttö.....	105
Urakan rajaus.....	29
Urakan selvitys.....	40
Urakan ulkopuolella maksettavat korvaukset ja lisät.....	42
Urakkahinnoittelu	44
Urakkamääräykset	29
Urakkapalkat	30
Urakkasumman maksaminen.....	41
Urakkatyön keskeytyminen	42
Urakkatyön kokonaisuuden sisältämät työt ja osapuolten velvoitteet.....	34
V	
Vaativan ja hankalan työn lisä.....	74
Vapaapäiviltä maksettava päiväraha.....	79
Varallaolo	20
Verohallituksen päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista.....	107
Viikkolepo	19
Vuosiloma	85
Vähentämisyjärjestys	16
Y	
Yhdistelmälisä	75
Yleissopimus	94
Yleistä	29
Ylityö	18